

**Қазақстан Республикасы ғылым және жоғары білім  
министрлігі**

**АСТАНА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ  
УНИВЕРСИТЕТИ**



**МЕЖДУНАРОДНЫЙ  
УНИВЕРСИТЕТ АСТАНА**



**SÓZDIKQOR**



**ЖАХАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДӘУІРІНДЕГІ АРНАЙЫ МАҚСАТТАРҒА  
АРНАЛҒАН ТІЛДЕР: ТАРИХ, ПРОБЛЕМАЛАР, ӘДІСТЕР,  
ПЕРСПЕКТИВАЛАР**

**Халықаралық ғылыми-әдістемелік семинар**

**LANGUAGES FOR SPECIAL PURPOSES IN THE AGE OF ARTIFICIAL  
INTELLIGENCE: HISTORY, PROBLEMS, METHODS, PROSPECTS**

**International methodological and expert seminar**

**ЯЗЫКИ ДЛЯ ОСОБЫХ ЦЕЛЕЙ В ЭПОХУ ИСКУССТВЕННОГО  
ИНТЕЛЛЕКТА: ИСТОРИЯ, ПРОБЛЕМЫ, МЕТОДЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ**

**Международный научно-методический семинар**



**Астана. 2025**

УДК 811  
ББК 81  
Ж 33

**Бас редактор:**

Ирсалиев С.А., Астана халықаралық университетінің президенті.

**Редакция алқасы:**

Мырзагалиева А.Б., бірінші вице-президент, б.ғ.д., профессор; Ахмадиева Ж.К., Каримова Г. С., Анафинова М.Л., Әуелбек А.У., Абилова Б.А.

**«Жасанды интеллект дәуіріндегі арнайы мақсаттарға арналған тілдер: тарих, проблемалар, әдістер, перспективалар»**, атты халықаралық ғылыми - әдістемелік семинар материалдарының жинағы. The collection of the International Scientific and Practical Seminar **«Languages for Special Purposes in the era of Artificial Intelligence: History, Problems, Methods, Prospects»**. Сборник международного научно - методического семинара **«Языки для специальных целей в эпоху Искусственного интеллекта: история, проблемы, методы, перспективы»**. Астана: Астана халықаралық университеті, 2025.

Жинаққа **«Жасанды интеллект дәуіріндегі арнайы мақсаттарға арналған тілдер: тарих, проблемалар, әдістер, перспективалар»**, атты халықаралық ғылыми - әдістемелік семинар материалдары енгізілген. Мақалада тілдер оқыту саласындағы ғылыми зерттеулердің теориясы, әдіснамасы мен практикасы көрсетілген. Семинардың ғылыми мәселелері бірнеше бағыттарды қамтиды: Қазақстан Республикасындағы жасанды интеллекттің дамуы жағдайындағы кәсіби-коммуникативтік стратегиялар; кәсіби бағытталған тілді оқытудағы заманауи парадигманың терминологиялық заңдылықтары; кәсіби мақсаттарға арналған тілді оқыту процесінде цифрлық ағындарды басқару. Жинақ материалдарын практик - мамандар, ғылыми қызметкерлер, оқытушылар, докторанттар, магистранттар мен студенттер ғылыми - зерттеу жұмысында пайдалана алады.

В сборник включены материалы Международного научно-методического семинара **«Языки для специальных целей в эпоху Искусственного интеллекта: история, проблемы, методы, перспективы»**. В статьях излагается теория, методология и практика научных исследований в области обучения иностранным языкам. Научная проблематика семинара включает несколько направлений: Профессионально-коммуникативные стратегии как маркер языковой ситуации в Республике Казахстан в эпоху развития Искусственного интеллекта. Терминологические закономерности в структуре современной парадигмы обучения Профессионально-ориентированным языкам. Управление цифровыми потоками в процессе обучения Языку для профессиональных целей.

Материалы сборника могут быть использованы специалистами - практиками, научными работниками, преподавателями, докторантами, магистрантами и студентами в научно-исследовательской работе.

The collection includes materials from the International Scientific and Practical Seminar «**Languages for Special Purposes in the era of Artificial Intelligence: History, Problems, Methods, Prospects**». The articles present theories, methodologies, and practices of scientific research in the fields of foreign language teaching. The scientific agenda of the seminar includes several directions: professional-communicative strategies as a marker of the linguistic situation in the Republic of Kazakhstan in the era of Artificial Intelligence development; terminological patterns in the structure of the modern paradigm of teaching Professionally-Oriented Languages; managing digital flows in the process of teaching Language for Professional Purposes.

The materials in the collection can be used by specialists - practitioners, researchers, faculty members, teachers, doctoral students, master's students, and students in research.

## МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

**Сейсембекова М.А**

A METHOD OF EXPANDING THE VOCABULARY OF ENGLISH  
LANGUAGE IN SECONDARY SCHOOL CLASSES.....7

**Аманқос А.**

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ШЕТ ТІЛДЕРІН ҮЙРЕНУШІЛЕРГЕ  
АРНАЛҒАН ИНТЕРАКТИВТІ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІН  
ЖӘНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ҚОЛДАНУ.....12

**Seisebayeva Banu Talgatovna**

TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN INCLUSIVE EDUCATION.....18

**ASHIMOVA GULZHAINAR ABSATTAROVNA**

THE IMPORTANCE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN  
DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE  
TEACHING.....21

**Bagdat Shukirbayeva**

DESIGNING ENGLISH LANGUAGE RESOURCES IN THE AI ERA:  
PROFESSIONAL-COMMUNICATIVE STRATEGIES IN  
KAZAKHSTAN.....25

**Kudaibergen Arusa Mergenbaykyzy**

THE ROLE OF AI AND VR IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING.....31

**Маханова Әлия Сабыржанқызы**

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІ ОҚУЛЫҚТАРЫНА  
ӘСЕРІ.....37

**Псянчина Минзифа Тимуровна**

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ПОМОЩНИК УЧИТЕЛЯ:  
ВОЗМОЖНОСТИ ПЛАТФОРМЫ TWEE.....42

**Merey T. Urkimbek, Assel B. Ormanova**

BEYOND TRADITIONAL LEARNING: HOW AI IS TRANSFORMING  
LANGUAGE ACQUISITION.....45

**Мингазетдинова Римма Флюровна**

КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ  
ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ГУМАНИТАРНЫХ  
СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ..... 48

**Қуат Айгүл Ермекқызы**

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДӘУІРІНДЕГІ АРНАЙЫ МАҚСАТТАРҒА  
АРНАЛҒАН ТІЛДЕР: ТАРИХ, ПРОБЛЕМАЛАР, ӘДІСТЕР,  
ПЕРСПЕКТИВАЛАР.....54

**Gulzat T. Kussepova, Lazzat T. Kussepova**

ANALYSIS OF FUNCTIONAL-PROSODIC MARKERS OF COURTROOM  
DISCOURSE USING AI.....60

**Мендеева А.Р.**

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕТОДА РОЛЕВЫХ ИГР И

ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЧАТ-БОТОВ С ИИ В ОБУЧЕНИИ УСТНОЙ КОММУНИКАЦИИ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ.....	64
<b>Хакашева Шахназ Халмагамедовна</b> ЯЗЫКИ ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ В ЭПОХУ ИИ: ИСТОРИЯ, ПРОБЛЕМЫ, МЕТОДЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ.....	70
<b>Zairova Amina Yerengaipovna</b> LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES AND MEDIA DISCOURSE IN THE DIGITAL AGE: AI OPPORTUNITIES FOR DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCE.....	75
<b>Kulandam Jolchibekova</b> FOSTERING CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND LANGUAGE PROFICIENCY: EXPLORING THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN TEFL.....	79
<b>Kiriyeva Balaussa Yermekbaykyzy</b> THE EFFECTIVENESS OF AI-DRIVEN PRONUNCIATION TOOLS IN PROFESSIONAL COMMUNICATION.....	83
<b>Irisbekova Adilya Abdrakhmanovna, Idrisova Aknur Serikovna</b> THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND AUTOMATION ON THE LABOR MARKET.....	88
<b>Aknur Serikovna Idrisova, Kyrbas Bereke</b> DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES AND THEIR EFFECTIVENESS.....	90
<b>Tailyubekova Diana</b> THE ROLE OF AI AND DIGITAL TOOLS IN ENHANCING LISTENING COMPREHENSION.....	94
<b>Абдикарим Нурзия</b> ЗАМАНАУИ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ ТЕРМИНОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	100
<b>Кәрімбекқызы Айгерім</b> ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДЕ ЖОҒАРЫ СЫНЫПТАРДА ИНФОРМАТИКА ПӘНІН АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ ОҚЫТУДА CLIL ТЕХНОЛОГИЯСЫН ЕНГІЗУ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	106
<b>Өтебалиева Айгерім Сайфулмәлікқызы</b> CLIL ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ ПӘНІНДЕ ТІЛДІК ЖӘНЕ ТАНЫМДЫҚ ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМУЫҒА ӘСЕРІ.....	110
<b>Ashirbekova Dana Alibekkyzy.</b> LEVERAGING FREE GAMIFICATION PLATFORMS FOR EFFECTIVE ACQUISITION OF IT TECHNICAL VOCABULARY: PRACTICAL APPLICATIONS.....	114
<b>Zhaksybayeva Dina Talaskyzy</b> USING GAMIFICATION ELEMENTS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS.....	124

<b>Borsanova Arailym Khamitkizi</b>	
COMBINING METHODS TO IMPROVE ENGLISH LEARNING.THE COMPARATIVE METHOD AND INTERDISCIPLINARY APPROACH IN TEACHING ENGLISH.....	128
<b>Shamshiyeva Dana</b>	
THE POTENTIAL OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN IMPROVING WRITING SKILLS.....	133
<b>Сапина Сабира Минатаевна</b>	
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІҢ ДАМУЫ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ (IT мамандығы студенттерімен жұмыс тәжірибесінен) .....	137
<b>Мусина Аружан Манаровна</b>	
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ НЕГІЗІНДЕ МНЕМОТЕХНИКАНЫ ПАЙДАЛАНУ: ТИІМДІЛІКТІ АРТТЫРУ.....	141
<b>Abilkerim Nazerke Ordabaykyzy</b>	
A STUDY ON THE EFFECTIVENESS AND PREFERENCES OF TEXTBOOK FORMATS AND MULTIMEDIA RESOURCES.....	143
<b>Baymuratova Sara</b>	
FORMATION OF SPEAKING SKILLS IN STUDENTS BASED ON LANGUAGE MULTIMEDIA PROGRAMS.....	149
<b>Madelkhanova Makhabbat</b>	
ENHANCING ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY AND CREATIVITY THROUGH DIGITAL STORYTELLING.....	154

## **A METHOD OF EXPANDING THE VOCABULARY OF ENGLISH LANGUAGE IN SECONDARY SCHOOL CLASSES**

*Сейсембекова М.А., Master of degree  
Dulaty University, Taraz, Kazakhstan  
[s.maira@mail.ru](mailto:s.maira@mail.ru)*

Currently, the rise of teaching English as a foreign language to a new level is becoming one of the fundamental tasks in Russian pedagogy. After all, the fact that our country communicates with foreign countries in the course of global communication speaks to the need to teach English. In this regard, it was decided to teach English as a foreign language in the country's secondary schools.

The word is the main tool of the language. In order to speak a particular language and master that language, a student needs to have a large vocabulary. By studying words, the student forms his own ideas about this language. And this, in turn, leads to the development of the student's thoughts in this language and the formation of Coherent activities.

According to many scientists, the main means of achieving this goal is to master the vocabulary of the language. Because, in their opinion, it is precisely in these words that the value and argumentation of culture lies. But at present, the student uses little foreign language in intercultural communication. Scientists consider this as an urgent problem.

The main purpose of vocabulary training is to master the units of communication used when entering into communication, i.e. it is used to convey a certain thought and understanding in general. Vocabulary plays a huge role in learning English. Because it is only through words that we designate the name of the phenomenon and give it a whole meaning.

In the process of listening and reading, the auditory/visual image is associated with semantics, overcoming the orientation of thought towards internal articulation, differentiating the form of a word by information signs and sound, differentiating ononymic, synonymous, and antonymic phenomena, mastering the mechanism of receptive combination, comprehending the meaning of a word through word formation and context, perception when working with newly or already learned I should be able to use analysis with lexical material.

According to the evidence of the conducted work, if a student with a poor or average level of education does not hear his classmates, the teacher pronounces a new vocabulary learned throughout the lesson, without repeating it several times, the student shows that after the end of the lesson he forgets the vocabulary learned that day. This circumstance indicates that the teacher needs to select the necessary exercises and monitor the correct organization of lexical work.

When analyzing the vocabulary of a language for the purpose of teaching, methodologists see a functional unevenness of vocabulary that explains some of the

features of speech activity. They note that in the process of speech activity there are two phenomena that are interrelated, but also have different sides in speech activity. They are: understand what the other is saying and express yourself. It is believed that the course of these two phenomena is carried out using lexical materials that differ in volume and composition. Everyone knows most of the words that they don't use in their speech, but they understand. These words belong to an inactive vocabulary group. Only a small part of a word can be used by a person all the time. This makes up an active vocabulary group.

The words that make up the inactive vocabulary group appear in our memory when we hear or read this word. We also often learn its meaning by guessing. And since the words that make up the active group are constantly used, we have mastered them perfectly, and they are always flexible to use in speech activity.

What does it mean to know the words? This is the knowledge of its meaning, form (pronunciation, spelling), its connection with other words (semantic, grammatical). This means knowing how words are created, how words change, and how words are used in linguistic relationships and sentences.

The purpose of vocabulary training is to master vocabulary building materials that serve as the basis for the transmission of holistic thought when entering into linguistic communication. In the works of scientists on the methodology of teaching a foreign language, 3 activities are identified, mainly in teaching English.

- long-term retention of the word in the student's memory
- use it if necessary
- be able to associate it with other words

In this regard, the student should know the following conditions::

- understand and memorize the English word, know its sound and graphic form;
- the ability to use this word correctly;
- be able to relate it to other words;

In the process of speech and writing, we take into account the meaning of the form and use of the word, and in the process of listening and reading, we take into account the meaning of its use from the form of the word.

The content of lexical learning consists of the volume of words used in speech activity, words that need to be learned depending on the topic.

In L. Z. Shakirov's work "Methods of teaching Russian in national schools", the vocabulary includes such actions as:

- reveal the meaning of the word;
- sound, graphic form (pronunciation, spelling) words
- long-term retention of words in memory;
- use of words
- the connection of words with each other

In the process of studying vocabulary, the scientist sets the following tasks::

1. Saving a word in memory;
2. for its sound, mastering the phonetic form;
3. Usage in phrases, taking into account grammatical and semantic coincidences;



4. make a sentence, a text for the phrase;

The main purpose of teaching English vocabulary in general secondary schools is to teach students spoken English.

In her scientific article, A.V. Zykhova, In the initial section, English language teaching is based on communication skills, that is, students listen to each other, answer questions, understand the main idea from the text they read, receive the necessary information and engage in written communication. Teaching English vocabulary to younger students should be differentiated based on their interest and level of perception. In most cases, it is believed that English should be borrowed from children's folklore, fairy tales, songs, poems, tongue twisters, riddles.

The author notes that the topics become more complicated in the middle ranks. It is emphasized that the correct emphasis on words, the correct spelling and pronunciation of words are taught, tasks related to topics are performed and deepen the cognitive level of students.

In high school, tasks for developing students' communication skills, situations, etc. are studied in depth. thematic tasks. Teaches students to think and speak English. *The principles of choosing the minimum vocabulary of the English language studied in middle-level classes.* As we know from many methodological works, there are certain principles of lexical choice. These are: thematic selection, prediction of errors by frequency, linguistic interference, semantic selection, the principle of identity, the principle of stylistic limitation, the principle of the value of word formation.

*Thematic selection.* This means words and phrases selected depending on a specific topic, the number of which is limited.

Frequency is determined using dictionaries, textbooks, and definitions.

Predicting the error due to language interference is the choice of a lexical minimum in which the student must correctly and adequately express his thoughts. The student implements his game based on the structure of his native language, relying on the volume and system of words and expressions of his native language in speech activity in the process of expressing his thoughts in English. That is why the lexical units used in the cpc should be represented in English, regardless of whether they are semantically structured or structurally consistent, that is, phrases and the structure of the English language.

*The principle of identity.* The value of vocabulary lies in the fact that it can match other words and come into contact. Words with a better identity have a communicative value.

The principle of stylistic limitation is the principle of words belonging to neutral, literary, oral, and written styles. Because of this principle, the percentage of vocabulary increases with each grade.

*Word formation is a value principle.* This is the principle of the ability to create new words using word prefixes, prefixes.

*Semantic selection.* The chosen word should be words that are important in accordance with the topic of oral and written speech activity.

Semantics is the process of revealing the meaning of words. The method of choosing semantics in each individual case is determined by the nature of the word

and the level of learning. The methodology deals with the methods and means of semantics. One of them is the tool of monolingualism, i.e. English, among the means used to reveal the meaning of a word, are the elements of text, definition, clarity, synonyms, antonyms, and word formation. This gives the student an opportunity to reflect.

*The next type of method is text.* At this point, it becomes easier to decipher the meaning of the word. because we can accurately find its meaning, because it is related to other words in the sentence and comes in a phrasal way. One of the disadvantages of this method is that when using this method, we have to master the language at a certain level. We can also reveal the meaning of a word by giving a definition. This method helps to reveal the nature of NW, but this method takes a lot of time when used in class.

The next method is synonyms and antonyms. Many opinions have been expressed about this method in the methodology. The vast majority have banned the use of this method. In their opinion, it takes a lot of time and is ineffective for the real disclosure of the meaning of this word.

Language is a tool with its own form. One of the effective methods used in learning a foreign language in secondary school is visualization. The next semantic method is visibility. In this method, the task is to use visual aids of various paintings, drawings of the subject, etc. In high school, listening visualization is often used when deciphering the meaning of words. Linguistic visibility should constantly develop the student's speech activity. For example: "stand up", "open your book", etc. The main tools are a tape recorder, a radio device, and a TV.

The teacher must first show the new word to explain it. The teacher can show an action, name the subject in English, pronounce its sound, word, and phrases. Also, the word can be pronounced with the help of various drawings, drawings and explain the meaning. Another type of visual aid is a technical tool. Textbooks are the main source of information. The students themselves get acquainted with the new topic of the textbook. At this time, the teacher remains only the organizer and checks them. Checks students' understanding by giving additional assignments.

Working with active words in action.

G. V. Rogova divides all lexical exercises into 2 categories. These are: 1) memorizing words

2) building the identity of words.

***Work on mastering the active minimum.***

Students are trained in the assimilation of words through exercises that strengthen the semantics of new words and phrases formed the basis of semantic compatibility. Rogova G.V. divides all lexical exercises into two categories, aimed at: 1) memorization of the word, its semantics in unity with the pronunciation and grammatical forms; 2) formation of combinations of words of a semantic nature. Here is a set of exercises of the first category:

- Name the objects shown in the picture.
- Choose from a number of words a word that (does not) correspond to the

given situation.

- Form other sentences based on the pattern with the highlighted word.
- Complete the sentence (or fill in the gaps in the sentence) with suitable words; the words give under the line or give from memory.
- Use a synonym for the highlighted word in this sentence.
- To give the sentence the opposite meaning by using an antonym instead of the highlighted word.
- Ask a question about the statement, having found out ... (the question assumes the use of a new word).

These exercises are accompanying by various “word games”:

- games with crossword puzzle elements such as: who will name more words on a topic;
- the teacher gives a definition; students must name the word;
- cells are drawn on the board, the number of which corresponds to the number of letters in the word, and the first letter is entered, then the definition is given.

For better memorization of words, you can use rhymes and songs containing new words. Special techniques for memorizing words should also mobilize: pronouncing at different volumes, rhythmically pronouncing to a familiar tune, such techniques are successfully used by teachers of intensive methods.

The second category of training lexical exercises consists of exercises in building combinations. For the development of speech, the construction of combinations is the most important intermediate step, since “there are no single words in the language”. Combinations built according to the laws of semantic compatibility in close cooperation with grammatical norms. Here are specific types of exercises in constructing combinations:

- Correlate the words in the columns to get the correct combinations (verbal or attributive).
- Choose combinations of the "scattered" words.
- Make common sentences using definitions for highlighted nouns, additions to predicate verbs (from data under the line, from memory).
- Create combinations that indicate that these items belong to your family and friends.

This followed by exercises in the application of new lexical units and their combinations in speech. The main type of exercise is a variety of word groupings aimed at future utterances. Students can use ready-made groupings or independently group words and phrases according to a situation (topic), an image in a picture, or a movie, as well as correlate words and phrases with plan items (from memory or from existing thematic dictionaries). Independent grouping of words is actually working on the supports for a future utterance, during which students learn to manage the semantics of their utterance. This work related to the prepared form of speech. After that, students offered exercises in unprepared speech, without external supports. To do this, situations created that motivate statements. The circle closes: students create their own text aimed at solving communicative tasks based on the acquired vocabulary. Here, the work on the

dictionary combined with the development of oral speech.

Work on mastering the passive vocabulary.

In connection with reading uncomplicated original texts of various functional styles at the senior stage – popular science, socio-political and artistic – students should master a passive dictionary, i.e. they should develop receptive lexical skills – to identify a word by certain supports in its graph and on the basis of syntactic form and synchronously correlate with the meaning. All exercises of a training nature should be adequate to reading as a process and contribute to the development of some kind of reading mechanism. In order for verbal stereotypes to arise and the auditory-sound-motor image of the word to be firmly imprinted, which facilitates automatic recognition of it when reading, these exercises are performed aloud. Here are specific types of exercises in the formation of receptive lexical skills:

- Loud reading and subsequent translation of a new word in various syntagmas and sentences. When performing this exercise, the meaning of this word is enriched. For example: full – a full bottle, a full bus, a full moon, the pail full of water, the hall full of students. We have been waiting for him a full hour.

- Filling in the gaps in the text when reading. This exercise aimed at developing the ability to predict.

- Fill in the gaps with words of different meanings, the image of which students confuse, for example: lie – lay, sent – scent, this exercise trains students' attention. All exercises in learning new words create prerequisites for solving semantic tasks when reading. They are basing on a passive vocabulary selected for reading, the careful elaboration of which is just as obligatory as the elaboration of an active vocabulary minimum.

### **References:**

1. Iriskhanova, O. K. Semantics, syntax and pragmatics of defocusing / O. K. Iriskhanova. – Moscow: Languages of Slavic culture, 2014. – 320 p.
2. Karasik, V. I. Linguistic circle: personality, concepts, discourse / V. I. Karasik. Volgograd: Peremena, 2002. – 477 p.
3. Dobrichev, S. A. Ethnocultural potential of linguistic units of various levels : monograph / S. A. Dobrichev, L. A. Kozlova, T. G. Pshankina. Barnaul: AltGPA, 2013. - 243 p.
4. Dolinina, I. B. Syntactically significant categories of the English verb / I. B. Dolinina. – Leningrad: Nauka, 1989. – 216 p.
5. Kibrik, A. E. Constants and variables of language / A. E. Kibrik. – St. Petersburg: Alethea, 2005. – 720 p.
6. Knyazev, Yu. P. Grammatical semantics. The Russian language in a typological perspective / Yu. P. Knyazev. – Moscow: Languages of Slavic Cultures, 2007. – 704 p.

## **ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ШЕТ ТІЛДЕРІН ҮЙРЕНУШІЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ИНТЕРАКТИВТІ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ ОҚЫТУ ЖҮЙЕСІН ЖӘНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ҚОЛДАНУ**

*Аманқос А.*

*2 курс студенті, 6B02313 –Аударма ісі,*

*Есенбаева А.М.,гуманитарлық ғылымдар магистрі*

*М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті,*

*Тараз,Қазақстан.*

*[Aseltaraz86@mail.ru](mailto:Aseltaraz86@mail.ru)*

Қазіргі таңда шет тілі сабақтарында интерактивті интеллектуалды оқыту жүйесін және жасанды интеллектті қолдану тақырыбы білім беру саласындағы маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Халықаралық байланыстар нығая түскен сайын шет тілдері коммуникативті құрал ретінде қоғамдық дамуда өте маңызды рөл атқарады. Бұл студенттерден шет тілдерін меңгеруді ғана емес, сонымен бірге оны қолдануды үйренуді және коммуникативті дағдыларын жетілдіруді талап етеді. Бұл оқытушылардың оқытудағы интерактивті теорияның рөліне баса назар аударуы, студенттердің іс-әрекет арқылы оқуға бағыттау, олардың өз ойын ауызша жеткізу және білімді құрастыру қабілеттерін дамыту көрініс табады. Интерактивті зияткерлік оқыту жүйесі оқытуда жетекші рөл атқарады, ол студенттердің шет тілін үйренуіне ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар оқытушыларға оқытуы үшін үлкен сұраныс мәнге ие.

Қазақстанда ЖИ дамыту және цифрлық ортаны құқықтық реттеу мәселелері бойынша Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасымен «Жасанды интеллектті дамытудың 2024–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» экономиканың түрлі салаларына жасанды интеллект технологияларын енгізу үшін стратегиялық құжат қабылданды. Ондағы мақсат жаңа технологияны экономика, логистика, денсаулық сақтау, білім мен ғылым салалары және тағы басқа бағыттарда жетілдіру. Тұжырымдамада жасанды интеллектімен жұмыс істейтін мамандар даярлау көзделген. Қазіргі таңда жасанды интеллект саласы бойынша 15 жоғары оқу орны, 20 білім беру бағдарламасы бойынша жүзеге асырады. Ол бағдарламаларды айтып кететін болсақ, жасанды интеллектінің негіздері, кибернетика және жасанды интеллект, медицинадағы жасанды интеллект, білім берудегі жасанды интеллект және тағы басқа бағдарламалар. Осы бағдарламалар бойынша жоғары оқу орындарында 2000-нан астам студент білім алуда. Сонымен қатар ғылым және жоғары білім министрлігі мәдени және тілдік мұраны дамыту үшін заманауи үлкен тіл моделін (LLM) құру бойынша жұмыс жүргізіп келеді. Бүгінгі таңда бірнеше білім беру ұйымынан – Ақпараттық және есептеу технологиялары институтынан, Сәтбаев университетінен, Назарбаев университетінен, Ш. Шаяхметов атындағы «Тіл-

Қазына» ҰҒПО, А. Байтұрсынов атындағы Тіл білімі институтынан және ҚазҰУ-дан консорциум құрылды. Мамандар шамамен 6 млрд сөз қолданысын жинады, жиынтықты шешімдер арқылы суперкомпьютерді қолдана отырып, LLM моделі үйретіліп жатыр[1,102].

Қазақстан экономикасының дамуымен және халықаралық байланыс пен ынтымақтастықтың тереңдеуімен қоғамға шет тілін жақсы меңгерген мамандар шұғыл қажет болуына байланысты жоғары оқу орындарында шет тілін оқытуда дәстүрлі, оқытушыға бағытталған аудиториялық дәріс формасы бұрынғысынша негізгі оқыту режимі болып табылады. Дәстүрлі оқыту режимі жаңа жағдайда жоғары білім беруді дамыту үшін бұдан былай жарамайды, әсіресе шет тілін оқыту студенттердің тілді қолдану және коммуникативті қабілетін дамытуға, шет тілін оқыту мақсатына шынайы жетуге және қоғам үшін кәсіби дарындыларды тәрбиелеуге бағытталуы керек. Интерактивті оқыту технологиясы мультимедиялық технологияны немесе желілік технологияны, мультимедиялық коммуникация курсын қолдануды білдіреді.

Сондай-ақ оқытушының әртүрлі оқыту әдістері арқылы оқытушы мен студенттердің интерактивті оқу ортасымен байланыстыруға қол жеткізу үшін ресурстарды пайдаланады. Ол оқытудың белсендісіндерлі, әлеуметтік интерактивті және контекстік сипатына баса назараударады; бай оқуресурстары мен кең ауқымды мүмкіндіктерді ұсын аотырып, студенттер оқу ресурстарымен өзара әрекеттесу және оқу интерфейстерімен өзара әрекеттесу арқылы білім алады және дағдыларды жетілдіреді.

Интерактивті оқыту режимінің теориялық негізі интерактивті оқыту – коммуникативті құзыреттілік пен коммуникативті тілді оқытудың теориялық негізі бар жаңа оқыту әдісі, ол коммуникативтік құзыреттілікті дамытуға бағытталған.

Тіл мамандары өзара әрекеттестік дегеніміз екі немесе одан да көп қарым-қатынас тараптарының тілді пайдалана отырып, бір-бірімен ой, сезім, пікір алмасуы және кез келген тараптың екіншісіне әсер етуі деп атап көрсетеді. Коммуникативті тілді оқыту әдісінде тілдік оқыту басынан аяғына дейін интерактивті болуы керек, ал өзара әрекеттестік коммуникативті тілді оқытудың өзегі болып табылады. Оқыту процесінің өзі интерактивті әрекет болып табылады. Интерактивті оқытуда оқытушылар мен студенттер арасындағы екі жақты немесе көп жақты ақпарат алмасу және бұл оқытушылар мен студенттердің өзара әрекеттесетін тілдік тәжірибесінің бір түрі[2, 83-85].

Интерактивті моделі үшін интерактивті әрекеттер арқылы білім алушылар бір уақытта нақты тілдегі материалдарды тыңдау немесе оқу кезінде өздерінің тілдік қорын, тіпті тілдік әрекеттерде басқа студенттердің тілдік нәтижелерін арттыра алады; Тілдік-интерактивті іс-әрекеттер процесінде студенттер мамандандырылған меңгеру үшін немесе кездейсоқ сіңіру үшін өздерінің түпнұсқа тілдік қорын жұмылдыра алады және оларды нақты өмірдегі қарым-қатынаста қолдана алады. Тіл үйренудің бастапқы кезеңдерінде де олар тілді барынша пайдалану үшін интерактивті тәсілді қолдануы керек. Бұл интерактивті моделі тілді қолдану мен коммуникативтік

құзыреттілікті дамытуға бағытталған студентке бағытталған, интерактивті оқыту моделі екенін көрсетеді. Жасанды интеллект технологиясы, ақпараттық технологиялар және білім беру технологиясы жасанды интеллект пен білім беруді жүзеге асырудың үш негізгі техникалық тірегі болып табылады. Олардың ішінде, тілдік өңдеу және табиғи бейнелеу технологиясы, AI технологиясы мен ақпараттық технологиялардың интеграциясы; сабақтас білім беру технологиялары оқытуды жобалау, оқу жоспарын құру, оқыту әдістері және басқа да мазмұндар болып табылады.

Шет тілінде халықаралық білім беруді бүкіл әлемде белсенді түрде ілгерілетумен бүкіл әлемде шет тілдерінің қызбасының толқыны басталды, бұл студенттердің шет тілін оқуды таңдауына итермеледі. Шет тілдерін үйрену үрдіске айналғанымен, шетел студенттері үшін оқытушылардың тапшылығы байқалады. Бұл ғана емес, шет тілін оқытудың бірыңғай моделінің шектеулері, сабақтан тыс қарқынды практикалық процестердің болмауы, оқытушылардың ауыр оқу жүктемесі және нақты тілдік тәжірибе ортасының болмауы ағылшын тілін үйренушілердің оқуын түбегейлі шектейді [3,78-80]. Бұл жұмыстың негізгі үлестері мыналар болып табылады: біріншіден, шет тіліндегі интерактивті зияткерлік оқыту жүйесінің жұмысын талдау оқытушыларға толық функционалдық оқыту бағдарламалық қамтамасыз ету жиынтығын береді, бұл білім беру саласын студенттердің оқуын стандарттау мен басқаруда одан әрі жетілдіруге, тиімді түрде жақсартуға және мектептегі мұғалімдердің білім деңгейін көтеруге және тестілеуге мүмкіндік береді.

Бұл мақалада біз жоғары оқу орындарында шет тілін оқытуға арналған жасанды интеллект алгоритмдеріне негізделген интерактивті интеллектуалды оқыту жүйесін жобалап, құрастырамыз. Бұл жүйе студенттердің кез келген уақытта, кез келген жерде сабақтан тыс оқуға бағытталған қажеттіліктерін жеңілдетеді. Интерактивті оқыту – жоғары оқу орындарының студенттері оқытушының оқыту мақсаттарын жеңілдірек түсінуі және мұғалімдердің жоғары оқу орындарындағы студенттердің түсінігін жаңа біліммен байланыстыру және жоғары оқу орындарында студенттердің тиімді білім алуына жақсырақ ықпал ету үшін икемді түрде пайдалануы үшін белгілі бір мәселені немесе тақырыпты талқылау үшін жоғары оқу орындарындағы оқытушылар мен студенттерді тең қарым-қатынас жағдайында ұсыну.

Оқытушы мен студенттің өзара әрекеттесуі және мультимедиялық интерактивті оқыту режимі сияқты бірнеше өзара әрекеттесу режимдері бар. Бұл жұмыста біз осы үш өзара әрекеттесу режимін егжей-тегжейлі қарастырамыз. Соңғы жылдары білім беру реформасы жоғары оқу орындарында студенттердің ағылшын тілі пәнінің сауаттылығын арттыруға көбірек көңіл бөлуде. Ол негізінен тіл қабілетін, мәдени сананы, ойлау сапасын және оқу қабілетін қамтиды. Олардың ішінде тілдік қабілеттілікке тілдік білім де, тілдік дағдылар да кіреді. Тілдік дағдылар жоғары оқу орындарындағы студенттерден мәнерлеп сөйлеу дағдыларын жетілдіруді талап етеді, сондықтан дәстүрлі сынып үлгісі жоғары оқу орындарында студенттердің қабілеттерін дамыту үшін енді жарамсыз және оны реформалау және жаңарту қажет. Қазіргі заманғы оқыту теориясы сыныптағы оқытудың

«студентке бағытталған» болуын және «дамуға бағытталған» идеясын орнатуды талап етеді. Оқытушылар мен студенттер арасындағы сабақта оқыту дәстүрлі бір қатаң оқыту режимі емес, екі жақты интерактивті режим болу керек [4,16]. Оқытушы жоғары оқу орындарындағы студенттердің аудиторияға шынымен қатыса алуы үшін жетекші рөлін атқарады. Оқытушы рөлін жоққа шығару емес, керісінше, оқытушы оқытудағы білімді жеткізуші, сонымен қатар басқарушысы, ынталандырушысы, қатысушысы, бақылаушысы және аудармашысы, оқытушының оқытудағы рөлін ескермеуге болмайды. Оқыту процесінде оқытушылар оқу материалдары мен білім нүктелерін дайындап, әртүрлі мәдени контексттерге сәйкес жоғары оқу орындарындағы студенттерге ауызша сөйлеу әрекеттерін құрастыруы керек.

ЖИ негізіндегі технологиялар оқушылардың тілдік қабілеттерін жетілдіруде жаңа мүмкіндіктер ұсынып, жеке бейімделген тапсырмалар арқылы оқу процесін тиімді етеді. Зерттеуде ChatGPT, Claude, және BingChat сияқты ЖИ чат-боттарының қолданылу әдістері қарастырылып, олардың тілдік дағдыларды дамытудағы рөлі талданады. Сонымен қатар, зерттеу ЖИ құралдарының интерактивті диалог құру, тілдік қателерді түзету және нақты уақыттағы кері байланыс беру сияқты артықшылықтарына назар аударады. Этика және деректердің құпиялылығы сияқты мәселелер де ескерілген. Нәтижелер ЖИ технологияларын қолдану сөйлеу тілін дамытудың тиімді жолы екенін және бұл әдістердің оқытудың сапасын арттыратынын көрсетеді. Бұл материал оқытушылар мен әдіскерлерге білім беру процесіне ЖИ-ді интеграциялауда пайдалы ұсыныстар береді.

Шет тілі сабақтарында жасанды интеллектті қолдану тақырыбы қазіргі білім беру жүйесінде өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Білім беру саласындағы технологиялық прогресс, әсіресе жасанды интеллекттің дамуы, оқыту әдістемелерін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік берді. Жасанды интеллекттің білім беру процесіне енгізілуі оқушылардың оқу нәтижелерін жақсартуға, мотивациясын арттыруға және білім беру үдерісін жаңартуға ықпал етеді. Бұл ғылыми жоба ағылшын тілі сабақтарында ЖИ-дің қолдану ерекшеліктерін зерттеуге арналған, және оның мақсаты – ЖИ-дің ағылшын тілі сабағында тиімді пайдалану арқылы білім беру сапасын арттыру жолдарын анықтау. Жасанды интеллекттің білім берудегі тарихы – бұл тақырыптың маңызды аспектісі. ЖИ-дің даму тарихы, оның білім беру саласына енгізілуі, алғашқы эксперименттер мен қазіргі заманғы жетістіктері туралы мәліметтерді қамтиды. Бұл бөлімде ЖИ-дің білім беру жүйесіне қалай енгені, оның алғашқы қолдану тәжірибелері мен нәтижелері талқыланады [5,38].

Сонымен қатар, ЖИ-дің білім беру саласындағы рөлі мен маңыздылығы, оның оқыту процесіне әсері туралы да сөз болады. Ағылшын тілін оқытудағы ЖИ-дің тиімділігі – бұл зерттеудің тағы бір маңызды бағыты. Жасанды интеллекттің ағылшын тілін оқытудағы рөлі, оның оқушылардың тілдік дағдыларын дамытудағы тиімділігі, сондай-ақ ЖИ-дің оқыту әдістемелеріне енгізілуі арқылы оқу нәтижелерінің қалай жақсаратыны туралы ақпарат беріледі. Оқушылардың тілдік дағдыларын дамытуда ЖИ-дің қолданылуы,



мысалы, автоматтандырылған тестілеу, тілдік жаттығулар мен интерактивті оқу құралдары арқылы жүзеге асырылуы мүмкін. Мотивацияны арттырудағы ЖИ-дің рөлі – бұл бөлімде ЖИ-дің оқушылардың оқу мотивациясына қалай әсер ететіні, олардың қызығушылығын қалай арттыратыны, сондай-ақ оқыту процесінде ЖИ-дің қолданылуы арқылы оқушылардың белсенділігін қалай көтеруге болатыны талқыланады.

Жасанды интеллекттің интерактивті және жеке оқыту әдістері арқылы оқушылардың оқу процесіне қатысуын арттырудағы мүмкіндіктері қарастырылады [6,864]. Жасанды интеллект пен білім беру: артықшылықтар мен қиындықтар – бұл бөлімде ЖИ-дің білім беру саласындағы артықшылықтары мен қиындықтары жан-жақты қарастырылады. ЖИ-дің білім беру процесіндегі артықшылықтары, мысалы, деректерді талдау, оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімделу, оқу материалдарын автоматты түрде жаңарту сияқты аспектілер қарастырылады. Сонымен қатар, ЖИ-дің білім беру саласында кездесетін қиындықтары, мысалы, технологиялық шектеулер, оқытушылардың ЖИ-ді қолдану дағдыларының жетіспеушілігі, этикалық мәселелер мен қауіпсіздік мәселелері де талқыланады. ЖИ негізінде интерактивті оқу құралдарының дамуы – бұл бөлімде ЖИ технологияларының негізінде жасалған интерактивті оқу құралдарының даму тарихы мен қазіргі жағдайы қарастырылады.

Оқушылардың оқу процесін жеңілдету және қызықты ету үшін қолданылатын түрлі интерактивті платформалар мен құралдар, олардың тиімділігі мен қолдану тәжірибелері туралы мәліметтер беріледі. Практикалық тәжірибелер: іс-шаралар мен жобалар – бұл бөлімде ЖИ-ді ағылшын тілі сабақтарында қолдану бойынша нақты практикалық тәжірибелер мен жобалар талқыланады. Оқушылардың ЖИ технологияларын қолдану арқылы алған білімдері мен дағдылары, сондай-ақ мұғалімдердің ЖИ-ді сабақта қолдану тәжірибелері туралы ақпарат беріледі. Болашақтағы мүмкіндіктер мен перспективалар – бұл бөлімде ЖИ-дің білім беру саласындағы болашағы, оның даму тенденциялары мен перспективалары қарастырылады. Жасанды интеллекттің білім беру жүйесіне ықпалы, оның оқыту әдістемелерін қалай өзгертуі мүмкіндігі, сондай-ақ ЖИ-дің білім беру саласындағы инновациялық шешімдер мен жобаларға әсері туралы болжамдар мен ұсыныстар беріледі.

Қорытындылай келгенде, жоғары оқу орындарындағы студенттердің шет тілін меңгеру қабілетін арттыру және халықаралық алмасуларға жақсырақ қатысу үшін өздерін жақсырақ дамытуға қол жеткізу үшін оларды шет тілін жақсы дағдылармен жабдықтау үшін жасанды интеллект алгоритмдеріне негізделген интерактивті интеллектуалды оқыту жүйесін ұсынамыз. Болашақта интерактивті зияткерлік оқыту жүйесін жобалау және құру үшін қайталанатын нейрондық желілер мен виртуалды көру технологиясын қолдануды жоспарлап отырмыз. Қазіргі ғылымның кез келген бағыттары сияқты жасанды интеллекттің даму тарихы өте бай. Автоматтандырылған технологиялардың кең дамуы XX ғасырдың екінші жартысында басталды. Жасанды интеллекттің негізгі теориялық қағидалары дәл сол заманда орнықты деп айтуға болады. Жасанды интеллект теориясында салмақты өзгерістер мен

жетістіктерді алдымыздағы он - жиырма жылда күтуге болады. Жасанды интеллекттің білім беру процесіне енгізілуі студенттердің оқу нәтижелерін жақсартуға, мотивациясын арттыруға және білім беру үдерісін жаңартуға мүмкіндік береді. ЖИ-дің шет тілі сабақтарында қолдану ерекшеліктері, тиімділігі, артықшылықтары мен қиындықтары, практикалық тәжірибелер мен болашақтағы мүмкіндіктері жан-жақты қарастырылады. Жекелендірілген, интерактивті және бейімделгіш оқыту тәжірибесін ұсына отырып, оқытуды төңкеріс жасау үшін жасанды интеллект технологиясының әлеуетін көрсетуге бағытталған. Жасанды интеллект жобаларын жүзеге асыру және бағалау арқылы мұғалімдер жасанды интеллектті оқыту әдістеріне енгізудің озық тәжірибелері туралы түсінік ала алады, бұл сайып келгенде оқушылардың оқуын жақсартады және оларды цифрлық дәуірде табысқа жетуге дайындайды.

### **Пайдаланған әдебиеттер:**

- 1.Kunanbaeva S.S. Professional task-based guide to the programme —Modern foreign language education// methodology and theory. Volume 2. Almaty, 2014.-Б. 102
- 2.Кунанбаева С.С. Компетеностное моделирование профессионального иноязычного образования/ Алматы,2014.-Б.83-85
- 3.Khalyapina, L.P. Methodological system for the formation of a multicultural language personality through Internet communication in the process of teaching foreign languages.//St. Petersburg; RGPU named after A Herzen, 2016.-Б.78-80
4. British Council. Artificial intelligence and English language teaching: Report updated July 2024 / British Council. – Лондон, 2024. –Б.16.
5. Danesi, M. AI in Foreign Language Learning and Teaching: Theory and Practice / M. Danesi. – Hauppauge: Nova Science Publishers, 2024. –Б.38 .
6. Люгер Д. Искусственный интеллект: стратегии методы решения сложных проблем.// – М.: «Вильямс», 2003. – Б.864 .

**UDC 376:811.111.1**

## **TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN INCLUSIVE EDUCATION.**

*Seisebayeva Banu Talgatovna*  
*Master of Pedagogical Sciences, senior lecturer*  
*Taraz University is named after M.Kh. Dulaty,*  
*Taraz, Kazakhstan*  
*detyshky4@gmail.com*

Inclusive education of children with disabilities within the framework of educational institutions is one of the urgent problems of the modern education system and poses the difficult task for all teachers to ensure the creation of the most adequate conditions for genuine and full inclusion and participation of children's

data in the educational process. The implementation of the concept of inclusive education of children with disabilities requires the search for the most effective learning strategies as a process aimed at targeted development of the personal potential of each child in accordance with his individual capabilities and needs. It is quite obvious that the implementation of the idea of inclusive education has a great responsibility to all participants in the educational process and, first of all, to the teacher.

The analysis of foreign studies on this problem showed that the typical initial position of teachers of general educational and special schools for inclusive education for children with limited health in the general class is a negative perception of such training. For example, a group of teachers from the State University in New Jersey conducted a survey of 380 special and general education teachers who do not have experience in the inclusive class, who consider this training inappropriate. At the same time, 17 out of 19 teachers working in the inclusive class are convinced that joint training is useful not only for children with disabilities and their peers, but also for teachers. The given experience confirms the thought expressed by Sue Stubbs in the book "Inclusive Education with Limited Resources" that people begin to see a very often positive role in inclusion only in practice, which helps them understand their hidden beliefs and values, as well as determine if there are those. These are beliefs and values that they would like to protect. [1]

Especially acute the problem of inclusive teaching children with disabilities faces a foreign language teacher. Foreign countries have accumulated rich and successful experience in joint training of children. However, an analysis of foreign research literature showed that the question of choosing an effective technology for teaching a foreign language of children with disabilities in the conditions of inclusive learning still remains discussion. On the one hand, this problem is caused by a view that has traditionally developed in the education system that the study of a foreign language is a complex process, and especially for children with psychophysical disorders. In order to reduce the training load on children with disabilities until recently, it was considered inappropriate to teach their foreign language as an additional, motivated, primarily, taking into account the interests of this category of children. In this regard, the question of the interest of children with disabilities is important. According to foreign researchers, these children show interest in learning a foreign language no less than their healthy peers: a successful career, a prospect of teaching on various international educational programs, the ability to communicate with foreign friends, and cognition of a foreign language culture.

On the other hand, often the attention of teachers is focused on the diagnosis of psychophysical disorders in the development of the child, which, of course, is important, especially at the early stage of training. But, if diagnosis acts as an end in itself and is not the basis for the development of an individual educational trajectory of the student in accordance with the nature of its capabilities, then in this case, teaching a foreign language, like other general educational subjects, is impossible. According to R. Schwartz, early diagnosis of students in learning a foreign language

should not be considered not as establishing the fact of the impossibility of their education, but as teaching children with disabilities in a group of students studying a foreign language [2]. The specifics of the process of teaching a foreign language lies in the maximum individualization of this process, which involves the activation of the inclusion and participation of each student by using variable teaching technologies. It is quite obvious that students with disabilities require the introduction of specially developed approaches to their training. However, in the inclusive class, educational vectors of teaching a foreign language of “special” children and their peers should be conflicting.

It is obvious, that the leading task of both a foreign language teacher who teaches in the inclusive class is the creation of an educational environment in which the entire learning process will ensure success in achieving all students of the necessary educational results, which in turn involves the use of effective educational strategies aimed at forecasting and removing possible difficulties in learning a foreign language that arise from each student of the class when learning a foreign language [3]. The creation of a “barrier” educational environment in teaching a foreign language of children with disabilities in the conditions of inclusive class begins with the creation of a favorable microclimate that contributes to the achievement of all students of academic results and the expansion of their capabilities [4].

The fundamental basis for the design of a successful and effective educational environment should be the provision that all children can study, and each teacher must take responsibility for organizing adequate psychological and pedagogical support in training. Given the specifics of the subject “Foreign Language”, G.Gardner believes that the process of teaching a foreign language should be implemented within the framework of a “socio-pedagogical” model, based on the expansion of the possibilities of their inclusion and active participation of children with disabilities in sociocultural communication in accordance with the characteristics development of their cognitive and emotional spheres [5]. This model should be considered as a system-structural concept, the fundamental components of which are the following: the socio-cultural environment, previous factors, taking into account individual differences in the learning process, teaching a foreign language in variables contexts, acquisition of languages of skills in various contexts, learning outcomes. It must be emphasized that the system -forming rod of this model is training in a sociocultural context, contributing to the formation of linguistic and non -linguistic skills among students [6].

Teaching a foreign language in a sociocultural context involves the maximum concentration of the teacher on the individual differences in students, which can conditionally be divided into two groups: cognitive and emotional. The components of the cognitive group are the features of intellectual activity, the level of language knowledge and language learning strategies. The emotional sphere includes the attitude to language, motivation and language barriers. In addition, the level of emotional anxiety and motivation can have a strong influence on the learning strategies [6]. According to foreign scientists, the process of teaching a foreign language in a sociocultural context should be aimed at the formation and

development of the actual linguistic and non -linguistic skills of students. The implementation of this goal involves modeling real communication situations, which communicative needs for the use of a foreign language are updated that are important for building further prospects for its study [7].

The correct organization of the communicative activities of students in the inclusive class allows: to increase the level of cooperation between all students of the class without exception, the level of confidence of students in their abilities and attentive attitude to the needs of others; develop a system of differentiated exercises and plan an additional time for their implementation; To implement immediate feedback between class students. One of the priority tasks of the teacher is to provide assistance to the child in achieving success in learning. Accordingly, the success of learning largely directly depends on the comprehensive and systematic implementation of various educational technologies into the educational process [8].

Thus, the problem of teaching a foreign language of children with disabilities in the conditions of inclusive education is one of the urgent and discussion issues in modern pedagogical science.

## **References:**

1. Stubbs, S. Inclusive Education where there are few resources. Norway: The Atlas Alliance, 2008. 156p.
2. Schwarz, R. Learning disabilities and foreign language learning: A painful collision. [Electronic resource]. Access mode: URL: [http://www.ldonline.org/ld\\_indepth/foreign\\_lang/painful\\_collision.html](http://www.ldonline.org/ld_indepth/foreign_lang/painful_collision.html). - 20.04.13
3. Ortiz, A. A. Learning disabilities occurring concomitantly with linguistic differences //Journal of Learning Disabilities, 1997, № 30, P. 321-32
4. Cummins, J. A theoretical framework for bilingual special education //Exceptional Children, 1989, № 56. P. 111-19
5. Gardner, R. C. Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation. London: Edward Arnold, 1985. 208 p.
6. Gardner, R. C., P. D. MacIntyre, A student's contributions to second language learning. Part II: Affective variables // Language Teaching, 1993, № 26, P.1–11
7. Krashen, Stephen D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press, 1982, 202p.
8. Tlustošová, P. Teaching English to children with specific learning difficulties. Brno, 2006, 42p.

**UDC 376:811.111.1**

## **THE IMPORTANCE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING**

Ashimova Gulzhainar Absattarovna  
First-year Master's student, 7M01701 – Foreign Language: Two Foreign Languages  
Astana International University.  
Astana, Kazakhstan  
[gulzhainar.a@mail.ru](mailto:gulzhainar.a@mail.ru)

The influence of technological innovation on education is undeniable, and its impact is especially evident in the domain of foreign language acquisition. As Galtseva, Mezentsev, and Shvadlenko (2006) observe in their work “*Innovative Processes in Language Education*”, traditional methodologies have predominantly focused predominantly on linguistic structures and rote memorization techniques but frequently failed to adequately prepare learners for authentic intercultural interactions [1, pp. 156–157]). Their observation remains highly relevant today, as language learning is no longer limited to grammar mastery and vocabulary retention; rather, it is about the ability to communicate effectively and appropriately in diverse cultural contexts.

It has been identified through professional experience that even students who demonstrate high levels of linguistic proficiency can struggle when confronted with real-life intercultural communication scenarios. This occurs because successful communication involves understanding not only language rules but also social norms, cultural values, and non-verbal cues that differ across cultures. For example, certain phrases or gestures that are acceptable in one culture may be perceived as rude or inappropriate in another. Without this awareness, misunderstandings and communication breakdowns are inevitable, regardless of one’s command of grammar or vocabulary.

Furthermore, information technology serves as a crucial bridge between language and culture, providing learners with interactive and immersive learning environments. Unlike static textbooks, digital tools facilitate dynamic, context-driven interactions that help students grasp the subtleties of cultural communication. According to Bogachevsky and Kuprina (202X), these technologies not only improve language proficiency but also cultivate cultural competence by simulating authentic communication situations [2, pp. 134-135]. *Virtualtance*, platforms like virtual exchange programs enable students to practice real-time communication with peers from different parts of the world.

One of the most notable contributions of information technology is the development of virtual exchange programs. Platforms such as *Erasmus+ Virtual Exchange*, *eTwinning*, and *Global Classroom* allow students to collaborate, engage in discussions, and share cultural insights with peers from diverse linguistic and cultural backgrounds. As stated in the *VerbalPlanet* report (2023), virtual exchanges significantly enhance learners' abilities to understand diverse viewpoints, foster intercultural empathy, and promote mutual respect in cross-cultural communication [3]. These exchanges provide invaluable educational experiences, particularly for students who are unable to participate in traditional study-abroad programs due to financial limitations, personal responsibilities, or geographical constraints. Virtual exchange programs democratize access to international communication by bringing

the world into the classroom. They not only help students to improve their language skills in authentic contexts but also to foster critical thinking, cultural awareness, and openness to diversity — qualities that are essential in today's interconnected world.

Moreover, artificial intelligence has significantly transformed foreign language education by delivering personalized and adaptive learning experiences. AI-powered applications, including widely used platforms such as *Duolingo*, *Rosetta Stone*, and *Babbel*, analyze learners' speech patterns, pronunciation, and language usage, offering real-time feedback and tailored exercises designed to meet individual needs. In their work “*Artificial Intelligence in Education: Opportunities and Challenges*”, Bogachevsky and Kuprina (2021) emphasize that AI tools not only assist learners in mastering linguistic accuracy but also contribute to developing pragmatic awareness, helping students understand idiomatic expressions, culturally specific gestures, and appropriate language use in varying social contexts [2, pp. 134–135].

The effectiveness of these technologies in enhancing learner outcomes has been consistently demonstrated. Their application is widely acknowledged as especially beneficial for individuals who may feel apprehensive or constrained within conventional classroom contexts. The ability to practice language skills privately and receive immediate, non-judgmental feedback allows students to build confidence and fluency at their own pace. For example, increased engagement and motivation have been noted among learners who struggle with pronunciation or fear making mistakes in front of their peers when AI-powered tools are used. Therefore, teachers should not rely on AI applications as standalone solutions but should use them as supplementary tools that enhance classroom instruction. When combined with meaningful dialogue, guided cultural exploration, and teacher-facilitated reflection, AI technologies can significantly enrich the foreign language learning process. Ultimately, the teacher's role remains critical in shaping how students interpret and apply the knowledge and skills gained through technology. Guiding learners toward not only linguistic competence but also cultural sensitivity and ethical communication practices is essential in an increasingly interconnected world.

In addition to AI, big data analytics have opened new avenues for customized language education. Learning management systems (LMS) such as Moodle, Canvas, and Blackboard use data to identify individual learning patterns and recommend personalized learning pathways. As noted by Galtseva et al. (2006), these platforms help educators detect common intercultural misunderstandings and adjust teaching strategies accordingly [1, p. 156-157]. Leveraging big data allows teachers to design more culturally responsive curricula that address students' diverse needs.

Nevertheless, these advancements, ethical concerns and challenges remain. Firstly, the digital divide continues to hinder equal access to technology. According to Galtseva et al. (2006), students in underprivileged regions often lack access to high-speed internet and advanced educational technologies, exacerbating educational inequality [1, p. 156-157]. Secondly, privacy and data security are critical issues. Many AI-based platforms collect user data, raising concerns about how this information is stored and used. Institutions must implement strict policies

to protect student privacy. Thirdly, algorithmic bias in AI systems can perpetuate cultural stereotypes if not carefully monitored. Developers and educators need to critically assess training datasets to ensure they promote inclusivity. Lastly, over-reliance on technology may hinder the development of interpersonal communication skills, which are essential in language learning.

Looking ahead, the integration of virtual and augmented reality (VR/AR) into language education promises to redefine intercultural learning experiences. Tools like *ImmerseMe* and *Mondly VR* allow students to practice language skills in simulated real-world environments, such as virtual markets or international airports. These immersive experiences make learning both practical and engaging. According to Galtseva et al. (2006), VR-based simulations foster a deeper understanding of cultural norms and behavioral expectations [1, p. 156-157]. There is a strong conviction that such innovative tools will become standard in language classrooms, contributing to more interactive and impactful learning experiences.

Drawing on insights from research and practical teaching experience, several key recommendations are presented. Firstly, continuous professional development and teacher training in digital pedagogy are essential. Teachers need to be equipped with the skills to integrate digital tools effectively. Secondly, the development of inclusive digital policies is critical to bridging the digital divide and ensuring equitable access to educational technology. Thirdly, fostering critical digital literacy among students is vital. Learners should be taught to critically evaluate online content and use technology responsibly. Finally, a balanced approach that combines human interaction with technological assistance is necessary. Technology should complement, not replace, traditional learning methods.

The integration of information technology has profoundly reshaped foreign language education, offering learners unprecedented opportunities to develop both linguistic proficiency and intercultural competence. The following key findings illustrate this transformation:

1. **Virtual exchange programs** provide learners with authentic opportunities to engage in cross-cultural communication, fostering real-world language use and intercultural understanding. Through such programs, students are exposed to diverse perspectives, encouraging empathy and global awareness.
2. **AI-powered applications** offer personalized learning experiences tailored to individual needs, learning styles, and proficiency levels. These technologies enhance motivation, enable adaptive feedback, and support autonomous learning, contributing to more effective language acquisition.
3. **Big data analytics** allows teachers to monitor student progress, identify learning gaps, and make data-driven decisions to improve teaching practices. It offers valuable insights into learner behavior, enabling more targeted instructional interventions and curriculum development.

However, alongside these advantages come significant challenges. Ethical concerns regarding data privacy, disparities in technology access, and the risk of



over-reliance on digital tools must be addressed to ensure equitable learning experiences.

In conclusion, the thoughtful and balanced integration of digital technologies, together with human mentorship, pedagogical sensitivity, and inclusive educational policies, is considered essential for preparing students to navigate the complexities of intercultural communication in an increasingly interconnected world. The role of teachers extends beyond teaching foreign languages to nurturing future global citizens who are capable of bridging cultural divides and fostering mutual respect. This underscores the need for continuous collaboration among educators, policymakers, and technology developers to ensure that information technology remains a tool that enhances, rather than undermines, the development of intercultural competence in foreign language education.

### References:

1. Galtseva N. P., Mezentsev Y., Shvadlenko B. The Use of Electronic Information and Educational Resources to Support Scientific Research of Young Scientists // Vestnik Tomskogo Gosudarstvennogo Pedagogicheskogo Universiteta. – 2006. – Series: Pedagogy. – pp. 156-157.
2. . Bogachevsky V.M., Kuprina T.V. Development of Intercultural Competence Based on the Use of Information and Communication Technologies // Yekaterinburg, Russia, 202X. – pp. 134-135.
3. The Role of Technology in Foreign Language Learning: Helpful or Hindrance? [Electronic resource]. – Available at: <https://www.verbalplanet.com/blog/technology-and-learning-foreign-languages.asp>

UDC 81-139

## DESIGNING ENGLISH LANGUAGE RESOURCES IN THE AI ERA: PROFESSIONAL-COMMUNICATIVE STRATEGIES IN KAZAKHSTAN

*Shukirbayeva Bagdat K.,*

*1st-year master's degree student, Educational Program 7M01701–Foreign language,*

*Scientific Advisor: Dina Kurmanayeva K. Associate Professor at ENU*

*Astana International University,*

*Astana, Kazakhstan.*

[shukirbayevaaa@gmail.com](mailto:shukirbayevaaa@gmail.com)

**Abstract:** The integration of artificial intelligence (AI) in English language teaching (ELT) has revolutionized instructional methods, fostering adaptive learning and enhancing professional-communicative competence. This study explores AI-driven language resources in Kazakhstan, assessing their impact on students' speaking, writing, listening, and reading skills. Through an experimental design, AI tools such as ChatGPT, Grammarly, and speech recognition software were implemented to evaluate

their effectiveness compared to conventional teaching approaches. The findings indicate that AI-based resources significantly improve language proficiency, particularly in professional contexts. The research underscores the importance of integrating AI thoughtfully to complement traditional pedagogical methods, ensuring a balanced approach that maximizes student engagement and learning outcomes.

**Keywords:** AI, ELT, Professional-Communicative Competence, Adaptive Learning, AI in Education, Kazakhstan

The rapid advancement of artificial intelligence (AI) has transformed multiple sectors, including education. In English language teaching (ELT), AI-driven tools have reshaped instructional methodologies by enabling personalized learning, fostering adaptive strategies, and enhancing communicative competence. As Kazakhstan integrates AI into its educational frameworks, its potential to improve language learning outcomes continues to grow. However, questions remain regarding its effectiveness, particularly in professional-communicative strategies within non-native English-speaking environments.

This study explores the role of AI-driven language resources in Kazakhstan's ELT landscape by analyzing their impact on students' professional and academic English proficiency, engagement, and skill development. Focusing on AI-powered platforms such as ChatGPT, Grammarly, and Google ASR, it assesses the benefits and challenges of AI integration within local linguistic and cultural contexts. Through a comparative analysis of AI-enhanced teaching methods and traditional instruction, this research aims to provide a comprehensive understanding of AI's influence on language education and its implications for professional communication.

**Communicative Language Teaching (CLT)** is a widely accepted approach emphasizing interaction and real-world communication skills [1]. CLT prioritizes fluency, contextualized language use, and student-centered learning. AI-driven applications, such as chatbots, speech recognition systems, and automated dialogue simulations, align with CLT principles by enabling learners to engage in meaningful communication with AI agents [2]. These technologies provide real-time feedback and conversational practice, allowing learners to refine their speaking and writing skills in interactive environments.

Studies demonstrate AI's ability to support CLT methodologies through intelligent tutoring systems and adaptive conversation-based learning. For instance, AI-powered chatbots, such as those used in Duolingo and Google's BERT-based language models, provide contextually relevant responses that mimic natural conversations [3]. Similarly, Li and Hegelheimer highlight the role of AI in developing students' speaking and listening skills through automatic speech recognition (ASR) technologies [4].

In Kazakhstan, research by Kemelbekova et al. examined AI chatbots in higher education and found improvements in students' speaking abilities, particularly in stress and intonation patterns [5]. Furthermore, studies by Baibekova and Sarsenbayeva emphasize the growing role of AI in creating immersive language learning environments, particularly in mobile-assisted language learning (MALL) applications tailored for Kazakhstani students [6].

Recent research on AI-driven platforms such as iLearn emphasizes their role in higher education by integrating AI-based assessments and feedback mechanisms to enhance student engagement. iLearn provides personalized learning experiences by adjusting materials to student needs and monitoring progress through cloud-based systems [7]. These findings highlight AI's potential in addressing student motivation and retention in language learning environments.

**Adaptive Learning Theory** posits that learning experiences should be tailored to individual student needs, dynamically adjusting content based on learner progress [8]. AI-powered platforms such as Carnegie Learning and Coursera adapt language exercises based on real-time student performance, ensuring optimal pacing and scaffolding of content. According to Kukulska-Hulme & Bull, adaptive AI systems enhance engagement by adjusting difficulty levels and learning pathways to match students' individual proficiency levels [9].

In ELT, adaptive AI systems assess learner proficiency and modify instructional materials accordingly. Studies emphasize AI's role in providing customized learning pathways, making education more efficient and accessible. In Kazakhstan, research has begun integrating AI into the national curriculum, with Arapbayev discussing its role in personalized education and teacher workload reduction [10].

AI should complement rather than replace human instructors [11]. This perspective is particularly relevant in professional-communicative ELT contexts, where teacher-student interactions play a crucial role. AI-driven analytics can assist instructors by identifying common learner errors and suggesting targeted interventions [12].

A study by Kohnke, Moorhouse, & Zou found AI-generated feedback comparable to teacher feedback in improving academic writing skills [13]. Additionally, AI's ability to analyze student errors and provide personalized recommendations contributed to increased learner engagement and self-directed learning. Similarly, Heift & Schulze found that intelligent CALL (computer-assisted language learning) applications significantly improved vocabulary retention and grammar accuracy [14].

Kazakhstani research by Dilzhan on ChatGPT's role in EFL classrooms found that teachers appreciated its ability to generate lesson ideas and enhance student writing skills but expressed concerns about over-reliance on AI, potential plagiarism, and the necessity for structured training [15]. This aligns with broader discussions on balancing AI use in education with critical thinking and ethical considerations.

Despite AI's potential, several challenges remain. Digital literacy gaps, data privacy concerns, and the need for culturally responsive AI tools pose significant obstacles. Sims emphasizes that AI applications must account for ethical considerations, such as algorithmic bias and data security, to ensure equitable access to AI-enhanced learning opportunities [16]. Almutairi & Shukri further stress the importance of training educators in AI literacy to maximize its benefits in language classrooms [17].

In Kazakhstan, Abilov highlights the digital divide between urban and rural schools, emphasizing the need for infrastructure development and teacher training to facilitate AI adoption in ELT [18]. Furthermore, AI's reliance on Western linguistic models raises concerns about its adaptability to Kazakh linguistic and cultural contexts [19].

The integration of AI in ELT presents transformative possibilities for language instruction, particularly in communicative and adaptive learning contexts. Theories such as CLT and Adaptive Learning provide a strong foundation for understanding AI's role in language education. Empirical studies highlight AI's capacity to personalize learning, enhance communicative competence, and support teachers in professional development. However, addressing existing challenges will require ongoing research, policy interventions, and localized AI development to ensure that AI-driven educational tools effectively support Kazakhstan's ELT landscape.

*Method.* This study investigates the effectiveness of AI-driven English language resources in Kazakhstan, particularly their impact on professional-communicative strategies in secondary education. The research included a total of 30 students, divided equally into an experimental group and a control group. The participants, aged between 16 and 17, were at an upper-intermediate (B2) level of English proficiency. The primary focus of the study was to enhance students' professional-communicative skills, preparing them for academic and career-related interactions.

<i><b>AI Tool</b></i>	<i><b>Exercise</b></i>	<i><b>Outcome</b></i>
<i>ChatGPT &amp; Elsa Speak</i>	<i>Simulated job interviews, presentations, and real-world dialogues</i>	<i>Improved fluency, pronunciation, and professional speaking confidence</i>
<i>Grammarly &amp; QuillBot</i>	<i>Drafting emails, reports, and essays with AI feedback</i>	<i>Enhanced accuracy, coherence, and professional writing skills</i>
<i>Google BERT &amp; ReadTheory</i>	<i>AI-generated summaries and comprehension quizzes</i>	<i>Improved critical reading and analytical skills</i>
<i>Google ASR &amp; Coursera AI-Tutors</i>	<i>AI-generated listening exercises with personalized difficulty levels</i>	<i>Better comprehension of authentic English speech</i>
<i>Kahoot! &amp; Duolingo AI</i>	<i>AI-adaptive quizzes for grammar and vocabulary development</i>	<i>Increased motivation and engagement</i>

Table 1. AI Tools and Their Impact on Language Learning

The study spanned ten weeks, with students participating in two 50-minute sessions per week. To evaluate the effectiveness of AI-driven learning, both groups undertook a pre-test at the beginning and a post-test at the end of the experiment. These assessments measured their proficiency in speaking, writing, listening, and reading comprehension. The results of these evaluations provided insights into the extent to which AI-enhanced learning strategies influenced students' language development compared to traditional methods.

*Results.* The analysis of pre-test and post-test results demonstrates a significant enhancement in students' language proficiency across speaking, writing, listening, and reading skills when utilizing AI-enhanced learning methods. The experimental group exhibited a higher rate of improvement in all assessed skills compared to the control group, underscoring the efficacy of AI-driven approaches in language acquisition.

<i>Skill</i>	<i>Experimental Group</i>	<i>Control Group</i>
--------------	---------------------------	----------------------

	Before	After	Before	After
Speaking	60%	85%	61%	70%
Writing	58%	82%	59%	68%
Listening	63%	87%	64%	71%
Reading	65%	88%	66%	73%

*Table 2. Pre-test and Post-test Performance Comparison*

The study highlights the positive impact of AI-based tools on language learning, with the experimental group showing significant improvements across all skills. In **speaking**, the experimental group increased from 60% to 85%, while the control group improved from 61% to 70%. In **writing**, the experimental group rose from 58% to 82%, compared to the control group's 59% to 68%. Similarly, in **listening** and **reading**, the experimental group outperformed the control group, showing improvements from 63% to 87% and 65% to 88%, respectively.

The findings of this study demonstrate that **AI-enhanced English language resources significantly improve communicative competence**, particularly in professional and academic contexts. The integration of AI tools such as ChatGPT, Grammarly, and speech recognition software provided students with **personalized feedback, real-world language practice, and adaptive learning experiences**, leading to measurable improvements in fluency, accuracy, and engagement.

However, while AI-driven resources offer substantial benefits, their **effectiveness depends on thoughtful implementation**. Future developments should focus on **designing AI models tailored to Kazakhstan's linguistic and cultural context**, ensuring that AI-generated content aligns with local needs. Moreover, **teacher training programs should be introduced** to equip educators with the necessary skills to integrate AI tools effectively in English language teaching.

A **balanced approach** is essential - AI should **complement human instruction rather than replace it**. While AI enhances efficiency by automating routine tasks, **teachers remain irreplaceable in guiding critical thinking, fostering creativity, and ensuring meaningful interaction**. This study provides a **framework for designing AI-based English language resources** and highlights AI's potential to **transform English language teaching in Kazakhstan** when implemented strategically and ethically.

## References:

1. Richards, J. C. Communicative Language Teaching Today / J. C. Richards. — Cambridge: Cambridge University Press, 2006. — 176 p.
2. Yang, W., Evans, M. Effective AI-Driven Learning in ELT: A Case Study of Chatbot Integration / W. Yang, M. Evans // Journal of Computer-Assisted Learning. — 2020. — Vol. 36, No. 4. — P. 453-468.
3. Warschauer, M. AI and Language Learning: The Future of Communicative Competence / M. Warschauer // ELT Journal. — 2021. — Vol. 75, No. 2. - P. 233-245.

4. Li, J., Hegelheimer, V. Automated Speech Recognition and EFL Learning: Benefits and Challenges / J. Li, V. Hegelheimer // Computer-Assisted Language Learning. — 2013. — Vol. 26, No. 3. — P. 151-167.
5. Kemelbekova, A., Alimzhanov, R., Sarsenbayeva, D. Artificial Intelligence in English Language Teaching in Kazakhstan: The Use of Chatbots for Speech Development // Bulletin of Abai Kazakh National Pedagogical University. — 2024. — No. 1 (89). — P. 112-128.
6. Baibekova, A., Sarsenbayeva, Zh. The Role of Artificial Intelligence in Mobile-Assisted Language Learning in Kazakhstan // Pedagogical Research. -2023. - No. 4.
7. Herdina, R., Aini, H. AI-Powered Learning Platforms: Impacts on Higher Education / R. Herdina, H. Aini // International Journal of Educational Technology. — 2024. — Vol. 41, No. 3. — P. 145-162.
8. Shute, V. J., Towle, B. Adaptive E-Learning: Theories and Applications / V. J. Shute, B. Towle // Educational Technology & Society. - 2003. - Vol. 6, No. 1. - P. 43.
9. Kukulska-Hulme, A., Bull, S. AI and Adaptive Learning: The Future of Language Education / A. Kukulska-Hulme, S. Bull // Language Learning & Technology. — 2023. — Vol. 27, No. 2. — P. 85-101.
10. Arapbayev, K. Artificial Intelligence in Kazakhstan's National Educational System: Challenges and Prospects // Education and Science. — 2024. — No. 2. -P. 98.
11. Luckin, R. (2018). *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century*. Routledge.
12. Godwin-Jones, R. AI in Language Education: Analytics and Pedagogy / R. Godwin-Jones // Journal of Applied Linguistics. — 2021. — Vol. 38, No. 1. — P. 59.
13. Kohnke, L., Moorhouse, B. L., Zou, D. AI-Generated Feedback vs. Teacher Feedback in ELT Writing / L. Kohnke, B. L. Moorhouse, D. Zou // English for Academic Purposes Journal. — 2023. — Vol. 17, No. 1. — P. 121-139.
14. Heift, T., Schulze, M. Intelligent CALL and AI-Assisted Language Learning / T. Heift, M. Schulze // CALICO Journal. — 2007. — Vol. 24, No. 3. — P. 57-72.
15. Dilzhan, A. The Role of ChatGPT in English Teaching in Kazakhstan: Advantages and Risks // Bulletin of Pedagogy and Psychology. — 2024. — No. 3. — P. 65-80.
16. Sims, J. Ethical Considerations in AI-Driven Education / J. Sims // Educational Research Review. — 2023. — Vol. 45, No. 1. — P. 25-42.
17. Almutairi, N., Shukri, N. AI Literacy in ELT: A Necessity for Modern Educators / N. Almutairi, N. Shukri // TESOL Quarterly. — 2022. — Vol. 56, No. 4. — P. 678.
18. Abilov, Zh. Digital Inequality in Kazakhstan and Access to Educational Technologies // Modern Educational Technologies. — 2023. — No. 5. — P. 45-60.
19. Sarsembayev, M. Adapting Artificial Intelligence to the Kazakh Linguistic Context: Problems and Solutions // Kazakh Philology and Modern Technologies. — 2023. — No. 4. — P. 77-91.

**UDC 372.881.111.1**

## **THE ROLE OF AI AND VR IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING**

*Kudaibergen Arusa Mergenbaykyzy*  
*2-year Master's student,*  
*7M01701 – Foreign Language: Two Foreign Languages*  
*Scientific supervisor: Madina L. Anafinova,*  
*Candidate of Philological Science, Ass.Prof.*  
*Astana International University,*  
*Astana, Kazakhstan.*  
[arusa.kudaibergen.02@mail.ru](mailto:arusa.kudaibergen.02@mail.ru)

**Abstract:** This article demonstrates Artificial Intelligence (AI) and Virtual Reality (VR) as two examples of emerging technologies that have the potential to revolutionize English language training. It investigates how bachelor's degree candidates view and use AI and VR in relation to language acquisition. The study intends to evaluate the effectiveness, difficulties, and potential significance of these tools in contemporary language instruction by looking at their experiences with them. The results imply that when combined well, AI and VR may provide personalized, dynamic, and immersive learning opportunities. To overcome current obstacles and guarantee these technologies' long-term influence on language instruction, more study and advancement are necessary.

**Keywords:** Virtual Reality (VR), Artificial Intelligence (AI), English Language Instruction, Language Learning Technologies, Educational Technology, Personalized Learning, Immersive Learning.

Emerging technologies like virtual reality (VR) and artificial intelligence (AI) have the potential to revolutionize language instruction. While VR provides immersive and interactive learning environments, AI may personalize learning by adjusting content to suit individual needs. This study explores how Bachelor's degree students view and use AI and VR in English language instruction in order to gain a better understanding of the influence of these technologies. The study is to assess the difficulties and efficacy of incorporating AI and VR into contemporary language training by getting input on their experiences, preferences, and expectations.

The article looks at how students view AI and VR and how they are being employed in English language instruction. Understanding how AI and VR may enhance and personalize language learning is the aim. The difficulties and restrictions of utilizing these technologies in the classroom are also covered in the article.

AI enhances English learning by creating immersive, interactive environments by integrating images, sounds, and text into smart devices. It supports personalized learning tailored to proficiency levels and career needs. Additionally, AI optimizes teaching with simulated dialogue platforms, fostering vocabulary growth, cultural awareness, and real-world problem-solving skills, making it an essential tool for modern language education [1, p.952].

The research highlights several key challenges in using AI in English Language Teaching (ELT). First, AI can reinforce standardized language use,

potentially excluding diverse varieties of English, and exacerbate digital divides if access is unequal across different education systems. Ethical concerns, such as bias in AI tools and the influence of large tech companies, are also prominent, alongside issues like technology breakdowns, cognitive overload, and learner fear. Despite these challenges, the majority of educators agree that AI will not replace human teachers shortly, though the evolving role of AI in assessment and data collection remains a significant concern [2, p.11].

AI technology has significantly advanced English language proficiency by combining digital and language literacy, making learners more globally competent. The more AI is developed, the more precise its language processing becomes, which enhances both teaching and learning foreign languages. AI also increases the effectiveness of English learning by providing diverse educational tools that help students better understand the material, even without direct interaction with instructors [3, p.23].

Virtual reality (VR) technology offers immersive, interactive experiences through devices like VR headsets, which provide a 360-degree view of virtual environments. This technology enables engaging English language learning experiences by simulating realistic scenarios. For instance, VR can create virtual classrooms where students interact with native English speakers or simulate historical events and real-world situations, making language learning more engaging and interactive [4, p.162].

Virtual reality (VR) creates an immersive environment that closely mirrors real-life contexts, enhancing vocabulary learning and language acquisition. It supports receptive vocabulary learning by providing input at an appropriate level, while also minimizing emotional barriers that hinder progress. Additionally, VR aligns with multimedia learning principles, using visual-rich content to improve retention by emphasizing key concepts and presenting words and images together [5, pp.87-88].

This study intended to understand how first-year bachelor's degree candidates who pursued post-college education see and use artificial intelligence (AI) and virtual reality (VR) in language acquisition. A survey was administered to 17 of these students in order to collect a variety of viewpoints regarding these instruments. Their VR experiences, the personalization possibilities of AI, and their general perceptions of the usefulness of these technologies in language learning were all examined in the study. It also looked at the preferred learning methodologies of the students, which included traditional teaching methods, AI-powered tools, VR simulations, or a mix of these.

To collect comprehensive data, the poll included both quantitative and qualitative questions. In order to express their opinions on the possible advantages and disadvantages of AI and VR in language acquisition, students answered open-ended questions about their experiences and satisfaction levels.

The purpose of this study is to shed light on present perceptions of AI and VR in English language instruction. Through data analysis, academics aim to comprehend how these technologies are being adopted, used, and how they can affect language teaching methods in the future. The results will inform future



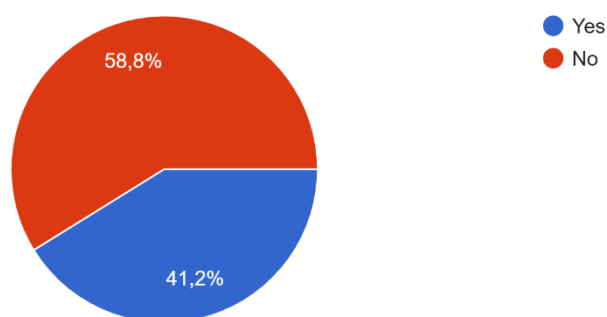
research and implementation strategies and advance our understanding of how emerging technology might transform language acquisition.

### 1. Adoption and Usage of Virtual Reality (VR)

According to the study results, about 59% of respondents say they think AI can customize the English learning process by adjusting course materials to each learner's unique requirements and stage of development. This indicates a broad understanding of AI's ability to improve learning by adjusting to the speed and skill level of each student, possibly providing a more individualized and effective route to language acquisition. There is a notable lack of knowledge and confidence about AI's potential in education, though, as 41% of respondents are still unsure of approaches (Figure 1).

Have you ever used Virtual Reality (VR) to learn English?

17 ответов

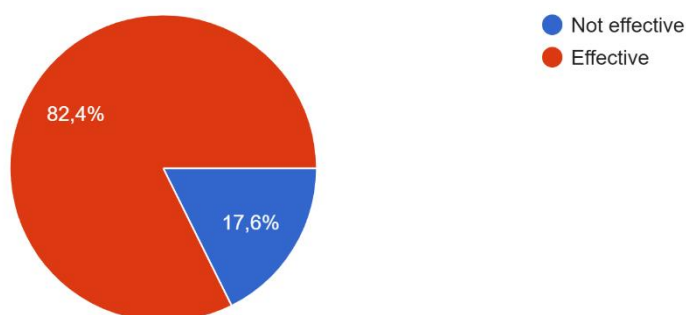


*Figure 1 - "Adoption of Virtual Reality in English Language Learning"*

82% of those who have experienced virtual reality believe it is a useful tool for enhancing English language proficiency. According to these responders, virtual reality's immersive and interactive features, which mimic real-life situations and let language learners practice in context, are what make it so effective. In addition to improving retention and engagement, this experience can foster a dynamic learning environment that may not be possible with more conventional approaches (Figure 2).

In your opinion, how effective are VR simulations for improving your English skills?

17 ответов



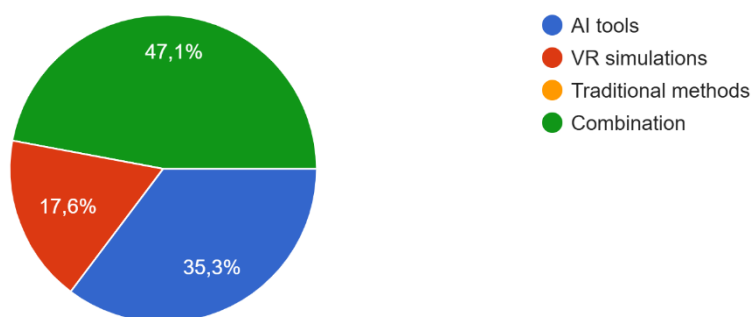
*Figure 2 - "Perceived Effectiveness of VR Simulations in Improving English Skills"*

17.6% of respondents, however, believed that VR simulations did not influence their ability to speak English. This disparity suggests that there may be problems that require attention, such as the caliber of the VR material, how applicable the simulations are to the needs of the students or potential technical constraints. Some students might not believe that virtual reality (VR) helps them enhance their language skills enough, especially if the VR experiences don't provide individualized learning routes or aren't made with pedagogical objectives in mind.

These divergent viewpoints imply that although virtual reality (VR) holds great promise, its use in English language instruction is still developing. To fully comprehend the unique difficulties faced by people who find virtual reality useless, more research is required. Potential fixes might involve making VR content more user-friendly, bringing it closer to curricular requirements, and making sure VR is carefully incorporated within a well-rounded teaching strategy. Furthermore, getting more input from a range of learner demographics may yield insightful information about how VR might be tailored to suit different learning preferences and language skill levels. VR has the potential to become a more widely used and successful language-learning tool by resolving these problems.

Participants strongly believed in the advantages of an integrated, multifaceted learning strategy, as seen by the 47.1% who said they preferred mixing AI tools, VR simulations, and traditional teaching techniques when asked about their favorite approaches to learning English. This desire is a reflection of an awareness that a more thorough and flexible learning experience may be obtained by combining traditional teaching methods with technology. However, 17.6% of respondents chose VR simulations as their main approach, and 35.3% of respondents preferred AI tools alone, indicating that some learners are confident in the potential of particular technologies to improve their language proficiency (Figure 3).

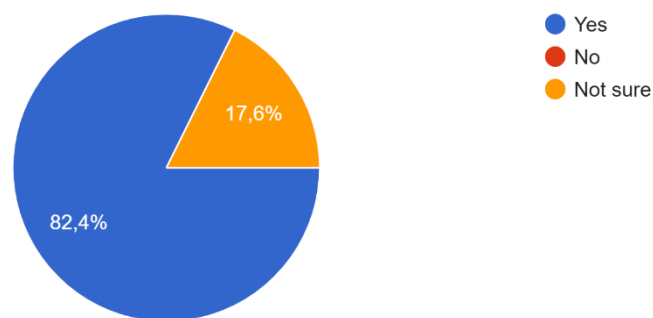
Would you prefer to learn English through AI tools, VR simulations, or traditional methods?  
17 ОТВЕТОВ



*Figure 3 - "Preferred Approaches to English Language Learning: Integration of AI, VR, and Traditional Methods"*

Additionally, a noteworthy 82.4% of respondents think that AI and VR will play a significant part in English language instruction in the future, indicating a growing anticipation that these technologies will be essential in changing educational processes. Though many people see the potential of AI and VR, 17.6% are still unsure, suggesting that there is still some hesitancy or ambiguity surrounding how these technologies will be completely incorporated into traditional classroom instruction (Figure 4).

Do you believe AI and VR will become essential in future English language teaching?  
17 ответов



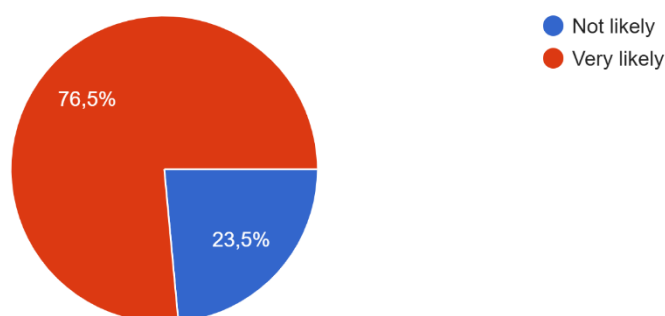
*Figure 4 - "Future Role of AI and VR in English Language Teaching"*

These results show a definite tendency toward adopting new technology in language learning. The inclination to combine AI, VR, and conventional approaches shows that students are appreciating the benefits of old pedagogies while remaining receptive to new educational resources. There is a chance to further improve the integration of AI and VR technologies into English language instruction as they develop further, offering a more individualized, interesting, and successful learning environment for a variety of learners.

AI and VR are meeting learners' expectations and positively influencing their language learning journeys, as seen by the remarkable 94.1% of respondents who expressed satisfaction with their experiences using these technologies in English courses. Furthermore, 76.5% of respondents indicated that they would be happy to suggest AI and VR products to their peers, indicating a high degree of confidence in their efficacy. The growing acceptance of AI and VR as revolutionary educational tools is further supported by this group's belief that these technologies will be essential to the future of English language training. Even though the promise of AI and VR is well recognized, concerns regarding their complete integration and sustainability in education still exist, as seen by the 23.5% of respondents who are unsure about the long-term effects of these technologies (Figure 5).

How likely are you to recommend using AI and VR technologies for English language learning to your peers?

17 ответов



*Figure 5 - "Satisfaction with AI and VR in English Language Learning and Future Outlook"*

This conflicting opinion emphasizes the necessity of ongoing innovation, study, and evidence-based methods to allay worries and guarantee that AI and VR technologies are successfully integrated into English language instruction. Despite their positive perception, these tools' future success hinges on resolving current doubts and demonstrating their lasting worth. To increase their efficacy and reach and, eventually, cement their position in the educational environment, they require constant improvement and real-world application. By tackling these issues and showcasing the tangible advantages of AI and VR, teachers may promote wider adoption and optimize their influence on students' language skills.

In conclusion, this study demonstrates how AI and VR have the potential to revolutionize English language instruction. The participants were happy with their experiences and thought these technologies would be important in the future. There are still some questions regarding their complete integration, though. More study and development are required to guarantee AI and VR's successful incorporation into language instruction and to fully realize their promise. This will assist in developing dynamic, engaging, and individualized learning experiences that will better prepare students for the future.

There are still issues with their full incorporation into educational systems, though. These include making sure that everyone has fair access to the technology that is required, giving teachers the training they need, and resolving issues with data privacy, ethical use, and technical constraints. In order to develop a comprehensive approach to language learning, more study is required to examine the best practices for integrating AI and VR with conventional teaching techniques.

It is crucial to keep funding the research and testing of AI and VR in actual classroom environments if we are to fully grasp their educational potential. By doing this, it will be easier to develop dynamic, captivating, and highly customized learning experiences that enhance language acquisition while simultaneously giving students the digital skills and flexibility they need to succeed in a global environment.

## References:

1. Anggraini, A., & Faisal, F. (2024). The use of artificial intelligence-based technology in English language teaching. *Golden Ratio of Data in Summary*, 4(2).
2. Edmett, A., Ichaporia, N., Crompton, H., & Crichton, R. (2024). *Artificial intelligence and English language teaching: Preparing for the future* (Second edition). British Council.
3. Ghafar, Z. N., Salh, H. F., Abdulrahim, M. A., Farxha, S. S., Arf, S. F., & Rahim, R. I. (2023). The role of artificial intelligence technology on English language learning: A literature review. *Canadian Journal of Language and Literature Studies*, 3(2), 17-31.
4. Sinthiya, B. (2023). English language learning in the metaverse: Exploring the potential of AR and VR. *International Journal of English*, 12(Special Issue 1).
5. Uygun, E., & Girgin, D. (2022). Integration of virtual reality (VR) technology into vocabulary teaching in primary school English lessons. *Journal of Theory & Practice in Education*, 18(2), 85-94.

**ӘӨЖ 81-139**

### **ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІ ОҚУЛЫҚТАРЫНА ӘСЕРІ**

*Маханова Әлия Сабыржанқызы,  
I курс магистр студенті 7M01701 – Шет тілі: екі шет тілі  
Ғылыми жетекші: Дуйсекова Куляш Керимбековна  
Астана Халықаралық Университеті,  
Астана, Қазақстан.  
[makhanovva03@mail.ru](mailto:makhanovva03@mail.ru)*

**Аңдатпа:** Бұл зерттеуде жасанды интеллекттің (ЖИ) ағылшын тілі оқулықтарына әсері қарастырылады. ЖИ технологиялары оқу материалдарының мазмұнын бейімдеуге, оқушылардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқытуға және олардың оқу жетістіктерін арттыруға ықпал етеді. Сондай-ақ, интерактивті оқыту әдістерінің көмегімен оқушылардың қызығушылығын арттырып, өз бетінше білім алу қабілетін дамыту мүмкіндігі талданады. Зерттеу барысында ЖИ-ды оқулықтарға енгізу кезіндегі негізгі мәселелер де қарастырылады. Олардың ішінде мазмұнның сапасы мен сенімділігі, мұғалімдердің ЖИ-ды қолдану дағдылары және оқушылардың цифрлық сауаттылығы маңызды орын алады.

**Кілт сөздер:** жасанды интеллект, ағылшын тілі оқулықтары, цифрлық технологиялар, интерактивті оқыту, білім беру, оқушылардың жетістігі,

мұғалімнің рөлі, оқулық құрылымы, цифрлық сауаттылық.

Қазіргі таңда жасанды интеллект (ЖИ) технологиялары білім беру саласында, әсіресе шет тілдерін оқытуда, айтарлықтай өзгерістер енгізуде. ЖИ-дың ағылшын тілі оқулықтарына ықпалы оқыту әдістерін жаңғыртып, мазмұнды бейімдеуге және оқушылардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес білім беру үдерісін жетілдіруге мүмкіндік береді. Бұл өзгерістер оқулықтардың құрылымы мен мазмұнын қайта қарастыруды талап етеді.

Зерттеулер көрсеткендей, ЖИ негізіндегі оқыту әдістері оқушылардың оқу жетістіктерін арттырып, олардың мотивациясы мен өзін-өзі реттеу қабілеттерін күшейтеді. Мысалы, Wei жүргізген зерттеуде ЖИ арқылы оқытудың ағылшын тілін үйренудегі тиімділігі анықталған [1]. Сонымен қатар, Zhu, Y. , Wang, L. өздерінің жүйелі шолуында ЖИ-дың тілдік білім берудегі қазіргі жағдайы мен болашақтағы мүмкіндіктерін талдаған [2].

Дегенмен, ЖИ-ды оқулықтарға енгізу барысында бірқатар қиындықтар да туындайды. Олардың ішінде мазмұнның сапасы мен сенімділігі, мұғалімдердің жаңа технологияларды меңгеруі және оқушылардың цифрлық сауаттылығы мәселелері бар. Бұл факторлар ЖИ негізіндегі оқулықтарды тиімді пайдалану үшін ескерілуі қажет.

Осы мақалада ЖИ-дың ағылшын тілі оқулықтарына тигізетін әсері, кездесетін қиындықтар және болашақтағы перспективалары қарастырылады. Сонымен қатар, ЖИ технологияларын тиімді пайдалану жолдары мен оларды білім беру үдерісіне интеграциялау мәселелері талқыланады.

ЖИ тіл оқытудағы әдістерді түбегейлі өзгертіп, оқу материалдарын дербестендіруге мүмкіндік береді. Heffernan өз зерттеуінде ЖИ-дің оқушылардың қажеттіліктеріне қарай бейімделген тапсырмалар ұсынатынын атап өтеді [3]. Сонымен қатар, Warschauer білім берудегі ЖИ-дің әлеуетін қарастырып, оның оқушылардың жазу және сөйлеу дағдыларын жақсартуда маңызды рөл атқаратынын дәлелдейді [4].

ЖИ негізінде жасалған оқыту бағдарламалары мұғалімдерге көмектесіп қана қоймай, оқушыларға жеке оқыту траекториясын құруға жағдай жасайды. Қазіргі зерттеулерге сәйкес, ЖИ негізіндегі оқыту платформалары грамматика мен лексиканы меңгеруді жеңілдетеді [5]. Сонымен бірге, олар тіл үйренушілердің қателерін түзетіп, оларға нақты кері байланыс ұсынады [6].

Дәстүрлі ағылшын тілі оқулықтары көбінесе статикалық материалдарды қамтыса, ЖИ оқулықтары интерактивті мазмұнмен байытылады. Ричардс оқулықтардың қазіргі заманғы трендтерге сай дамуы үшін ЖИ технологияларын қолдану қажеттігін атап көрсетеді [7]. ЖИ арқылы жасалған оқулықтар оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес автоматты түрде жаңартылып, олардың деңгейіне қарай бейімделеді [8].

ЖИ оқулықтардағы мәтіндер мен жаттығуларды түрлі тілдік деңгейлерге бейімдеп, оқушыларға нақты уақыт режимінде көмек көрсетуге мүмкіндік береді [9]. Бұл әдіс дәстүрлі оқулықтарға қарағанда анағұрлым тиімді болатынын бірнеше зерттеулер дәлелдеген.

Сонымен қатар, А. Ж. Асамбаевтың "Жасанды интеллект негіздері" атты

оқулығында ЖИ-дың оқыту процесіне ықпалы және оның білім беру жүйесіндегі интеграциясы жан-жақты қарастырылады [10]. Бұл еңбекте ЖИ негізінде жасалған оқулықтардың артықшылықтары мен оларды тиімді қолдану жолдары талқыланады.

Герцен университетінің зерттеулері де ЖИ технологияларын білім беру үдерісіне енгізудің өзекті мәселелерін қарастырады. Бұл зерттеулер ЖИ-дың тілді меңгеруге тигізетін әсерін, сондай-ақ мұғалімдер мен оқушылар үшін туындайтын қиындықтарды сипаттайды.

Жасанды интеллекттің ағылшын тілі оқулықтарына ықпалы алдағы жылдары одан әрі күшейе түсетіні сөзсіз. Clark өз зерттеуінде оқулықтардың толық цифрлық форматқа көшуі мүмкін екенін атап өтеді [11]. Сонымен қатар, ЖИ арқылы жасалған оқулықтар мұғалімдер мен оқушылардың қажеттіліктеріне икемделіп, оқытудың тиімділігін арттыруы мүмкін [12].

#### *Ағылшын тілі оқулықтарындағы өзгерістер*

Ағылшын тілі оқулықтары соңғы онжылдықта мазмұны мен құрылымы жағынан жаңғыртылуда. Олардың ішінде цифрлық ресурстар мен интерактивті платформалар ерекше орын алады [13].

#### *Жасанды интеллекттің оқулықтарға ықпалы*

Жасанды интеллект негізінде жасалған оқулықтар дәстүрлі оқыту материалдарына қарағанда анағұрлым бейімделгіш және интерактивті. Мұндай оқулықтар тіл үйренушілердің деңгейін бағалап, оларға жеке тапсырмалар мен кеңестер ұсына алады [14].

Осы зерттеуде сапалық және сандық әдістер қолданылды. Біріншіден, ЖИ-дың ағылшын тілі оқулықтарына әсері туралы әдебиеттерге шолу жасалды. Бұл шолу ЖИ-дың оқу үдерісіне ықпалын зерттеген алдыңғы жұмыстарды талдауға негізделді. Екіншіден, ағылшын тілі мұғалімдерінен сауалнама алынып, олардың ЖИ технологияларын оқулықтарда қолдану туралы көзқарастары зерттелді. Сонымен қатар, ЖИ негізіндегі цифрлық оқулықтарды қолданған оқушылардың үлгерімін бақылау арқылы салыстырмалы талдау жүргізілді.

Сауалнамаға Қазақстанның әртүрлі мектептерінде жұмыс істейтін **17 ағылшын тілі мұғалімі** қатысты. Нәтижелер төмендегідей болды:

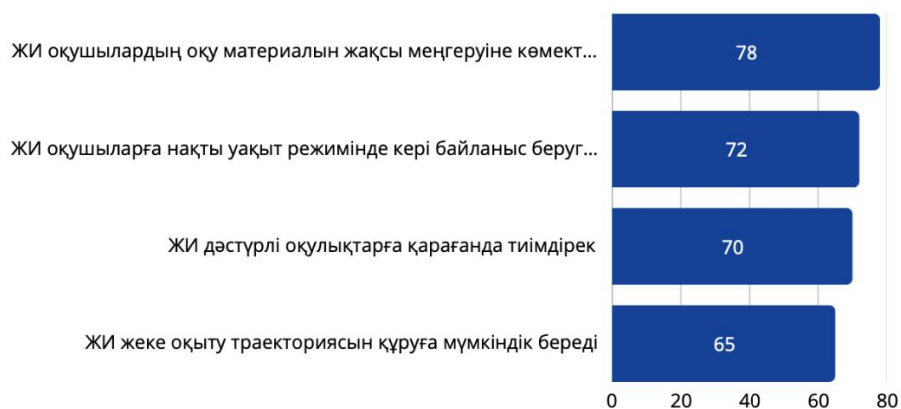


Диаграмма 1. ЖИ технологияларын оқулықтарда қолданудың артықшылықтары.





Диаграмма 2. Қиындықтар мен мәселелер.

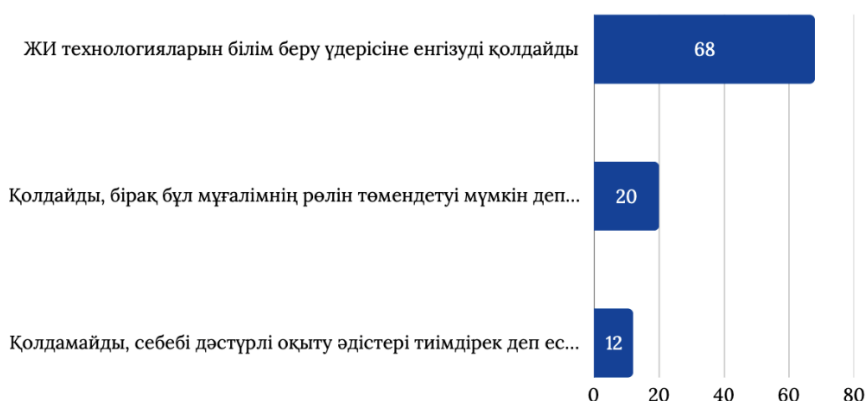


Диаграмма 3. Мұғалімдердің ЖИ технологияларын оқулықтарға енгізуге деген көзқарасы.

Зерттеу нәтижелері ЖИ-дың ағылшын тілі оқулықтарына бірнеше негізгі ықпалын көрсетті. Біріншіден, ЖИ оқулықтары мазмұнның динамикалық түрде өзгеруіне мүмкіндік беріп, оқушылардың қажеттіліктеріне сәйкес оқу материалдарын бейімдей алады. Екіншіден, мұғалімдер ЖИ көмегімен оқушылардың қателерін жылдам анықтап, оларға нақты кері байланыс бере алатын құралдармен жұмыс істеуге мүмкіндік алады.

Сауалнама нәтижелері мұғалімдердің көпшілігі ЖИ технологияларын пайдалы деп санайтынын, бірақ оларды қолдану үшін қосымша оқыту қажеттігін атап өткенін көрсетті. Сонымен қатар, оқушылардың жетістіктерін бақылау барысында ЖИ негізіндегі оқулықтарды қолданған топтың оқу жетістіктері дәстүрлі оқулықтарды қолданған топқа қарағанда жоғары болғаны анықталды. Бұл ЖИ-дың оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, өз бетінше білім алуына ықпал ететінін дәлелдейді.

ЖИ технологияларының білім беру жүйесіне тиімді енгізілуі үшін мазмұн сапасы, мұғалімдердің даярлығы және оқушылардың цифрлық сауаттылығы сияқты мәселелерді шешу қажет. Сонымен қатар, ЖИ-дың білім беру жүйесіне кеңінен енуі оны дұрыс реттеу және этикалық мәселелерді ескеру қажеттігін көрсетеді.

Жасанды интеллекттің (ЖИ) ағылшын тілі оқулықтарына ықпалы білім беру үдерісінде маңызды өзгерістерге алып келуде. Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, ЖИ технологиялары оқулықтардың мазмұнын бейімдеуге, оқушылардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес оқытуға және оқу жетістіктерін



арттыруға мүмкіндік береді. ЖИ негізіндегі оқыту әдістері оқу материалдарын интерактивті әрі динамикалық ету арқылы оқушылардың мотивациясын күшейтіп, олардың өз бетінше білім алу дағдыларын дамытады.

Алайда, ЖИ-ды ағылшын тілі оқулықтарына тиімді енгізу барысында бірқатар мәселелер туындайды. Атап айтқанда, мазмұнның сапасы мен сенімділігін қамтамасыз ету, мұғалімдердің жаңа технологияларды меңгеруі және оқушылардың цифрлық сауаттылығын арттыру сияқты факторлар ерекше назар аударуды қажет етеді.

ЖИ технологияларын білім беру жүйесіне табысты интеграциялау үшін оқулықтардың құрылымы мен мазмұнын жаңғырту, мұғалімдерге әдістемелік қолдау көрсету және оқушылардың технологияны тиімді пайдалану дағдыларын қалыптастыру маңызды. Сондай-ақ, ЖИ-дың этикалық аспектілерін ескере отырып, оны қолданудың тиімді стратегияларын әзірлеу қажет.

Жалпы алғанда, ЖИ-дың ағылшын тілі оқулықтарына ықпалы болашақта одан әрі күшейе түсетіні анық. Сондықтан, бұл технологияны білім беру жүйесіне сәтті енгізу үшін оның артықшылықтары мен қиындықтарын жан-жақты талдап, тиімді шешімдер қабылдау қажет.

#### **Пайдаланылған әдебиеттер:**

1. Wei X. The role of artificial intelligence in English language learning: A meta-analysis // Journal of Educational Technology. 2023. T. 40, № 2. С. 123–138.  
URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38023040>
2. Zhu Y., Wang L. Artificial intelligence in language education: Current state and future prospects // Language Learning & Technology. 2025. T. 29, № 1. С. 45–67.  
URL: <https://www.lltjournal.org/item/10125-73606>
3. Heffernan N., Heffernan C., Ostrow K. AI in Personalized Language Learning // Journal of Educational Technology. 2019.
4. Warschauer M. Emerging Technologies for Language Learning // Educational Technology & Society. 2020.
5. Lu X. AI-Enhanced English Learning Materials // Applied Linguistics. 2021.
6. Zawacki-Richter O., Marín V. I., Bond M., Gouverneur F. Systematic Review of Research on Artificial Intelligence Applications in Higher Education // International Journal of Educational Technology in Higher Education. 2019.
7. Richards J. C. Curriculum Development in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
8. Kukulska-Hulme A. Mobile Learning and AI Integration in Language Education // Language Learning & Technology. 2020.
9. Chinnery G. M. Artificial Intelligence in Language Learning and Teaching // TESOL Quarterly. 2021.
10. Асамбаев А. Жасанды интеллект негіздері: Оқулық. Алматы: ЖІШС РПБК «Дәуір», 2011.
11. Clark R. The Future of AI-Powered Textbooks in Language Education. Cambridge: Cambridge University Press, 2023.

12. Beatty K. Teaching & Researching Computer-Assisted Language Learning. London, 2021.
13. Smith P., Jones R. Digital Transformation in English Language Teaching. Berlin: Springer, 2022.
14. Johnson K. Adaptive Learning and AI-Based Coursebooks. London: Routledge, 2021.

**УДК 372.881.111.1**

## **ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ПОМОЩНИК УЧИТЕЛЯ: ВОЗМОЖНОСТИ ПЛАТФОРМЫ TWEE**

*Псянчина Минзифа Тимуровна,  
аспирант, ассистент,  
Уфимский университет науки и технологий,  
Уфа, Россия  
[psyanchinaminzifa@gmail.com](mailto:psyanchinaminzifa@gmail.com)*

В настоящее время использование искусственного интеллекта становится довольно распространённым явлением. Он активно используется в самых различных сферах: начиная от медицины и заканчивая изучением иностранных языков и дизайном.

Говоря об искусственном интеллекте, стоит отметить языковую модель ChatGPT, которая была представлена общему вниманию в июле 2020 года Американской исследовательской компанией OpenAI [2]. На данный момент вышла ChatGPT-5, которая может генерировать тексты, отвечая на те или иные запросы пользователей.

Российской разработкой в данной области является YaGPT, которая также способная генерировать ответы на русском языке, редактировать тексты различного содержания [1].

В настоящее время активно изучается использование данных языковых моделей для улучшения процесса изучения иностранных языков. Этому были посвящены статьи таких исследователей, как Костюниной С.А.[2], Сысоева П.В., Филатова Е.М. [4], Рахматуллаевой К. Ш., Иплиной А. А. [3] и других.

На основе искусственного интеллекта с целью обучения иностранному языку была создана платформа Твее, которая предполагает использование её ресурсов для создания материала для дальнейшего применения на занятиях.

Сама платформа предлагает пользователям воспользоваться различными инструментами, некоторые из которых возможно применить и в базовом (бесплатном) тарифе, другими – на продвинутом (платном тарифе). Ежедневно Твее даёт пользователю базового тарифа доступ ко всем бесплатным планам уроков, а также ежедневно по 5 применений инструментов платформы, что вполне достаточно для ознакомления с основными функциями.

Далее будут представлены различные инструменты и способы их применения для преподавателей иностранного языка.

Одной из самых важных функций Twee является генерация текстов на совершенно разные темы. Часто преподаватели университетов могут столкнуться с проблемой недостатка материала при работе со студентами. Здесь платформа может предложить вам сгенерировать текст на основе вашего заголовка в соответствии с уровнем учащихся по шкале CEFR (от A1 до C2), уровнем образования (от начальной школы до университета) или возрастом (начиная от 5 лет до студентов старше 18 лет). Стоит отметить также возможность ввода Target Vocabulary – необходимой лексики, которая необходима вам в конечном варианте текста. В рамках данной функции предусмотрен выбор вида жанра продукта: текст, выдуманная история, статья из газеты, научная статья, пост из блога, обзор, поэма, официальное или неофициальное письмо. Более того, возможно обозначить объём текста, в зависимости от вашего запроса. Так, платформа Twee позволяет пользователям создавать новые тексты на основе пожеланий пользователей, что, несомненно, является преимуществом перед использованием других сайтов.

Следующие инструменты являются ответвлением от вышеперечисленной функции, которые позволяют на базе сгенерированного текста получить задания различных видов. Стоит отметить, здесь также можно загрузить уже готовый текст, на основе которого будут созданы упражнения.

Одними из таких функций является создание вопросов открытого и закрытого вида с вариантами ответа. Также пользователи могут сделать запрос на генерирование вопросов True/False по тексту, которые также помогут проверить качество усвоения материала. На основе уже сгенерированного текста или уже по запросу пользователя искусственный интеллект может построить диалог на основе необходимого уровня по шкале CEFR, который также может включать новую лексику.

Twee также поможет преподавателям найти 10 интересных фактов по той или иной теме, которые учителя могут использовать в качестве вводного элемента на занятиях.

Для организации дискуссий платформа может сгенерировать список достоинств и недостатков по заданной пользователем теме для дальнейшего его обсуждения или дебатов.

Далее, для отработки письменных навыков, Twee имеет возможность сгенерировать темы для эссе на основании темы или текста в соответствии с уровнем студентов. Также платформа предложит вам цитаты известных личностей по тому или иному топику, которые подходят не только как темы для эссе, но и базой для дискуссий.

Если у пользователя есть запрос на создание упражнений для отработки лексики, то Twee предлагает задания на установление соответствий между термином и его определением. Для развития навыков использования target vocabulary существует функция, которая разрабатывает задания для переработки предложений с использованием новых фраз.

Для развития грамматических навыков на платформе имеются возможности для создания специальных заданий для установления правильного порядка слов в предложении, что также можно использовать на занятиях иностранных языков.

Вышеперечисленные инструменты могут быть применены на базовом тарифе, который доступен для всех зарегистрированных на платформе пользователей. Для пользователей продвинутого тарифа представлен более широкий спектр инструментов, который даёт возможность работы с видео- и аудиозаписями.

Очевидными преимуществами платформы Twee являются, в первую очередь, индивидуализация обучения. Преподаватели способны создать с помощью искусственного интеллекта задания, которые будут подходить потребностям и интересам учащихся, а также их уровню знания языка. Во-вторых, Twee позволяет уменьшить нагрузку для преподавателей, сокращая время на подготовку материала для занятий.

Таким образом, Twee может стать незаменимым помощником для учителей, стремящихся сделать свои уроки более интересными, современными и эффективными. Однако для успешного использования платформы необходимо тщательно изучить её возможности и особенности, а также адаптировать её под конкретные образовательные цели и задачи.

#### **Список использованных источников:**

1. Батоев В.Б. Об использовании нейронных языковых моделей в правоохранительной деятельности // ЮП. – 2024. – №2 (109). – С. 79-86.
2. Костюнина С. А. Роль искусственного интеллекта в изучении иностранных языков // Вестник науки. – 2022. – №2 (47). – С. 38-42.
3. Рахматуллаева К. Ш., Иплина А. А. Использование искусственного интеллекта (ChatGPT) в изучении иностранного языка // Инновационная наука. – 2023. – №7-2. – С. 36-40.
4. Сысоев П.В., Филатов Е.М. ChatGPT в исследовательской работе студентов: запрещать или обучать? // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. – 2023. – Т. 28. – № 2. – С. 276-301.

**UDC 81-139**

## **BEYOND TRADITIONAL LEARNING: HOW AI IS TRANSFORMING LANGUAGE ACQUISITION**

*Merey T. Urkimbek, Assel B. Ormanova*

*1st-year master's degree student, Educational Program 7M01701–Foreign  
language,*

*Scientific Advisor: Assel B. Ormanova, PhD, assistant professor at Astana IT  
University  
Astana, Kazakhstan.*

**Abstract:** This paper explores how artificial intelligence (AI) is transforming language acquisition beyond traditional methods. AI-powered tools, including natural language processing (NLP), machine learning, and adaptive learning platforms, provide personalized, engaging, and efficient language learning experiences. The paper reviews key technological advancements, methodologies, and their effectiveness in language learning. Additionally, the research highlights challenges and future implications of AI-driven education. By examining recent studies, this paper argues that AI offers significant advantages but also presents unique challenges that must be addressed for optimal learning outcomes.

**Keywords:** Artificial intelligence, language acquisition, natural language processing, adaptive learning, machine learning, education technology, digital learning, automated feedback.

Language acquisition has traditionally relied on classroom instruction, textbooks, and human interactions. However, advancements in AI have significantly altered how languages are taught and learned. AI-driven applications offer adaptive learning, real-time feedback, and personalized experiences tailored to the learner's proficiency level [1]. The increasing availability of digital tools and online platforms has reshaped traditional methods of language acquisition, making education more accessible and efficient [2].

As AI technology continues to evolve, its integration into language learning expands, offering new opportunities for learners and educators alike. AI-driven platforms such as Duolingo, Rosetta Stone, and ChatGPT use sophisticated algorithms to adapt to learners' progress, identify weak areas, and provide targeted exercises [3]. This shift represents a fundamental change in how individuals approach language learning, moving away from rigid curriculum structures toward more dynamic, personalized learning environments.

Despite the numerous advantages of AI-based language learning, concerns remain regarding the effectiveness of these tools compared to human instruction. While AI can provide instant corrections and track progress, it may struggle to convey cultural nuances or engage learners in deep, meaningful conversations [4].

Thus, the research questions are as follows:

1. How does AI influence the effectiveness of language acquisition compared to traditional learning methods?
2. What are the key advantages and challenges of AI-driven language learning based on learners' experiences?

This paper explores the advantages, challenges, and future directions of AI-driven language acquisition, providing an in-depth analysis of how AI is reshaping the field.

The role of AI in language acquisition has been widely studied in the past two decades. Several researchers, including Ellis (2005) [5] and Krashen (1982) [6],

emphasize the importance of immersive and comprehensible input in language learning, which AI tools facilitate through customized learning environments. NLP-based chatbots, for example, simulate conversations with native speakers, allowing learners to practice real-life dialogues without needing a human partner [7].

AI's ability to analyze and correct grammatical errors has also been a significant development in language education. Li and Hegelheimer (2013) [8] found that AI-powered writing assistants significantly improve grammar accuracy and coherence in student essays. These tools not only correct mistakes but also offer explanations, helping learners understand their errors and avoid repeating them in the future.

A major benefit of AI in language learning is its ability to offer personalized education. Traditional classroom settings often struggle to cater to each student's individual needs, whereas AI-driven platforms use machine learning to adjust difficulty levels based on user performance [9]. Adaptive learning models have been proven effective in various studies, demonstrating that AI-enhanced education leads to improved retention rates and increased motivation among learners [10].

However, AI is not without limitations. Some scholars argue that AI cannot fully replace human instructors, particularly in teaching complex linguistic structures and cultural nuances [4]. Additionally, the risk of over-reliance on AI without sufficient human interaction remains a challenge in language learning. As AI continues to develop, it is crucial to address these concerns while maximizing its benefits in language education.

This study employs a quantitative approach, focusing on a survey conducted among 25 language learners aged 13-14 who use AI-based platforms such as Duolingo, Rosetta Stone, and ChatGPT [3]. Data was collected on learners' progress, engagement levels, and challenges faced when using AI for language learning. The survey specifically addressed the two research questions by examining the perceived effectiveness of AI compared to traditional methods and identifying both the advantages and difficulties learners encountered.

The following table presents the key findings from our survey:

<b>Learning Method</b>	<b>Average Retention Rate (%)</b>	<b>Fluency Improvement (%)</b>	<b>Learner Satisfaction (1-10)</b>
Traditional	65%	50%	6.2
AI-Based	82%	75%	8.5
Hybrid (AI+Human)	90%	85%	9.2

*Table 1: Comparison of Traditional and AI-Based Language Learning Methods*

Findings indicate that AI-powered tools significantly improve language learning experiences by making them more interactive and personalized. Learners reported that AI-based platforms adapted to their individual progress, allowing

them to receive customized feedback and recommendations. The use of AI-powered chatbots helped students practice conversational skills in a stress-free environment, improving confidence in speaking. Additionally, AI-assisted grammar correction tools played a significant role in enhancing writing skills.

Motivation and engagement levels were notably higher among students using AI-based learning applications compared to traditional methods. Many learners found gamified elements and interactive lessons to be more engaging than traditional textbooks or classroom exercises. However, some participants reported challenges, such as the lack of cultural nuance in AI-generated responses and a tendency to become overly reliant on automated corrections.

Overall, the results support the hypothesis that AI contributes positively to language acquisition by enhancing retention and fluency. However, the study also emphasizes the importance of maintaining a balance between AI-driven learning and traditional language instruction to maximize effectiveness.

AI has revolutionized language acquisition, making learning more accessible, personalized, and effective. While traditional methods still hold value, integrating AI enhances learner engagement and outcomes. Future research should explore AI's role in language proficiency assessments and cross-cultural communication. Addressing ethical and accessibility concerns will be crucial for AI's continued success in language education. The study highlights that AI-powered tools are most effective when combined with traditional teaching methods. Educators should focus on integrating AI in a way that complements human instruction, rather than replacing it. As AI technology continues to evolve, it is likely to play an even greater role in shaping the future of language education, providing learners with innovative and interactive ways to master new languages.

Furthermore, researchers should investigate the long-term impact of AI-based language learning, including its influence on cognitive development, critical thinking skills, and communication proficiency. Policymakers and educators must work together to ensure AI tools are accessible and equitable for all learners, addressing concerns related to bias, data privacy, and the digital divide. By balancing technological advancements with pedagogical strategies, AI has the potential to transform language acquisition for future generations.

### **References:**

1. Ellis, R. (2005). "Principles of Instructed Language Learning." *System*, 33(2), 209-224.
2. Krashen, S. (1982). "Principles and Practice in Second Language Acquisition." Pergamon Press.
3. Li, J., & Hegelheimer, V. (2013). "Incorporating Automated Feedback into Academic Writing." *Language Learning & Technology*, 17(2), 102-120.
4. Warschauer, M. (1996). "Computer-Mediated Collaborative Learning: Theory and Practice." *Modern Language Journal*, 80(4), 470-481.

5. Levy, M. (2009). "Technologies in Language Learning and Teaching." *Language Teaching*, 42(1), 1-22.
6. Dziuban, C., Graham, C. R., & Moskal, P. D. (2018). "Blended Learning: The New Normal and Emerging Technologies." *Education Research International*.
7. Smith, B. (2020). "AI and Language Learning: Emerging Trends and Future Prospects." *Journal of Educational Technology*.
8. Chapelle, C. (2003). "English Language Learning and Technology." John Benjamins Publishing.
9. Jones, R. & Hafner, C. (2012). "Understanding Digital Literacies." Routledge.
10. Gee, J. P. (2003). "What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy." Palgrave Macmillan.

**УДК 378.14**

## **КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ГУМАНИТАРНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ**

*Мингазетдинова Римма Флюровна,  
старший преподаватель  
ФГБОУ ВО «Уфимский университет науки и технологий»,  
г. Уфа, Республика Башкортостан, Россия  
[rflyurovna@mail.ru](mailto:rflyurovna@mail.ru)*

Коммуникативный подход в обучении иностранным языкам (Communicative language teaching) представляет собой методику, ориентированную на развитие у обучающихся способности воспринимать и понимать смысл иноязычной речи, а также усваивать языковые элементы для продуцирования собственных высказываний. Главная цель коммуникативного подхода в изучении иностранных языков – научить обучающихся уверенно действовать в иноязычной среде и демонстрировать адекватную реакцию в разнообразных речевых ситуациях.

В 1970-х годах коммуникативный метод обучения иностранным языкам зародился благодаря усилиям экспертов Совета Европы. С тех пор этот подход завоевал популярность во многих странах и превратился в один из ведущих эффективных методов обучения иностранным языкам.

Принцип коммуникативности, как известно, пронизывает все аспекты, касающиеся говорения на иностранном языке. Сюда входят цель развития устной речи, проблемы отбора языкового материала, выбор методов развития речи, степень сформированности у обучающихся знаний, умений и навыков в иностранном языке, а также их взаимосвязь.

Главной целью обучения является коммуникативная компетенция.

Коммуникативная компетенция может включать в себя следующие



аспекты:

- знание, как использовать язык для различных целей и функций;
- знание того, как меняется язык в зависимости от той или иной коммуникативной ситуации и самих участников этой ситуации (например, знание отличий формальной речи от неформальной, устной от письменной);
- умение создавать, читать и понимать тексты различного типа и характера (например, рассказы, интервью, диалоги, доклады);
- умение поддерживать разговор даже при ограниченной лексической и грамматической базе. [1, 121]

Согласно утверждению А.М. Старикова [2], принцип коммуникативности, подобно принципу сознательности, играет важную роль в обучении. Эти два принципа не противоречат, а дополняют друг друга, находясь во взаимосвязи. Методист Кейт Морроу [4] также подчеркивает значимость коммуникативного подхода, выделяя пять ключевых принципов, которые являются актуальными и по сей день:

1. Учащийся должен четко осознавать и уметь выполнять определенные виды речевой деятельности;
2. Необходима целостность и взаимосвязь всех аспектов речевого процесса;
3. Процесс овладения речью имеет не меньшую ценность, чем изучение языковых элементов;
4. Обучение должно происходить посредством активной речевой практики;
5. Ошибки следует рассматривать не только как недостатки, но и как часть процесса обучения.

Понимание механизмов речевого процесса имеет не меньшее значение, чем знание языковых форм и правил их использования, поскольку именно в процессе речи формируются речевые умения и совершенствуются речевые навыки. Имитация реальных ситуаций в ролевых играх позволяет сделать учебные речевые ситуации более естественными. Все это говорит о необходимости организации учебного процесса на основе коммуникативного подхода.

Упражнения и задания, используемые преподавателем на занятии, должны соответствовать данным принципам, а значит, и всему коммуникативному подходу в целом:

- проекты;
- коммуникативные игры;
- коммуникативные упражнения;
- дискуссии.

Формирование коммуникативной компетенции у студентов неязыковых гуманитарных специальностей в эпоху цифровизации становится ключевым фактором успеха как в профессиональной деятельности, так и в личной сфере. Классические методики обучения, безусловно, сохраняют свою актуальность, однако технологический прогресс открывает перед изучающими языки беспрецедентные возможности, значительно ускоряя и обогащая процесс

обучения. Современные технологии не просто дополняют традиционные подходы, но и предлагают совершенно новые, основанные на интерактивности, индивидуализации и погружении в языковую среду.

Использование цифровых образовательных технологий (ЦОТ) в обучении иностранным языкам открывает множество возможностей и преимуществ:

- **Повышение мотивации и вовлеченности.** ЦОТ предлагают интерактивные и увлекательные способы обучения, делая процесс более интересным и мотивирующим. Разнообразные форматы (видео, игры, онлайн-платформы) позволяют вовлечь студентов и поддерживать их интерес к изучению языка.
- **Персонализация обучения.** ЦОТ позволяют адаптировать учебный процесс к индивидуальным потребностям и темпу обучения каждого студента. Это особенно важно при изучении иностранного языка, где у каждого свои сильные и слабые стороны.
- **Доступ к аутентичным материалам.** Интернет предоставляет неограниченный доступ к аутентичным материалам на изучаемом языке: новостям, фильмам, книгам, подкастам. Это позволяет студентам погрузиться в языковую среду и развивать навыки понимания живой речи и чтения.
- **Развитие межкультурной компетенции.** ЦОТ позволяют знакомиться с культурой стран изучаемого языка, общаться с носителями языка в режиме онлайн, участвовать в виртуальных экскурсиях и проектах. Это способствует развитию межкультурной компетенции, необходимой для успешного общения и сотрудничества в международной среде.
- **Развитие навыков XXI века.** Работа с ЦОТ способствует развитию навыков, необходимых в современном мире: критического мышления, креативности, коммуникации, сотрудничества, работы с информацией.
- **Доступность и гибкость.** ЦОТ позволяют учиться в любое время и в любом месте, что делает процесс обучения более доступным и гибким.

В результате использования ЦОТ в иноязычной подготовке действительно формируются специалисты, которые:

- **Конкурентоспособны:** владеют иностранным языком на высоком уровне, что открывает им возможности для работы в международных компаниях и участия в международных проектах.
- **Квалифицированы:** обладают необходимыми знаниями и навыками для успешной профессиональной деятельности в своей области.
- **Креативны:** умеют мыслить нестандартно и находить инновационные решения.
- **Активны:** готовы к активной жизненной позиции и участию в общественной жизни.

- **Обладают высокой межкультурной компетенцией:** умеют эффективно общаться и сотрудничать с представителями других культур.

Применение ЦОТ для реализации коммуникативного подхода в обучении иностранным языкам сложно переоценить.

Помимо коммуникативной компетенции, развитие межкультурной компетенции невозможно без практики изучаемого языка. ЦОТ, в свою очередь, предоставляют инструменты для моделирования образовательных сценариев или для практической реализации теоретических знаний в реальном общении на иностранном языке, включая взаимодействие с носителями. Интернет открывает перед учащимися беспрецедентные возможности использования оригинальных материалов (текстов, аудио- и видеоматериалов) и установления контактов с носителями языка, формируя тем самым современную образовательную среду, максимально приближенную к естественной. Принимая во внимание различные обстоятельства, учебный процесс с применением интернет-технологий может быть реализован с одинаковым успехом как в традиционном формате, так и в дистанционном обучении.

Современные учащиеся, относящиеся к "цифровому" поколению, активно применяют смартфоны, планшеты, ноутбуки и другие электронные устройства. Зачастую они обладают продвинутыми навыками пользователей, поэтому компьютеризация процесса обучения иностранному языку воспринимается студентами как естественное явление и не вызывает психологического отторжения. Этот факт, несомненно, говорит в пользу внедрения интернет-технологий в языковое образование.

Применение цифровых инструментов в образовательном процессе значительно улучшает изучение иностранных языков и способствует развитию у студентов необходимых навыков. К этим навыкам относятся: умение эффективно использовать медиа-ресурсы, инструменты веб-сайтов и онлайн-конференций, а также возможности wiki-платформ, блогов и средств для создания и публикации видео- и аудиоматериалов, презентаций [5].

Появление языковых приложений и платформ стало одним из самых значительных достижений. Такие приложения, как Duolingo, Babbel и Memrise, предоставляют интерактивные уроки, адаптированные к различным уровням подготовки. Они используют игровые элементы, чтобы сделать обучение более увлекательным и мотивирующим. Большинство из них построены на коммуникативном принципе. Отслеживание прогресса, получение обратной связи и соревнование с другими пользователями повышают эффективность обучения.

Технологии виртуальной и дополненной реальности (VR/AR) открывают новые возможности для погружения в языковую среду. С помощью VR-гарнитур можно имитировать ситуации общения на иностранном языке, а AR-технологии позволяют переводить надписи или идентифицировать объекты в режиме реального времени.

Инструменты автоматического перевода, такие как Google Translate и

DeepL, являются ценным помощником, позволяющим быстро переводить незнакомые слова и фразы.

Социальные сети и онлайн-сообщества, такие как Tandem и HelloTalk, позволяют общаться с носителями языка, практиковать язык и улучшать навыки общения.

На занятиях со студентами неязыковых гуманитарных специальностей и направлений подготовки, а также для организации их самостоятельной работы активно применяется интернет-ресурс TED TALKS. Для изучающих язык на высоком уровне важно работать с аутентичным материалом, понимать речь носителей языка, уметь вести дискуссию на различные социальные темы [3, 5]. Всё это осуществимо с применением на занятиях лекций TED, а также уроков TED-Ed, включающих сотни анимаций, призванных разжечь любопытство обучающихся и позволить им узнать много нового не только в рамках их будущей специальности. Помимо короткого занимательного видеоролика, содержащего максимум информации, есть упражнения на понимание содержания, дискуссионные вопросы и ссылки на другие ресурсы для тех, кто проявит желание изучить тему глубже.

Каждый оригинальный ролик TED-Ed представляет собой творческое сотрудничество экспертов в своей области. Среди таких экспертов могут быть спикеры и стипендиаты TED, а также педагоги, дизайнеры, аниматоры, сценаристы, режиссёры, академические исследователи, научные писатели, историки, журналисты и редакторы.

Искусственный интеллект (ИИ) также вносит свой вклад в процесс обучения. Чат-боты и виртуальные ассистенты, основанные на ИИ, могут предоставлять мгновенные ответы на вопросы, проверять произношение и предлагать индивидуальные рекомендации. Они доступны 24/7 и могут стать незаменимым помощником как для преподавателя в поиске новых коммуникативных упражнений в рамках изучаемой темы, так и в самообучении.

Для восполнения недостатка общения с носителями языка, прекрасным инструментом на основе ИИ станет ChattyEnglishBot, где можно выбрать любую интересную тему из множества предложенных и обсуждать её в голосовых сообщениях с ботом, голос, настроение и акцент которого также можно настроить. В списке тем есть путешествия, экономика, мода, музыка, ЗОЖ, космос, ИИ, кинокритика, философия, подготовка к собеседованию, публичные выступления и т.д. На старте ChattyEnglishBot предложит выбрать уровень владения английским языком. Если в вашем диалоге встретятся ошибки, ваш виртуальный собеседник тактично на них укажет и исправит.

Для совершенствования навыков произношения идеально подойдет NaturalReader. Этот передовой инструмент, использующий искусственный интеллект для синтеза речи, дает возможность преобразовывать текстовый контент из разнообразных источников – веб-страниц, документов PDF, текстовых файлов, рукописных записей и многого другого – в высококачественное аудио. Благодаря реалистичным голосам и интуитивно понятному интерфейсу, программа становится незаменимым помощником для

студентов и учащихся всех возрастов. Она позволяет им прослушивать учебные материалы в электронном формате, такие как учебники, тесты, лекции и научные статьи, относящиеся к их области обучения.

Одним из самых результативных подходов к изучению иностранного языка считается применение "проектной деятельности в обучении". Этот метод имеет множество преимуществ: он стимулирует активное общение между всеми участниками проекта; каждый участник отвечает за действия, направленные на достижение конкретной цели; у студентов формируется устойчивая языковая основа, развивается независимое мышление и укрепляется память; работа над проектом помогает студентам проявлять инициативу; в процессе защиты проектов студенты демонстрируют свои личные качества, оценивают реальность и предлагают различные преобразования, способствующие повышению уровня владения иностранным языком. Использование цифровых инструментов в проектах помогает студентам совершенствовать навыки поиска, анализа, обработки и представления информации при выполнении поставленных задач.

Важно помнить, что цифровые образовательные технологии – это всего лишь интерактивный инструмент, обеспечивающий эффект присутствия в языковом пространстве и индивидуализацию учебного процесса. Для достижения успеха в изучении иностранного языка необходимы последовательные занятия, заинтересованность и вовлеченность. Наилучшим решением является интеграция классических методик и современных технологий. Квалифицированный преподаватель может скорректировать учебную программу, учитывая особенности учащегося, и помочь ему справиться с языковыми трудностями. В свою очередь, технологии дают преподавателю возможность расширить свой арсенал средств, делая занятия более интерактивными и захватывающими.

#### **Список использованных источников:**

1. Маукебаева М.А. Коммуникативный подход в обучении иностранному языку // Фундаментальные и прикладные исследования: проблемы и результаты. 2015. №17. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnyy-podhod-v-obuchenii-inostrannomu-yazyku> (дата обращения: 28.03.2025).
2. Старилов А.М. Развитие коммуникативной компетенции учащихся как катализирующий фактор обучения иностранному языку // Молодой ученый. 2017. №46. – С. 314-317.
3. Филимонова Е.А., Рюкова А.Р., Валиева Д.Р. Культура речевого общения: видеодискуссионный клуб. Учебное пособие. Уфа, РИЦ БашГУ, 2021. 147 с.
4. Morrow K. Principles of communicative methodology/ communication in the classroom. London: Longman, 1989. – P. 60-66.
5. Voevoda E.V. Intercultural communication in multicultural education space // Training, Language and Culture. 2020. V. 4. № 2. – P. 11-20.

# ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДӘУІРІНДЕГІ АРНАЙЫ МАҚСАТТАРҒА АРНАЛҒАН ТІЛДЕР: ТАРИХ, ПРОБЛЕМАЛАР, ӘДІСТЕР, ПЕРСПЕКТИВАЛАР

*Қуат Айгүл Ермекқызы,*

*1-курс студенті, ОБ 6В02312 – Филология Ағылшын филологиясы,*

*Ғылыми жетекші: Замишева Гүльмира Айнабековна*

*“Шетел филологиясы және аударма ісі” кафедрасының аға оқытушысы,  
филология магистрі*

*М.Х. Дулати атындағы Тараз Университеті*

*Тараз, Қазақстан.*

[aiiikuatova@gmail.com](mailto:aiiikuatova@gmail.com)

**Аңдатпа.** Бүгінгі таңда жасанды интеллект (ЖИ) технологиялары қарқынды дамып, адамзаттың өмір сүру салтын түбегейлі өзгертіп келеді. Осы үдерістің ажырамас бөлігі – арнайы мақсаттарға арналған бағдарламалау тілдері. Бұл тілдер белгілі бір тапсырмаларды шешуге оңтайландырылған, жоғары өнімділікке ие және күрделі есептеулерді тиімді орындауға бағытталған. Бұл мақалада арнайы мақсаттарға арналған тілдердің даму тарихы қарастырылады. Лисп, Пролог, R және Julia сияқты тілдердің ЖИ саласындағы орны мен олардың эволюциясы талданады. Сонымен қатар, жасанды интеллектке арналған тілдердің алдында тұрған негізгі проблемалар, атап айтқанда, есептеу жылдамдығы, кодтың тиімділігі, кроссплатформалық қолжетімділік, қауіпсіздік мәселелері қарастырылады. Мақаланың келесі бөлімдері әдістерге арналмақ: заманауи бағдарламалау парадигмалары, нейрондық желілерді оқыту алгоритмдері мен арнайы тілдердің қолдану аймақтары егжей-тегжейлі зерттеледі. Сондай-ақ, келешекке көз жүгіртіп, жаңа бағдарламалау тілдерінің даму бағыты, жасанды интеллектке арналған инновациялық шешімдер және олардың болашақтағы ықтимал қолдану аясы талқыланады. Жасанды интеллект дәуірінде арнайы тілдердің маңызы артып келеді, сондықтан бұл тақырыптың зерттелуі – заманауи технологиялық прогрестің басты қажеттіліктерінің бірі.

**Кілт сөздер:** Жасанды интеллект, арнайы тілдер, бағдарламалау, нейрондық желілер, алгоритмдер, инновация, эволюция.

Қазіргі заман – технологиялық дамудың жаңа дәуірі. Әсіресе, жасанды интеллект (ЖИ) қазіргі ғылым мен техниканың ең маңызды бағыттарының біріне айналды. Көптеген салаларда автоматтандыру мен интеллектуалды жүйелерді енгізу ақпараттық технологиялардың үздіксіз жетілуіне ықпал етуде. Жасанды интеллекттің тиімділігі мен қуатын арттыру үшін оған арнайы әзірленген бағдарламалау тілдері қажет. Бұл тілдер белгілі бір есептерді жылдам әрі тиімді орындауға мүмкіндік беретін қуатты құрал ретінде қолданылады. Бағдарламалау тілдері ақпараттық жүйелердің өзегі болғандықтан, олардың дұрыс таңдалуы жасанды интеллекттің өнімділігі мен

тиімділігіне тікелей әсер етеді. Бүгінде кең таралған Python, Java, C++ сынды әмбебап тілдер жасанды интеллект жүйелерін құруда маңызды рөл атқарғанымен, олар жасанды интеллектке арналған арнайы құралдармен салыстырғанда кейбір шектеулерге ие. Осы орайда, Lisp, Prolog, R, Julia сияқты арнайы мақсаттағы бағдарламалау тілдері жоғары өнімділік пен тиімділік үшін әзірленген. Олардың әрқайсысы нақты бір есепті шешуге бағытталған: Lisp – символдық өңдеуге, Prolog – логикалық бағдарламалауға, R – статистикалық талдау мен мәліметтер өңдеуге, ал Julia – ғылыми есептеулер мен жоғары жылдамдықты өңдеуге арналған. Алғашқы нейрондық желілер мен сараптамалық жүйелер әзірленген кезде, жаңа есептеу әдістерін қажет ететін арнайы құралдар пайда болды. Lisp және Prolog сияқты тілдер жасанды интеллекттің алғашқы қадамдарын айқындап берді. Lisp тілі рекурсивті есептеулерді өңдеуге қабілетті болғандықтан, ол жасанды интеллект алгоритмдерін құруда үлкен танымалдыққа ие болды. Ал Prolog логикалық бағдарламалауға негізделген, бұл оны сараптамалық жүйелер мен білім базаларында кеңінен қолдануға мүмкіндік берді. Уақыт өте келе, жаңа міндеттер мен қажеттіліктер туындап, R, Julia және басқа да жоғары деңгейлі арнайы тілдер жасанды интеллекттің жаңа бағыттарын дамыту үшін қолданыла бастады. Қазіргі уақытта функционалдық, объектіге бағытталған және логикалық бағдарламалау парадигмалары біріктірілген заманауи әдістер жиі қолданылады. Мысалы, Python көптеген жасанды интеллект кітапханаларына ие болғандықтан, әмбебап шешім ретінде кеңінен таралған. Алайда, өнімділікті арттыру үшін арнайы тілдердің мүмкіндіктері зерттеліп, оларды жетілдіру жұмыстары үздіксіз жүргізілуде. Арнайы мақсаттарға арналған бағдарламалау тілдерінің болашағы зор. Олардың дамуы жасанды интеллекттің жаңа бағыттарының қалыптасуына тікелей әсер етеді. Болашақта жаңа бағдарламалау тілдері пайда болып, қолданыстағы тілдер жаңартылуы мүмкін. Сонымен қатар, жасанды интеллектке арналған тілдерге инновациялық шешімдер енгізіліп, олардың тиімділігі мен өнімділігі одан әрі артады.

Бағдарламалау тілдерінің эволюциясы ғылым мен техниканың дамуына тікелей байланысты. Алғашқы бағдарламалау тілдері әмбебап сипатқа ие болып, әртүрлі есептерді шешуге бағытталғанымен, уақыт өте келе белгілі бір салаларға бейімделген арнайы тілдердің қажеттілігі туындады. Олардың ішінде Lisp, Prolog, R және Julia ерекше орын алады. Жасанды интеллектке бағытталған бағдарламалау тілдерінің тарихы өткен ғасырдың ортасында басталды. Алғашқы нейрондық желілер мен сараптамалық жүйелер жасала бастағанда, бұл салаға бейімделген арнайы құралдар қажет болды. Осылайша, 1958 жылы Джон Маккарти символдық өңдеуге негізделген Lisp тілін жасап шығарды. Lisp-тің басты ерекшелігі – оның рекурсивті есептеулерді тиімді өңдеу қабілеті. Бұл жасанды интеллект алгоритмдерін дамытуда үлкен артықшылық болды. Lisp-ті қолдану әсіресе табиғи тілді өңдеу, логикалық бағдарламалау және сараптамалық жүйелер саласында кең тарады. Бұл тілдің негізінде алғашқы интеллектуалды жүйелер құрылды және Lisp жасанды интеллекттің негізгі құралы ретінде ұзақ уақыт бойы жетекші рөл

атқарды. 1970 жылдары логикалық бағдарламалау тұжырымдамасы жасанды интеллекттің жаңа мүмкіндіктерін ашты. Осы бағыттағы ең маңызды тілдердің бірі – Prolog. 1972 жылы Ален Колмеройер мен Роберт Ковальски жасаған бұл тіл ережелер мен логикалық қорытындылар арқылы бағдарламалау мүмкіндігін берді. Prolog-тың басты ерекшелігі – фактілер мен ережелерді қолдану арқылы автоматтандырылған шешімдер қабылдау. Бұл оны сараптамалық жүйелер, табиғи тілді тану және жасанды интеллектке негізделген деректер іздеу жүйелерінде кеңінен қолдануға мүмкіндік берді. Prolog медициналық диагностика, құқықтық сараптама және басқа да аналитикалық салаларда маңызды рөл атқарды [1, 45-58].

1990 жылдары үлкен көлемдегі деректерді талдау қажеттілігі арта бастады. Бұл сұранысты қанағаттандыру үшін 1993 жылы Росс Ихак пен Роберт Джентлмен статистикалық есептеулер мен графикалық талдау үшін R тілін әзірледі. Бастапқыда статистика мен деректер ғылымына арналған бұл тіл жасанды интеллекттің дамуына да айтарлықтай ықпал етті. R тілі үлкен деректер жиынтығын өңдеуге, визуализациялауға және күрделі талдау жүргізуге мүмкіндік беретін кең құралдар жиынтығына ие. 2012 жылы ғылыми есептеулер мен жоғары өнімділікті есептеулер үшін арнайы жасалған Julia тілі пайда болды. Оның авторлары Джефф Безансон, Стефан Карпински, Вирал Шах және Алан Эдельман болды. Julia-ның негізгі мақсаты – Python-ның қарапайымдылығы мен C тілінің жылдамдығын біріктіру. Оның басты артықшылықтарының бірі – көп ағынды есептеулерді тиімді орындау мүмкіндігі. Осы себепті Julia ғылыми зерттеулерде, қаржы және инженерлік есептеулерде, жасанды интеллект модельдерін әзірлеуде кеңінен қолданылады.

Жасанды интеллектке арналған арнайы бағдарламалау тілдерінің дамуы – технологиялық прогрестің ажырамас бөлігі. Lisp пен Prolog жасанды интеллекттің алғашқы кезеңінде логикалық бағдарламалау мен символдық есептеулерді дамытса, R мен Julia жоғары өнімділікті талап ететін есептер мен статистикалық талдау үшін жасалды. Әрбір тіл белгілі бір есептерді тиімді шешуге бағытталған, бұл олардың қолдану аясын айқындайды. Бүгінде бұл тілдер жасанды интеллекттің әртүрлі салаларында кеңінен қолданылады және олардың даму болашағы әлі де зор. Жаңа алгоритмдер мен техникалық мүмкіндіктердің дамуына байланысты арнайы тілдердің жаңа түрлері пайда болуы мүмкін, бұл жасанды интеллекттің одан әрі дамуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болмақ [2, 99-109].

Жасанды интеллектке арналған бағдарламалау тілдерінің дамуы көптеген артықшылықтар әкелгенімен, оларды кеңінен қолдану барысында белгілі бір проблемалар туындайды. Бұл мәселелер жасанды интеллект жүйелерінің тиімділігін арттыру үшін шешілуі тиіс басты кедергілер болып табылады. Бірінші мәселе – **өнімділік пен есептеу жылдамдығы**. Жасанды интеллект жүйелері үлкен көлемдегі деректерді өңдеуге және күрделі есептеулерді жүргізуге бағытталған. Lisp, Prolog сияқты арнайы бағдарламалау тілдері жоғары деңгейлі абстракцияға ие болғандықтан, олардың орындау жылдамдығы кейбір әмбебап тілдерге қарағанда баяу болуы мүмкін. Сонымен қатар, Python сияқты кеңінен қолданылатын тілдер



интерпретацияланатын болғандықтан, өнімділігі төмен болуы ықтимал. Бұл мәселені шешу үшін C++ немесе Julia сияқты жоғары өнімділікке бағытталған тілдермен интеграция жасау қажет. Екінші үлкен мәселе – **тілдердің күрделілігі мен оқуға қиын болуы**. Lisp пен Prolog сияқты жасанды интеллектке арналған кейбір бағдарламалау тілдері ерекше синтаксиске ие, бұл оларды меңгеруді қиындатады. Әсіресе, логикалық бағдарламалау тілдеріндегі фактілер мен ережелер арқылы код жазу дәстүрлі императивті бағдарламалау үлгісіне үйренген бағдарламашылар үшін күрделі болуы мүмкін. Осыған байланысты, жасанды интеллектке арналған тілдердің оқу үдерісін жеңілдету мақсатында жаңа оқыту әдістері мен құралдары әзірленуі тиіс. Үшінші мәселе – **үйлесімділік пен интеграция қиындықтары**. Көптеген жасанды интеллектке арналған арнайы тілдер өздерінің экожүйелеріне тәуелді және басқа платформалармен немесе бағдарламалау тілдерімен үйлесімділік мәселелері туындауы мүмкін. Мысалы, Prolog немесе Lisp тілдерінде жазылған бағдарламаларды басқа заманауи жүйелермен біріктіру кейде қиынға соғады. Бұл мәселені шешу үшін көпфункционалды API интерфейстері мен кроссплатформалық шешімдерді қолдану қажет. Осы мәселелер шешімін тапқан жағдайда, жасанды интеллект технологиялары одан әрі жетіліп, жаңа мүмкіндіктерге жол ашылады [3, 1474-1478].

Жасанды интеллектке арналған арнайы бағдарламалау тілдерінің болашағы өте үлкен және олардың дамуы көптеген факторларға байланысты. Алдағы уақытта бұл тілдер өнімділік пен есептеу жылдамдығын арттыру бағытында жетілдіріле түседі. Себебі жасанды интеллектке арналған алгоритмдер күн санап күрделеніп, өңделетін деректер көлемі ұлғаяуда. Lisp, Prolog, R, Julia сияқты тілдер белгілі бір міндеттерді шешуге бейімделгенімен, олардың өнімділігі кейбір әмбебап тілдермен салыстырғанда әлдеқайда төмен болуы мүмкін. Сондықтан бұл мәселені шешу үшін компиляцияланатын жоғары жылдамдықты тілдермен интеграциялау, есептеу процестерін оңтайландыру және параллельді есептеулерді кеңінен қолдану маңызды болмақ. Осы бағытта Julia тілі үлкен жетістіктерге жетіп, жоғары өнімділікті ғылыми есептеулер үшін маңызды құралға айналуда.

Болашақта жасанды интеллектке арналған бағдарламалау тілдері әмбебап сипатқа ие бола түсуі мүмкін. Қазіргі таңда әрбір арнайы тіл белгілі бір есептерді шешуге бағытталған, мысалы, Prolog логикалық бағдарламалау үшін, R статистикалық талдау үшін, Lisp символдық есептеулер үшін қолданылады. Бірақ жасанды интеллекттің күрделене түсуіне байланысты көпфункционалды тілдердің қажеттілігі артып келеді. Бағдарламалаушыларға әртүрлі салаларда қолдануға болатын әмбебап тіл қажет, сондықтан болашақта жасанды интеллектке арналған тілдерге кеңейтілген мүмкіндіктер енгізілуі ықтимал. Бұл бағытта жаңа тілдер жасалып немесе бар тілдер жетілдірілуі мүмкін.

Тағы бір маңызды даму перспективасы – жасанды интеллектке арналған тілдердің машиналық оқыту және терең оқыту жүйелерімен тығыз интеграциялануы. Қазіргі таңда Python бұл салада басты орынға ие, себебі оның TensorFlow, PyTorch, Scikit-learn сияқты кең таралған кітапханалары бар.

Lisp және Julia сияқты тілдер машиналық оқытуды дамыту үшін жаңа құралдар ұсынып, Python-мен бәсекеге түсуі мүмкін. Келесі маңызды бағыт – үлкен деректерді өңдеу және сақтау мүмкіндіктерін дамыту. Жасанды интеллекттің қарқынды дамуы өте үлкен көлемдегі мәліметтермен жұмыс істеуді талап етеді. Сондықтан жасанды интеллектке арналған бағдарламалау тілдері деректерді тиімді сақтау, өңдеу және талдау құралдарын жетілдіруі қажет. Бұл бағытта жоғары өнімділікке ие деректер қоры жүйелерімен интеграция жасау және деректерді сығу мен тасымалдауды оңтайландыру мәселелері шешімін табуы тиіс. Қауіпсіздік пен этика мәселелері де жасанды интеллектке арналған тілдердің дамуында басты рөл атқарады[4, 210-225].

Қазіргі таңда жасанды интеллект жүйелері пайдаланушылардың жеке деректерімен жұмыс істейтіндіктен, олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету – өте маңызды мәселе. Болашақта арнайы бағдарламалау тілдерінде деректерді қорғау және киберқауіпсіздікке бағытталған жаңа тетіктер енгізілуі мүмкін. Келесі болашағы бар бағыттардың бірі – жасанды интеллектке арналған тілдердің нейроморфты есептеулер және кванттық есептеулер технологияларымен біріктірілуі. Қазіргі таңда жасанды интеллект жүйелері классикалық компьютерлік архитектураға негізделген, бірақ болашақта жаңа типтегі есептеу жүйелері пайда болуы мүмкін. Нейроморфты есептеулер адам миының жұмысын модельдеу арқылы есептеулерді жылдамдата алады, ал кванттық есептеулер өте күрделі есептерді қысқа мерзімде шешуге мүмкіндік береді. Сондықтан жасанды интеллектке арналған бағдарламалау тілдері осы технологияларға бейімделіп, жаңа алгоритмдер мен модельдер әзірлеуге мүмкіндік беруі қажет. Жасанды интеллектке арналған арнайы бағдарламалау тілдерінің болашағы өте жарқын және үлкен мүмкіндіктерге ие. Олардың өнімділігі артып, әмбебаптық деңгейі жоғарылай түседі. Машиналық оқыту, үлкен деректерді өңдеу, қауіпсіздік, кванттық және нейроморфты есептеулер сияқты бағыттар жасанды интеллектке арналған тілдердің дамуын айқындайды. Осы өзгерістер жасанды интеллекттің одан әрі дамуына және оның күнделікті өмірімізге терең енуіне ықпал етеді[5, 315-328].

Жасанды интеллектке арналған арнайы бағдарламалау тілдері – заманауи технологиялық дамудың маңызды бөлігі. Олар күрделі есептеулерді жеңілдетіп, интеллектуалды жүйелерді құруға мүмкіндік береді. Lisp, Prolog, R, Julia сияқты арнайы тілдер әртүрлі міндеттерді шешуге бағытталғанымен, олардың өнімділігі мен қолжетімділігі әлі де жетілдіруді қажет етеді. Болашақта бұл тілдер жоғары жылдамдықты есептеулерге бейімделіп, машиналық оқыту мен үлкен деректерді өңдеуде кеңінен қолданылатын болады. Сонымен қатар, олардың қауіпсіздік деңгейі артып, кванттық және нейроморфты есептеулермен бірігу мүмкіндіктері қарастырылады. Жасанды интеллект технологиялары күн санап дамып, адам өмірінің барлық саласына еніп жатыр. Осы өзгерістер бағдарламалау тілдеріне жаңа талаптар қояды және оларды жетілдіру қажеттілігін арттырады. Бүгінде Python ең танымал тілдердің бірі болса да, болашақта арнайы бағдарламалау тілдері жасанды интеллекттің жаңа мүмкіндіктерін ашуға көмектесуі мүмкін. Бұл тілдер өнімділігі жоғары, қолдануға ыңғайлы және әртүрлі салаларда тиімді болатын

шешімдер ұсынуы тиіс. Қорыта айтқанда, жасанды интеллектке арналған арнайы тілдердің дамуы – ақпараттық технологиялар индустриясының басты бағыттарының бірі. Осы бағыттағы зерттеулер мен инновациялар жалғасқан сайын, арнайы тілдер жетілдіріліп, жасанды интеллекттің дамуына серпін беретін қуатты құралдарға айналады.

### Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазбекқызы, Қ., & Даулетбаева, Г. Б. (2024). Жасанды интеллект: тарихы, мүмкіндіктері және болашағы. *Сұлтангазин оқулары: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары, 15 қараша 2024 жыл*. Қостанай: Сұлтангазин атындағы педагогикалық институт. – Б. 45-58. Қол жетімді: <https://repo.kspi.kz/handle/123456789/7863>
2. Давлетова, А. Х. (2024). Білім берудегі жасанды интеллекті қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. *Известия НАН РК. Серия физико-математическая*, (1), 99–109. – Б. 99-109. Қол жетімді: <https://journals.nauka-nanrk.kz/physics-mathematics/article/view/6221>
3. Туребаева, А. Е. (2024). Информатиканы оқытуда жасанды интеллект қолдану әдістемесі. *Вестник науки*, 11(80), 1474–1478. – Б. 1474-1478. Қол жетімді: <https://www.вестник-науки.рф/article/18909>
4. Нуралдинова, М. (2023). Қазақстандағы жасанды интеллект дамуының негізгі тенденциялары. *XVIII Халықаралық ғылыми конференция студенттер мен жас ғалымдардың «Ғылым және білім - 2023» материалдары*. Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. – Б. 210-225. Қол жетімді: <https://rep.enu.kz/handle/enu/11710>
5. Жолдығали, Б. Н., Жұмабаева, Л. О., & Абдыкеримова, Э. А. (2025). Қазақстанның білім беру саласындағы жасанды интеллект: мүмкіндіктері мен болашағы. *Есенов университетінің ғылыми журналы*, 7(2), 315-328. – Б. 315-328. Қол жетімді: <https://ysj.yu.edu.kz/akademik-m-a-h-asylbekovty%D2%A3-%D2%9Baza%D2%9B-tarihyn-zertteuge-%D2%9Bos%D2%9Ban-%D2%AFlesi/>

UDC 81'342.9

### ANALYSIS OF FUNCTIONAL-PROSODIC MARKERS OF COURTROOM DISCOURSE USING AI

*Gulzat T. Kussepova, lecturer of The Foreign Languages Theory and Practice Department, L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, [kussepova\\_gt\\_2@enu.kz](mailto:kussepova_gt_2@enu.kz)*

*Lazzat T. Kussepova, senior lecturer of the Department of Artificial Intelligence Technologies, L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan,*

## Abstract

This study analyzed functional and prosodic markers of Kazakh courtroom discourse, examined the role of artificial intelligence (AI) in improving transcription accuracy, and conducted a prosodic analysis. Since prosodic features such as intonation, speech rate, and stress significantly influence legal communication by shaping the perception of authority, it is crucial to ensure their correct recognition. However, existing Kazakh-language transcription tools struggle with the phonetic complexity of the language, leading to incorrect word segmentation, distortion of prosodic properties, and speech recognition errors. To address the above issues, OpenAI's Whisper model was integrated to improve transcription accuracy.

This study examined courtroom deliberations in the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan, focusing on the communicative interactions between lawyers and defendants. AI-assisted analysis revealed that assertions typically exhibit neutral or falling intonation, objections are marked by a rise in pitch and an increase in speech rate, while evasive responses feature intonation fluctuations and a decrease in speech intensity. The integration of AI enhanced the efficiency, objectivity, and scalability of prosodic research, overcoming the limitations of manual annotation. The findings underscore the potential of AI in forensic linguistics, enabling large-scale prosodic research and improving the understanding of courtroom discourse across different languages.

**Key words:** courtroom discourse, prosody, AI, transcription, Whisper, Kazakh language, forensic linguistics.

Courtroom discourse exhibits distinctive prosodic features that play a critical role in shaping legal outcomes. Prosodic elements such as intonation, stress, and rhythm contribute to the pragmatic force of speech acts by influencing how arguments and testimony are perceived. These features vary depending on the role of the speaker and the context, serving as functional markers in the construction of rhetorical strategies [1]. Prosody is inextricably linked to argumentative tactics aimed at persuading the audience both at the global level of discourse and at the level of individual utterances. The semantic prosodies of words and phrases describing socially key issues such as domestic violence can significantly influence the presentation of court cases [2]. In media coverage of court cases, prosodic narrative devices such as intensity changes, tonal changes, and strategic pauses are used to influence listeners' perceptions of cases [3]. These findings highlight the importance of prosody in courtroom communication and its potential impact on legal outcomes.

Traditional manual prosody annotation is labor-intensive and subjective, necessitating the development of new methods such as rapid prosody transcription (RPT) to capture variability and improve efficiency [4]. AI technologies offer promising solutions for legal analysis, including automated identification of factors in case texts, which can improve case outcome prediction and reduce the complexity of empirical legal research [5]. While AI in litigation can improve efficiency and

expand access to justice, potential risks such as algorithmic bias and privacy concerns must be considered [6]. These advances in AI and prosody analysis have the potential to significantly impact courtroom dynamics and legal decision-making processes.

However, one of the key challenges in analyzing Kazakh courtroom discourse is the limitations of existing transcription tools for the Kazakh language. Many traditional speech-to-text systems have difficulty accurately transcribing the Kazakh language due to its phonetic complexity, rich morphological structure, and relatively limited training data compared to widely spoken languages. As a result, transcription errors can significantly affect the accuracy of linguistic and prosodic analysis.

This study uses an AI-based approach to analyze functional-prosodic markers in Kazakh courtroom discourse. The methodology consists of three main stages: data collection, transcription and annotation, and prosodic analysis using AI-based tools.

The main source of data is live broadcasts of court hearings. The dataset includes cross-examination segments in which lawyers ask questions to defendants, with a focus on cases involving argumentative exchanges, objections, and clarifications. The selected sample includes interactions between lawyers (representing the victim) and defendants, which provides a range of prosodic variations in legal speech acts such as assertions, objections, and responses under scrutiny.

One of the main challenges in analyzing Kazakh courtroom discourse is the accuracy of transcription. Existing Kazakh language transcription tools often fail to capture phonetic nuances, resulting in errors that hinder linguistic analysis. To overcome this, OpenAI's Whisper model is used for automated transcription. Whisper, a state-of-the-art multilingual speech recognition system, significantly improves transcription accuracy by handling Kazakh morphology and phonetic variations more efficiently than conventional tools. Once transcribed, courtroom dialogues are manually reviewed by linguists to ensure accuracy. Speech acts such as assertions, objections, and clarifications are annotated along with their corresponding prosodic markers, including:

- intonation patterns (rising, falling, or neutral intonation);
- speech rate (fast, slow, or normal pace);
- accentuation and stress (stress on specific words or phrases).

The transcription and annotation stage of this study uses AI-based tools that analyze prosodic features. The AI model analyzes speech waveforms to extract prosodic features, helping to classify different speech acts based on their functional and pragmatic characteristics. This automated approach allows:

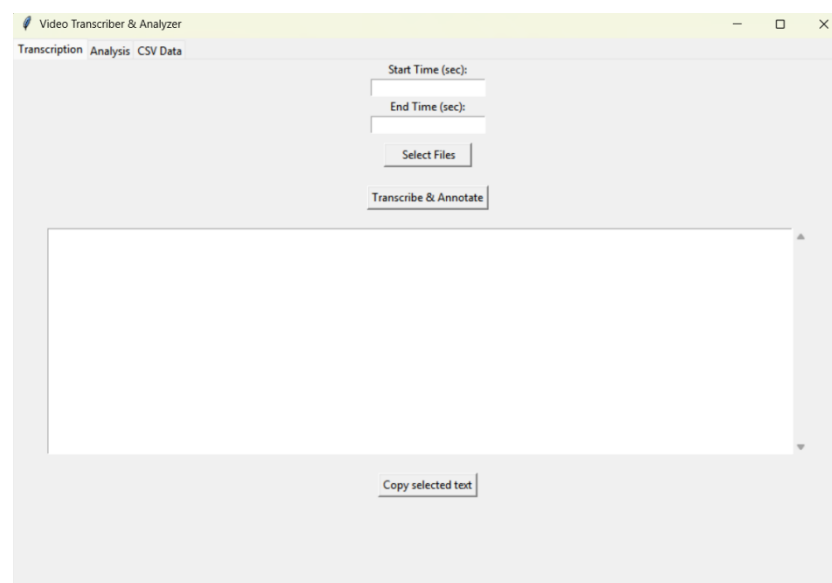
- identify patterns of prosodic variability in different legal speech acts;
- quantify prosodic elements (e.g., pitch changes, pause durations, etc.);
- conduct a comparative analysis of prosodic differences between Kazakh and American courtroom discourse.

Integrating AI technology into the analysis improves the efficiency, objectivity, and scalability of prosodic research in legal settings. The findings

provide insight into how prosody influences courtroom dynamics, jury perceptions, and legal decision-making processes in Kazakh courtroom discourse.

A significant challenge in this study was the accuracy of transcription of Kazakh court speech. Traditional Kazakh language transcription tools struggled with phonetic variations, fluctuations in speech rate, and complex legal terminology, resulting in numerous errors in word recognition and sentence structuring. In contrast, integrating OpenAI's Whisper model significantly improved transcription accuracy. Whisper was able to:

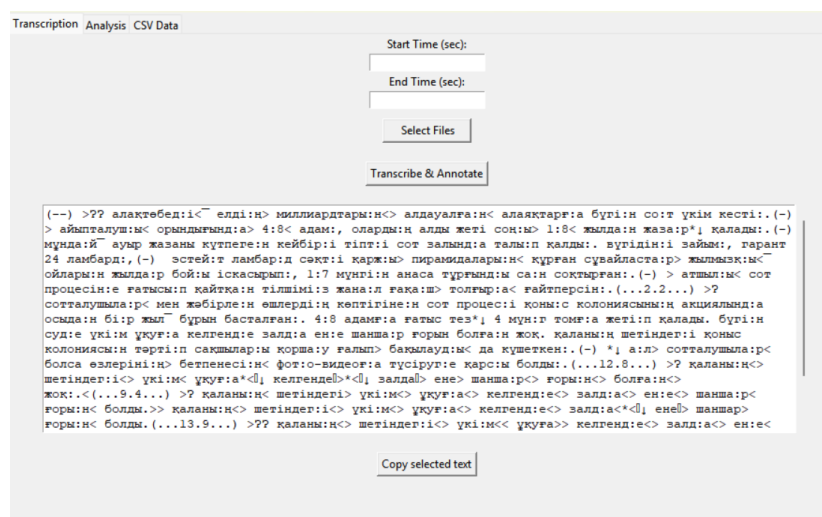
- recognize and correctly transcribe complex legal terminology and vocabulary specific to a particular case;
- handle variations in speech rate and articulation, especially in emotionally charged dialogues;
- reduce the frequency of transcription errors associated with phonetic ambiguity.



**Figure 1. Prosodic features processing and analysis program**

Manual verification of transcriptions showed that the Whisper model outperformed traditional Kazakh language transcription systems, making it a valuable tool for linguistic and forensic studies of courtroom discourse.

The key observations could be examined using conversation analysis and prosodic feature analysis, as presented in Figure 2:



**Figure 2 Prosodic Feature Analysis Result**

These results indicate that prosody plays a critical role in the perception of credibility and authority in courtroom interactions. Defense attorneys use prosodic strategies to strengthen their arguments, while defendants' prosody can reveal hidden emotions such as hesitation, nervousness, or confidence.

The application of AI-based tools in prosodic analysis provided several advantages over traditional manual methods:

- Scalability: AI models allowed for rapid processing of large courtroom datasets, allowing for the analysis of trends across multiple cases;
- Objectivity: Unlike human annotators who may introduce subjective biases, AI-based analysis produced consistent and repeatable results;
- Accuracy: Automated prosody measurement allowed us to quantify subtle changes in pitch and speech rate that human listeners might not notice.

Integrating AI into linguistic analysis demonstrated the ability to systematically study functional-prosodic markers in forensic discourse, opening up new perspectives at the intersection of linguistics, law, and artificial intelligence.

The results of this study highlight the importance of prosody in shaping legal discourse and demonstrate the effectiveness of AI-based approaches in linguistic analysis. The integration of Whisper significantly improved the transcription accuracy for Kazakh, addressing the main limitation of existing transcription tools. In addition, AI-powered prosodic analysis revealed various patterns in legal speech acts, contributing to a deeper understanding of courtroom communication. These results have practical implications for forensic linguistics, legal interpretation, and the development of AI tools for multilingual speech analysis.

## References

1. Kim I., Mathon C., Boulakia G. Rhetorical prosody in French courtroom discourse //Speech Prosody 2010-Fifth International Conference. – 2010.



2. Cotterill J. Domestic discord, rocky relationships: semantic prosodies in representations of marital violence in the OJ Simpson trial //Discourse & Society. – 2001. – Т. 12. – №. 3. – С. 291-312.
3. Kussepova G. T., Kenzhigozhina K. S. RHETORIC AND PROSODY OF courtroom DISCOURSE IN MASS MEDIA //Eurasian Journal of Philology: Science & Education. – 2022. – Т. 187. – №. 3.
4. Cole J., Shattuck-Hufnagel S. New methods for prosodic transcription: Capturing variability as a source of information //Laboratory Phonology. – 2016. – Т. 7. – №. 1.
5. Gray M. A. et al. Empirical legal analysis simplified: reducing complexity through automatic identification and evaluation of legally relevant factors //Philosophical Transactions of the Royal Society A. – 2024. – Т. 382. – №. 2270. – С. 20230155.
6. Byelov D. M., Bielova M. V. Artificial intelligence in courtroom proceedings and court decisions, potential and risks //Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. – 2023. – Т. 2. – №. 78. – С. 315-320.

**УДК 372.881.1**

## **СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕТОДА РОЛЕВЫХ ИГР И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЧАТ-БОТОВ С ИИ В ОБУЧЕНИИ УСТНОЙ КОММУНИКАЦИИ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ**

*Мендеева А.Р.*

*магистрант 1 курса, 7M01701 – Иностранный язык: два иностранных  
языка,*

*Научный руководитель: Исабекова С. З., ассоциированный профессор  
Международный Университет Астана,  
Астана, Казахстан.*

[mendeleyeva.aida@mail.ru](mailto:mendeleyeva.aida@mail.ru)

В условиях цифровизации общества владение иностранными языками перестает быть просто академическим навыком, а становится ключевой компетенцией для профессионального и личностного развития. Особую значимость приобретает развитие устной коммуникации, поскольку именно способность свободно говорить, понимать собеседника и поддерживать диалог определяет реальное владение языком. Однако обучение разговорным навыкам традиционно сталкивается с рядом трудностей: отсутствие языковой среды, страх ошибки, ограниченные возможности для практики за пределами аудитории.

В ответ на эти вызовы в методике преподавания иностранных языков сформировались два принципиально разных, но одинаково перспективных подхода: классический метод ролевых игр и инновационное использование чат-ботов с искусственным интеллектом. Оба метода направлены на



преодоление языкового барьера, но реализуют эту задачу разными путями.

Ролевые игры, уходящие корнями в коммуникативную методику 1970-х годов, представляют собой моделирование реальных ситуаций общения (например, деловых переговоров, бытовых диалогов или дискуссий на актуальные темы). Их педагогическая ценность заключается в создании безопасной среды, где учащиеся могут экспериментировать с языком, отрабатывая не только лексико-грамматические структуры, но и паралингвистические аспекты: интонацию, жесты, скорость реакции.

Однако у ролевых игр есть и ограничения: они требуют тщательной подготовки со стороны преподавателя, наличия языковой группы и не всегда обеспечивают индивидуальный подход к каждому учащемуся.

В отличие от этого, чат-боты с ИИ предлагают принципиально иную модель практики - персонализированную, доступную в любое время и не зависящую от присутствия преподавателя или одноклассников. Современные системы, такие как ChatGPT, Replika или специализированные языковые тренажеры (например, ELSA Speak), используют технологии обработки естественного языка (NLP - Neuro-linguistic programming) для имитации человеческого общения. Они способны:

- адаптировать сложность диалога под уровень пользователя;
- предоставлять мгновенную обратную связь по грамматике и произношению;
- моделировать бесконечное количество коммуникативных сценариев - от заказа кофе в кафе до подготовки к собеседованию.

Таким образом, возникает методологическая дилемма: с одной стороны, ролевые игры обеспечивают аутентичное, но ограниченное в доступе взаимодействие; с другой - чат-боты предлагают неограниченную практику, но в искусственной коммуникативной среде.

Данная работа направлена на сравнительный анализ ролевых игр и чат-ботов с искусственным интеллектом в обучении устной коммуникации на иностранном языке. Рассматривая их сильные и слабые стороны, а также педагогические аспекты, исследование поможет выявить наиболее эффективные стратегии развития навыков говорения.

### **Метод ролевых игр в обучении устной речи**

Ролевые игры (RPG - role-playing games) - это одно из самых популярных интеллектуальных развлечений во всём мире. Игры вообще и ролевые в частности представляют собой мощное образовательное средство [2]. Этот метод создает погруженную среду, где учащиеся могут применять свои знания в реальных ситуациях, улучшая способность эффективно общаться на иностранном языке. Взаимодействуя в диалогах, имитирующих аутентичные разговоры, студенты развивают уверенность, беглость речи и адаптивность в различных коммуникативных контекстах.

### **Преимущества метода ролевых игр**

Одним из главных преимуществ ролевых игр в изучении языка является возможность имитации реальных ситуаций. Это позволяет учащимся

практиковаться в значимом контексте, делая процесс обучения более увлекательным и продуктивным.

Еще одно важное преимущество ролевых игр - повышение уверенности. Многие студенты испытывают тревогу при разговоре на иностранном языке, особенно перед сверстниками или носителями языка. Однако ролевые игры создают контролируемую и поддерживающую среду, в которой можно тренироваться без страха совершить ошибку. Этот аспект крайне важен, так как боязнь говорить является одной из главных преград в изучении языка.

Кроме того, ролевые игры развивают креативность и способность к адаптации. В отличие от заученных диалогов, ролевые игры часто включают непредсказуемые элементы, требующие от студентов быстрого мышления. Ролевые игры также способствуют командной работе и сотрудничеству.

### **Ограничения метода ролевых игр**

Несмотря на многочисленные преимущества, метод ролевых игр имеет и ряд недостатков. Одним из главных ограничений является необходимость тщательной подготовки. Для эффективного проведения ролевых игр преподавателям необходимо разрабатывать реалистичные сценарии, назначать роли и предоставлять достаточную информацию для осмысленного взаимодействия. Это требует значительных временных затрат и дополнительных ресурсов.

Еще одна проблема - управление ролевыми играми в больших классах может быть затруднено. Если несколько групп выполняют упражнения одновременно, преподавателям сложно контролировать ход занятий, предоставлять персонализированную обратную связь и обеспечивать равномерное участие всех студентов. Без надлежащего руководства некоторые учащиеся могут отклоняться от целей упражнения, разговаривая на родном языке вместо практики иностранного.

Наконец, сложность оценивания, которая требует разработки четких критериев оценки, учитывающих беглость, произношение, грамматическую правильность и общую коммуникативную эффективность. Важно предоставлять конструктивную обратную связь, не подрывая мотивацию студентов.

### **Стратегии повышения эффективности ролевых игр**

Чтобы максимально использовать потенциал ролевых игр в изучении языка, преподаватели могут внедрять несколько стратегий.

Во-первых, применение метода «языковой поддержки» (scaffolding) поможет учащимся чувствовать себя увереннее. Например, предоставление ключевой лексики, примеров диалогов или шаблонов ролевых игр создаст основу, на которую студенты смогут опираться перед свободными взаимодействиями.

Во-вторых, следует адаптировать сложность сценариев в зависимости от уровня владения языком. Начинающие учащиеся могут тренироваться в простых диалогах, например, в приветствиях и представлениях, тогда как продвинутые студенты могут участвовать в более сложных обсуждениях, таких как дебаты на социальные темы или деловые переговоры.

Наконец, интеграция ролевых игр с мультимедийными ресурсами повысит вовлеченность. Использование видеозаписей аутентичных диалогов, виртуальных симуляций или цифровых инструментов для создания интерактивных историй сделает процесс более увлекательным.

Метод ролевых игр является мощным инструментом в обучении иностранным языкам, предлагая захватывающий, интерактивный и способствующий развитию уверенности опыт. Возможность моделирования реальных коммуникативных ситуаций делает этот метод особенно эффективным для развития устной речи. Однако для его успешного внедрения необходимо тщательно продумывать сценарии, поддерживать благоприятную атмосферу и обеспечивать конструктивную обратную связь.

### **Использование чат-ботов с ИИ в обучении устной речи**

Чат-бот - это программа, созданная для общения человека с компьютером посредством имитации машиной человеческой речи [3]. Они используют обработку естественного языка для понимания и генерации ответов, что позволяет учащимся практиковать разговорную речь в режиме реального времени. В контексте изучения иностранных языков чат-боты предоставляют студентам возможность отрабатывать навыки общения в непринужденной обстановке. Образовательные чат-боты могут существовать в различных формах, включая текстовые боты, голосовых помощников или полностью интерактивных виртуальных преподавателей. Эти инструменты часто интегрируются в языковые приложения и онлайн-платформы, где учащиеся могут участвовать в сценарных или свободных диалогах.

### **Преимущества использования чат-ботов в изучении языков**

Одним из наиболее значительных преимуществ чат-ботов является их доступность. В отличие от преподавателей, чат-боты работают круглосуточно, позволяя студентам практиковаться в любое время и в любом месте. Эта гибкость особенно ценна для занятых людей, у которых нет возможности регулярно посещать языковые занятия или находить собеседников.

Еще одно преимущество - персонализированная обратная связь. Многие платформы с ИИ анализируют ответы студентов, исправляя ошибки в грамматике, произношении и использовании слов. Такая мгновенная обратная связь помогает учащимся быстро выявлять и устранять слабые места, ускоряя процесс обучения.

Кроме того, чат-боты снижают страх ошибок. Многие студенты испытывают неуверенность при разговоре на иностранном языке, особенно с носителями. Чат-боты обеспечивают среду без стресса, где можно практиковаться без боязни быть осужденным. Это способствует более смелому использованию языка и развитию уверенности в своих навыках.

### **Ограничения обучения с помощью чат-ботов**

Одним из главных является ограниченность сценариев общения. Хотя технологии ИИ значительно продвинулись вперед, чат-боты часто работают на основе заранее заданных скриптов и испытывают трудности при обработке сложных, многозначных диалогов. Это может сделать взаимодействие с ними однообразным и менее естественным.

Еще одна проблема - отсутствие эмоциональной вовлеченности. В отличие от реальных преподавателей и собеседников, чат-боты не могут передавать нюансы живого общения, такие как интонация, выражение лица и жесты. Это снижает уровень взаимодействия и ограничивает развитие прагматических навыков общения.

Кроме того, технические проблемы и зависимость от интернета также создают сложности. В отличие от традиционных методов обучения, не требующих технологий, работа чат-ботов зависит от стабильного интернет-соединения и совместимости с устройствами. Это может стать препятствием для студентов в регионах с ограниченным доступом к цифровым ресурсам.

### **Стратегии повышения эффективности чат-ботов в обучении языкам**

Для улучшения устной речи чат-боты можно интегрировать с технологией распознавания речи, что поможет студентам корректировать произношение и интонацию.

Также, развитие адаптивности с помощью машинного обучения сделает диалоги более естественными, а совершенствование NLP повысит реалистичность общения. Кроме того, расширение баз данных чат-ботов с учетом культурного и языкового разнообразия повысит их способность к обработке сложных диалогов.

### **Сравнительный анализ метода ролевых игр и использования чат-ботов**

Метод ролевых игр и чат-боты с ИИ преследуют одну цель - развитие устной речи, но реализуют её по-разному. Ролевые игры способствуют формированию навыков спонтанной речи, поскольку участники вынуждены реагировать на неожиданные сценарии. Они позволяют применять язык в социальном контексте, что развивает коммуникативную компетентность.

Чат-боты, в свою очередь, помогают совершенствовать произношение и грамматику, предоставляя мгновенный анализ ошибок. Однако они не всегда могут обеспечить достаточную вариативность разговорных ситуаций.

Исследование Жуматаевой З.Н., Маметкара Ж.М. и Досановой А.М. анализирует роль ИИ в формировании коммуникативной компетенции на уроках иностранного языка. Авторы отмечают, что ИИ способен персонализировать учебный опыт, повышая автономность и вовлеченность учащихся. Однако они также подчеркивают необходимость учитывать этические и инклюзивные аспекты при внедрении ИИ в образовательный процесс [4].

Таким образом, ролевые игры эффективны для обучения гибкости в коммуникации, а чат-боты - для исправления ошибок и наработки языковых структур.

### **Уровень вовлеченности студентов**

Уровень вовлеченности учащихся зависит от мотивации и интереса к учебному процессу. Ролевые игры могут вызывать сильный интерес благодаря их интерактивности, групповому взаимодействию и творческому элементу. Однако некоторым студентам может быть сложно преодолеть стеснение и активно участвовать в игре.

Чат-боты обеспечивают индивидуальный подход и позволяют учащимся практиковаться без страха осуждения. Они полезны для интровертов, которым сложно участвовать в живых диалогах. Однако отсутствие эмоционального контакта может снизить уровень вовлеченности.

В исследовании Тоцкой И.В. и Недоспасовой Л.А. отмечается, что чат-боты могут стать средством языковой практики в любое удобное время, что повышает вовлеченность студентов. Однако они также указывают на необходимость дальнейшего изучения психологической готовности обучаемых к взаимодействию с ИИ [5].

В целом ролевые игры лучше мотивируют за счёт соревновательных элементов, в то время как чат-боты удобны для самостоятельного обучения.

### **Доступность и удобство использования**

Согласно мнению Минералова Г.Ю., использование ролевых игр во взаимодействии с чат-ботами с генеративным ИИ в изучении и практике иностранного языка иллюстрирует возможности и потенциальные трудности как с позиции преподавателя, так и ученика. Исследование подчеркивает, что интеграция ролевых игр и чат-ботов может повысить доступность и удобство обучения, предоставляя студентам гибкие и адаптивные инструменты для практики [6]. Однако ролевые игры не зависят от технологической инфраструктуры и могут быть организованы в любом классе. Кроме того, они дают возможность реального межличностного общения, что важно для развития социокультурных навыков.

### **Итоги сравнительного анализа**

Метод ролевых игр и использование чат-ботов с ИИ имеют как свои преимущества, так и ограничения. Ролевые игры лучше развивают навыки спонтанной речи, то есть естественного общения и эмоционального взаимодействия в диалоге, но требуют времени и ресурсов для подготовки, а также участия группы или преподавателя, что может ограничивать возможности индивидуальной практики. Чат-боты удобны, доступны и обеспечивают персонализированную обратную связь, но не всегда способны создать реалистичный разговорный контекст.

Наиболее эффективной стратегией, на наш взгляд, является их комбинированное использование. Ролевые игры могут применяться для отработки коммуникативных стратегий, а чат-боты - для индивидуальной практики и исправления ошибок. Таким образом, сочетание этих подходов позволяет достичь оптимального результата в обучении устной речи.

### **Список использованных источников:**

1. Азина Д. Б. и др. Речевое взаимодействие между человеком и искусственным интеллектом посредством чат-ботов и умных устройств //Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Сер. 6, Языкознание: Реферативный журнал. - 2022. - №. 1. - С. 54-65.
2. Утепкалиева А. Ж. Расширение значения использования ролевых игр на уроках английского языка //Вестник Челябинского государственного университета. - 2014. - №. 13 (342). - С. 103-105.

3. Сысоев П. В., Филатов Е. М., Сорокин Д. О. Чат-боты в обучении иностранному языку: проблематика современных работ и перспективы предстоящих исследований // Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. - 2023. - №. 3. - С. 46-59.
4. Жуматаева З., Маметкарим З., Досанова А. Роль искусственного интеллекта в формировании коммуникативной компетенции на уроках иностранного языка // The Bulletin. - 2024. - № 412(6). - С. 119-130.
5. Тоцкая И. В., Недоспасова Л. А. Образовательный потенциал чат-ботов в изучении иностранных языков: социолингвистический, дидактический и коммуникативный аспекты // Концепт. - 2023. - №. 6. - С. 14-27.
6. Минералов Г. Ю. Использование приема ролевых игр во взаимодействии с чат-ботами с генеративным искусственным интеллектом в изучении и практике иностранного языка // Журнал педагогических исследований. - 2024. - Т. 9, № 5. - С. 107-111.

**УДК 372.881.1**

## **ЯЗЫКИ ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ В ЭПОХУ ИИ: ИСТОРИЯ, ПРОБЛЕМЫ, МЕТОДЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ**

*Хакашева Шахназ Халмагамедовна*

*Студент 1 курса, ОП 24В184713 – Иностранная Филология*

*Научный Руководитель: Алиева Баглан Аскарровна, докторант 1-го курса*

*Казахский университет международных отношений и мировых языков*

*им. Абылай хана*

*Алматы, Казахстан*

[shahnaz2905.sa@gmail.com](mailto:shahnaz2905.sa@gmail.com)

### **Введение**

В современном мире профессиональная коммуникация требует точности, эффективности и владения специализированной терминологией. Именно поэтому языки для специальных целей (ЯСП) стали неотъемлемой частью образования и профессиональной подготовки в таких областях, как медицина, юриспруденция, технические науки и бизнес. Традиционно обучение этим языкам опиралось на специализированные словари, учебники и практику с носителями языка. Однако с развитием искусственного интеллекта (ИИ) ситуация стремительно меняется.

ИИ сегодня оказывает огромное влияние на изучение и использование ЯСП: от автоматизированных переводчиков до интеллектуальных систем анализа и генерации текстов. Но вместе с возможностями появляются и новые вызовы: недостаток качественных данных для машинного обучения, проблемы адаптации терминологии и даже вопросы этики. Насколько точен ИИ в передаче специализированного смысла? Может ли он заменить традиционные методы обучения? И как он изменит профессиональную коммуникацию в будущем?

В данной статье мы рассмотрим историю развития ЯСП, проблемы, с которыми сталкиваются преподаватели и студенты, современные методы преподавания с использованием ИИ, а также перспективы дальнейшего развития этой сферы.

### **Эволюция языков для специальных целей: от традиции к технологиям.**

История развития языков для специальных целей неразрывно связана с эволюцией профессиональной коммуникации. В разные исторические эпохи люди использовали различные способы передачи специализированных знаний, начиная с устных традиций и рукописных текстов и заканчивая современными цифровыми технологиями. В древности профессиональные языки существовали преимущественно в виде специализированных терминов, употребляемых в узких кругах, таких как медицина, право или философия. Например, латинский язык долгое время оставался универсальным средством общения учёных и врачей в Европе, что обеспечивало стандартизацию профессиональной терминологии, но в то же время ограничивало доступ к знаниям.

С развитием науки и образования в семнадцатом-девятнадцатом веках начался процесс систематизации и стандартизации специализированных языков. В этот период появились первые профессиональные словари, терминологические справочники и научные журналы, способствовавшие распространению знаний в различных областях. К концу девятнадцатого века сформировались первые подходы к преподаванию профессионального языка, направленные на подготовку специалистов в конкретных сферах. Развитие промышленности, медицины, инженерии и других областей науки привело к увеличению числа терминов и необходимости их точного понимания. (Hutchinson & Waters (1987))

В двадцатом веке ускорившийся темп научно-технического прогресса и глобализация привели к увеличению значимости языков для специальных целей. В это время сформировались отдельные направления преподавания иностранных языков для профессиональных нужд, такие как обучение английскому для медицинских работников, инженеров, юристов и представителей других профессий. Программы, ориентированные на изучение языка в конкретных профессиональных контекстах, получили распространение в университетах и образовательных учреждениях, готовящих специалистов международного уровня.

Двадцать первый век ознаменовался стремительным развитием цифровых технологий, что оказало значительное влияние на процесс обучения языкам для специальных целей. Появление онлайн-курсов, автоматизированных переводчиков, специализированных терминологических баз данных и искусственного интеллекта открыло новые возможности для профессиональной коммуникации и обучения. Искусственный интеллект начал использоваться для анализа текстов, адаптации учебных материалов, автоматического перевода сложных терминов и даже генерации новых лексических единиц. Однако наряду с преимуществами цифровых технологий

возникли и новые вызовы, связанные с необходимостью корректной адаптации ИИ к специфике профессионального языка.

Таким образом, история языков для специальных целей демонстрирует их неразрывную связь с научно-техническим развитием общества. Современные технологии продолжают трансформировать способы преподавания и использования профессионального языка, создавая как новые возможности, так и вызовы, требующие внимательного изучения (Reinders & Benson (2017)).

### **Современные вызовы и проблемы в обучении языкам для специальных целей в эпоху искусственного интеллекта.**

Развитие технологий и внедрение искусственного интеллекта в сферу образования открыли новые горизонты для обучения языкам для специальных целей, однако наряду с этим возникли и серьёзные вызовы. Одной из ключевых проблем остаётся недостаток качественных языковых корпусов для машинного обучения. Искусственный интеллект требует огромных массивов данных, однако специализированные термины и профессиональные дискурсы часто оказываются недостаточно представлены в доступных источниках. Это приводит к ошибкам в автоматизированном переводе и неточностям в интерпретации сложных понятий.

Ещё одной проблемой является точность передачи смысла в профессиональной коммуникации. Языки для специальных целей часто содержат термины, чья интерпретация зависит от контекста. Искусственный интеллект пока не способен полностью учитывать эти нюансы, что создаёт риск искажения информации в автоматизированных системах перевода и анализа текстов. Особенно критично это в таких областях, как медицина, юриспруденция и технические науки, где точность формулировок имеет решающее значение.

Помимо лингвистических сложностей, стоит учитывать и педагогические вызовы. Интерактивные платформы и автоматизированные системы обучения всё чаще заменяют традиционные методы преподавания, но остаётся вопрос, насколько эффективно такие технологии развивают реальные навыки профессиональной коммуникации. Живое взаимодействие с преподавателем и коллегами остаётся важнейшим элементом обучения, а полная замена традиционных методов на цифровые инструменты может снизить качество подготовки специалистов.

Не менее важным аспектом является этическая сторона использования искусственного интеллекта в обучении. Возникают вопросы, связанные с авторским правом на автоматически генерируемые материалы, а также с возможными манипуляциями при создании учебных программ. Автоматизация процессов обучения и оценки знаний также вызывает дискуссии о том, насколько объективно и корректно искусственный интеллект может оценивать уровень владения языком для специальных целей.

Таким образом, несмотря на значительный прогресс в развитии технологий, обучение языкам для специальных целей сталкивается с рядом вызовов, требующих комплексного подхода. Решение этих проблем возможно только при разумном сочетании традиционных методик преподавания с



современными цифровыми инструментами, обеспечивающими точность, адаптивность и высокое качество профессионального языкового образования. Chun (2016), Chukharev-Hudilainen & Saricaoglu (2021), Kohnke (2021)).

### **Методы обучения языкам для специальных целей в эпоху искусственного интеллекта**

Современные технологии открывают новые возможности для обучения языкам для специальных целей, сочетая традиционные методы с инновационными цифровыми инструментами. Искусственный интеллект, адаптивные образовательные платформы и интерактивные технологии позволяют персонализировать процесс обучения, делая его более эффективным и доступным.

Одним из ключевых методов является использование систем адаптивного обучения, которые анализируют уровень знаний студента и автоматически подстраивают материалы под его профессиональные потребности. Такие платформы, как интеллектуальные учебные среды и виртуальные наставники, помогают изучать терминологию в контексте реальных профессиональных ситуаций. Например, система Grammarly Business не только корректирует грамматические ошибки, но и предлагает стилистически точные формулировки в зависимости от сферы применения – будь то юридические документы, медицинские отчёты или деловая переписка. ( Kohnke (2021))

Вторым важным направлением является интерактивное обучение с применением виртуальной и дополненной реальности. Виртуальные симуляции позволяют погружаться в профессиональные сценарии, такие как медицинские консультации, юридические разбирательства или инженерные переговоры. Например, программа VR4Pharma используется в обучении медицинских работников, моделируя реальные ситуации общения врача и пациента, где студенту необходимо правильно формулировать вопросы и объяснения на профессиональном языке.

Также значительную роль играют автоматизированные системы анализа и генерации текстов, которые помогают обучающимся работать с большими объемами специализированной информации. Искусственный интеллект способен анализировать сложные тексты, выделять ключевые термины и даже предлагать адаптированные формулировки в зависимости от контекста. Например, DeepL Translator, в отличие от традиционных автоматических переводчиков, учитывает контекст профессионального дискурса и предлагает более точные переводы для специалистов в области права, медицины и техники.

Несмотря на развитие цифровых технологий, традиционные методы, такие как анализ аутентичных профессиональных текстов, ролевые игры и командная работа, остаются незаменимыми. Наиболее эффективным подходом становится **смешанное обучение** (blended learning), которое сочетает преимущества ИИ с живым взаимодействием преподавателя и обучающихся. Например, программа Rosetta Stone Advanced English for Business использует искусственный интеллект для анализа произношения, но обучение сопровождается индивидуальными консультациями с преподавателями, что

позволяет адаптировать процесс под реальные рабочие ситуации.

Таким образом, современные методы преподавания языков для специальных целей представляют собой баланс между традицией и инновацией. Искусственный интеллект и цифровые технологии расширяют возможности изучения, но ключевым остается грамотное их применение в сочетании с проверенными педагогическими практиками. (Cambridge Assessment, British Council, UNESCO, OECD)

### **Перспективы развития языков для специальных целей в эпоху искусственного интеллекта**

Искусственный интеллект и цифровые технологии продолжают трансформировать обучение языкам для специальных целей, делая его более персонализированным и эффективным. Одним из ключевых направлений является разработка специализированных языковых моделей, обученных на профессиональных корпусах текстов. Такие системы позволят не только переводить, но и адаптировать тексты с учетом терминологии и стилистики различных отраслей. Например, уже появляются ИИ-ассистенты, которые помогают врачам формулировать заключения, а юристам - анализировать правовые документы.

Еще одна важная тенденция - развитие голосовых интерфейсов и интеллектуальных помощников. Они смогут в реальном времени корректировать профессиональную речь, помогая специалистам вести переговоры и презентации на иностранном языке. Подобные технологии уже тестируются в бизнес-среде, где ИИ-ассистенты анализируют деловую переписку и переговоры, предлагая наиболее точные формулировки.

Дополненная и виртуальная реальность также становятся мощными инструментами обучения. Например, в будущем медицинские работники смогут практиковать профессиональную коммуникацию с виртуальными пациентами, а инженеры - моделировать переговоры в интерактивных средах, где ошибки в терминологии будут мгновенно исправляться ИИ.

Несмотря на очевидные преимущества, остаются вызовы, такие как контроль качества данных, обеспечение конфиденциальности информации и риски чрезмерной зависимости от технологий. Однако интеграция ИИ в обучение языкам для специальных целей уже необратима и продолжит развиваться, делая профессиональное образование более гибким, доступным и эффективным. (Reinders & Benson)

Развитие искусственного интеллекта и цифровых технологий значительно изменило подход к изучению языков для специальных целей, сделав его более адаптивным, персонализированным и ориентированным на реальные профессиональные задачи. Интерактивные платформы, специализированные языковые модели и виртуальные симуляции позволяют не только ускорить процесс обучения, но и повысить его практическую значимость.

Однако, несмотря на все преимущества технологий, традиционные методы, такие как анализ аутентичных текстов, ролевые игры и живая профессиональная коммуникация, остаются важной частью процесса обучения. Наиболее эффективным подходом становится сочетание цифровых

инструментов с проверенными педагогическими практиками, что позволяет сохранить баланс между инновациями и фундаментальными принципами преподавания.

В будущем языковое образование будет все глубже интегрировать ИИ и автоматизированные системы, расширяя возможности для изучающих профессиональные языки. Однако важно не только использовать технологии, но и осознавать их ограничения, сохраняя критический подход. Только разумное сочетание инноваций и традиционных методов сможет обеспечить действительно качественное и эффективное обучение, которое будет соответствовать требованиям современной профессиональной среды. Таким образом искусственный интеллект является основным составляющим и в будущем имеет безграничное влияние на будущее обучение студентов и даже школьников.

### **Список использованной литературы**

1. Reinders, H., & Benson, P. (2017). Research Agenda for Digital Learning in ESP. *Language Teaching Research*
2. Chukharev-Hudilainen, E., & Saricaoglu, A. (2021). The Rise of AI Writing Assistants: Implications for ESP. *English for Specific Purposes*
3. Hutchinson & Waters (1987) – *English for Specific Purposes: A Learning-Centred Approach*
4. Kohnke (2021)
5. Belcher (2006)
6. Cambridge Assessment, British Council, UNESCO, OECD

**UDC 371.38**

## **LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES AND MEDIA DISCOURSE IN THE DIGITAL AGE: AI OPPORTUNITIES FOR DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCE**

*Zairova Amina Yerengaipovna*

*2<sup>nd</sup> year master student, Educational Problem 7M01701 Foreign Languages: two foreign languages*

*Scientific supervisor: Anafinova Madina Latypovna*

*Astana International University*

*Astana, Kazakhstan*

[aaminazairova@gmail.com](mailto:aaminazairova@gmail.com)

With global communication and international collaboration becoming routine in professional and academic settings, mastering Languages for Specific Purposes (LSP) has taken on new significance. Educators are increasingly turning to Artificial Intelligence (AI) and digital media as transformative tools for equipping students with the linguistic and intercultural skills needed in their future careers. The convergence of AI technologies and media discourse introduces a dynamic

framework for fostering intercultural competence, particularly through immersive, authentic, and personalized language experiences (Sergeeva & Pokhodzei, 2014).

Media discourse, encompassing language used in digital news, social media, advertisements, and audiovisual content, reflects societal norms, cultural narratives, and value systems. By engaging with media texts, students are exposed to diverse linguistic registers and cultural viewpoints, enabling them to grasp implicit meanings and context-sensitive expressions. The study of such texts sharpens students' ability to critically analyze and interpret intercultural cues, which is vital for professionals operating across borders (Cheng, 2024).

Authentic media materials serve not only to contextualize vocabulary and grammar but also to bridge cultural gaps. When students explore culturally marked content, such as opinion columns or international advertisements, they begin to recognize variations in rhetorical style, politeness norms, and worldview. Through guided analysis and discussion, learners acquire the tools to navigate unfamiliar cultural environments with greater awareness and adaptability (Karakaş, 2023).

Furthermore, media discourse fosters the development of pragmatic competence, which is essential in LSP communication. Exposure to real-life media conversations, interviews, and news reports helps students identify the sociocultural norms and communication styles specific to particular professional contexts. Media texts act as an authentic source of language that mirrors the structure, tone, and intent found in real-world interactions, making them an invaluable resource in preparing students for the complexities of intercultural and professional exchanges.

Artificial Intelligence has begun to reshape how languages are taught, offering real-time feedback, adaptive learning paths, and interactive practice environments. In the context of LSP, AI applications support both linguistic development and the cultivation of cultural sensitivity. Intelligent tutoring systems, for example, adjust to a learner's proficiency level and pace, delivering targeted exercises that simulate professional communication scenarios (Zhou, 2023).

Moreover, AI-powered speech recognition and conversational agents enable students to engage in realistic dialogues that mimic workplace interactions. These tools expose learners to culturally embedded communication patterns, such as turn-taking conventions, indirect language, or culturally specific idioms. The integration of natural language processing also allows educators to incorporate sentiment and discourse analysis, helping students decode tone, register, and cultural connotations in both written and spoken texts (Mzhacheva, 2024).

A compelling example of this application is the use of AI chatbots in Tourism English courses, which simulate client interactions from various cultural backgrounds. These bots not only reinforce technical vocabulary but also model intercultural responsiveness (Chang, 2023). Similarly, voice assistants and pronunciation apps employ machine learning algorithms to provide corrective feedback and track learners' progress over time.

In addition to one-on-one practice, AI facilitates collaborative intercultural learning. Intelligent platforms can connect students from different countries for real-time discussions, debates, and simulations that foster mutual understanding. By interacting with peers across cultures through AI-supported platforms, learners

develop their awareness of global communication practices and refine their ability to adapt their language accordingly.

The use of AI and media discourse promotes a form of digital immersion that parallels real-life intercultural encounters. Students interact with culturally situated language, which encourages them to reflect on their own cultural assumptions and to appreciate the perspectives of others. Such reflection is key to developing the empathy, curiosity, and communicative flexibility that define intercultural competence (Applin & Fischer, 2022).

Digital storytelling, AI-generated dialogues, and intercultural case studies further reinforce these competencies. Learners are prompted to consider ethical dilemmas, cross-cultural misunderstandings, or divergent communication styles, thus preparing them for complex interactions in multicultural workplaces. Through technology-enhanced scenarios, students develop not only language skills but also the cognitive and emotional readiness required for intercultural engagement.

An especially promising direction is the integration of AI into virtual and augmented reality simulations. These immersive environments allow students to role-play professional scenarios that reflect authentic intercultural challenges. For instance, students might be placed in a virtual business negotiation with international partners, requiring them to interpret nonverbal cues, adjust tone, and navigate culturally appropriate solutions. Such applications extend the pedagogical reach of LSP instruction and place intercultural competence at the heart of language training.

Despite the promising applications of AI in LSP education, several challenges remain. The reliability of AI-generated content and the presence of cultural bias in training datasets can impact the authenticity and inclusivity of the learning experience. Educators must critically evaluate AI tools to ensure they represent diverse voices and avoid reinforcing stereotypes (Applin & Fischer, 2022).

Moreover, issues related to data privacy, transparency, and digital equity must be addressed. Not all learners have equal access to AI technologies, which may widen the digital divide in language education. Institutions need to implement ethical guidelines and infrastructure support to create equitable and responsible learning environments.

Another concern is the potential over-reliance on technology at the expense of human interaction. While AI offers valuable support, intercultural competence is deeply rooted in emotional intelligence, empathy, and spontaneous communication—traits best cultivated through human-to-human experiences. Educators must strike a balance between AI tools and real-life interactions to ensure comprehensive intercultural training.

The intersection of Artificial Intelligence and media discourse offers powerful new avenues for teaching Languages for Specific Purposes in a way that cultivates intercultural competence. As the professional world grows more interconnected, language education must go beyond grammar and vocabulary to include the subtle dimensions of culture and communication. By harnessing AI to create rich, culturally embedded learning experiences, educators can better prepare students to thrive in diverse global contexts. The future of LSP instruction lies not only in

mastering specialized terminology but also in embracing the technological and cultural fluency required for effective cross-cultural dialogue.

### **List of References:**

1. Sergeeva N.N., Pokhodzei G.V. The Development of Intercultural Communicative Competence in Professionally-Oriented Language Education / N.N. Sergeeva, G.V. Pokhodzei // Ekaterinburg: Ural State Pedagogical University, 2014. – 214 p.
2. Cheng L. Integrating Information Literacy and Global Communication Skills into University Curricula / L. Cheng // International Journal of Educational Research. – 2024. – № 56(1). – P. 45–60.
3. Karakaş A. Breaking Down Barriers with Artificial Intelligence: Cross-Cultural Communication in Foreign Language Education / A. Karakaş // Advances in Educational Technologies and Instructional Design. – 2023. – P. 215–230.
4. Zhou W. Chat GPT Integrated with Voice Assistant as Learning Oral Chat-Based Constructive Communication to Improve Communication Skills / W. Zhou // Journal of Language Learning Technologies. – 2023. – № 12(4). – P. 88–102.
5. Mzhacheva M.V. Methods of Applying Artificial Intelligence in English Language Teaching in Higher Education / M.V. Mzhacheva // Philological Aspect: International Scientific and Practical Journal. – 2024. – № 02(25). – URL: <https://scipress.ru>
6. Chang J. Assessing the Impact of AI Chatbot-Based Instruction on Students' Intercultural Communicative Competence in a Tourism English Course / J. Chang // Journal of Educational Technology. – 2023. – № 34(2). – P. 123–135.
7. Applin S.A., Fischer M. Ethical AI in Education: Addressing Bias in Language Learning Tools / S.A. Applin, M. Fischer // Educational Technology Research and Development. – 2022. – № 70(3). – P. 511–527.

**UDC 81'243**

**FOSTERING CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND LANGUAGE PROFICIENCY: EXPLORING THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN TEFL**

***Kulandam Jolchibekova***

*Candidate of philological sciences, associated professor*

*M.Kh. Dulaty Taraz University*

*Taraz, Kazakhstan*

[jolchibekovakulandam@gmail.com](mailto:jolchibekovakulandam@gmail.com)

***Tatyana Shim***

*Senior teacher of English*

*M.Kh. Dulaty Taraz University*

*Taraz, Kazakhstan*

[tanyashim84@gmail.com](mailto:tanyashim84@gmail.com)

The swift evolution of digital technologies has drastically changed foreign language learning, making it more interactive, accessible, and engaging. Social media platforms have recently become essential tools in English as a Foreign Language (EFL) education, offering students opportunities for authentic communication and cultural immersion. Unlike traditional classroom learning, which often relies on textbooks and structured exercises, social media enables learners to interact in real-time with native speakers, access various linguistic inputs, and engage with dynamic, multimodal content. As platforms like Instagram, TikTok, and HelloTalk grow in popularity among language learners, it is important to investigate how these tools can enhance the teaching and learning of English.

Modern EFL education is increasingly focusing on student-centered methods that prioritize communicative competence, learner autonomy, and digital literacy. Social media platforms support these goals by allowing students to practice language skills in an interactive and authentic environment. For example, TikTok's short-form videos expose learners to everyday conversations, idiomatic expressions, and cultural nuances not typically found in textbooks. Similarly, Instagram posts and stories provide visual cues for vocabulary acquisition, while HelloTalk enables direct communication with native speakers via text and voice messages. These digital interactions help students improve fluency, pronunciation, and comprehension while also creating a connection to the target language community.

This study aims to examine the role of social media in EFL instruction, focusing on its potential advantages and challenges. Specifically, the research seeks to explore how these platforms facilitate authentic communication, influence student motivation, and contribute to skill development. The study also aims to identify the obstacles faced by educators and students when integrating social media into language learning and propose strategies for effective implementation.

The key research questions guiding this study are:

How can social media facilitate authentic communication in EFL learning?

How does social media influence student motivation in EFL learning?

What challenges and risks are associated with using social media in TEFL?

By addressing these questions, the research will contribute to the growing

body of knowledge on digital language learning and offer practical recommendations for integrating social media into EFL curricula.

Social media's role in foreign language learning has garnered significant academic interest, particularly in the context of technology-enhanced education. As digital platforms continue to evolve, educators and researchers are exploring their impact on learners' linguistic proficiency, motivation, and engagement. This section reviews recent studies examining the use of social media platforms like Instagram, TikTok, and HelloTalk in Teaching English as a Foreign Language (TEFL), highlighting their educational benefits and challenges.

Recent studies emphasize that social media platforms provide a rich, immersive environment for language learning. For instance, research by Erarslan A. suggests that Instagram fosters vocabulary acquisition and writing skills through interactive features such as captions, comments, and stories [1]. Similarly, Wang S. and Vasquez C. highlight how TikTok's short-form videos enhance pronunciation and listening comprehension by exposing learners to real-life speech patterns [2]. Other studies, such as Chawinga's research on Twitter, suggest that social media also promotes academic discussions and authentic English-language exposure [3].

In Kazakhstan, a study by Abdygaliyeva Z. reveals that students view social media as a convenient and engaging supplement to traditional classroom learning [4]. Platforms like Telegram and Facebook groups were found to facilitate peer interaction and collaborative learning among EFL students.

Another key area of research explores gamification in social media-based language learning. Studies by Godwin-Jones R. [5], Manca S., and Ranieri M. argue that interactive elements such as quizzes, challenges, and AI-generated recommendations enhance learner motivation and retention [6]. Research by Zadorozhnyy A. at a Central Asian university further supports this, showing that students who engaged with gamified content on social media showed greater progress in vocabulary and grammar acquisition compared to those using traditional methods [7].

While the benefits of social media in TEFL are widely recognized, challenges also persist. Issues like digital literacy disparities, privacy concerns, and the informal nature of language used on social media can hinder effective language learning. Studies by Mingmei L. and Chuang W. raise concerns about students' ability to navigate online learning environments and protect their data [8], [9].

Additionally, research by Suleimenova A. and Askarova M. emphasizes the importance of teacher training to ensure effective integration of social media into language curricula [10].

Overall, the literature underscores social media's potential to enhance English language learning but highlights the need to address issues such as digital literacy, privacy, and teacher preparedness.

In research work, using a clear and systematic methodology is essential for ensuring the reliability, validity, and reproducibility of the findings.

This study employs both qualitative and quantitative research methods to provide a comprehensive analysis of how social media platforms impact language learning and the challenges they present. The research follows a comparative



approach, examining both traditional and social media-enhanced language learning methods.

The study is divided into three main phases:

**Survey Data Collection:** A thematic survey was conducted among students and teachers to assess their experiences and attitudes toward using social media for English learning.

**Interviews:** Semi-structured interviews were conducted with both EFL students and teachers to gain deeper insights into their views on social media in language education.

**Experimental Comparison:** A controlled study was carried out where two groups of students were taught English using different approaches: one using traditional methods and the other incorporating social media-based learning techniques.

The study involved 100 students from Dulaty University, all actively learning English, and 15 English teachers who participated in surveys and interviews. The students were divided into two groups for the experimental comparison:

**Control Group:** Students learning English using traditional methods (textbooks, classroom-based instruction, and teacher-led discussions).

**Experimental Group:** Students learning English using a social media-enhanced curriculum, including TikTok, Instagram, and HelloTalk.

In the research work, various data collection methods, including thematic surveys, interviews, and experimental phase were used to gather comprehensive and reliable information for analysis.

**Thematic Surveys:** A structured questionnaire was distributed to both students and teachers, capturing their attitudes toward social media use in language learning.

**Interviews:** 20 students and 10 teachers participated in semi-structured interviews to explore their experiences and challenges in using social media for English learning.

**Experimental Phase:** This phase lasted 7 weeks, during which both groups followed the same English curriculum. The experimental group incorporated activities such as following educational influencers on Instagram and TikTok, participating in language exchanges on HelloTalk, and using gamified learning tools on social media platforms.

At the end of the study, students' progress was evaluated through vocabulary and grammar tests and self-reported confidence levels in their language skills.

In our research work, the Discussion Section is crucial for interpreting the results, analyzing their implications, and comparing them with existing literature to provide a deeper understanding of the study's significance.

The study's findings show that social media significantly enhances authentic communication opportunities for learners. According to survey results, 78% of students in the experimental group engaged in direct conversations with native speakers at least once a week, compared to only 32% in the control group. This aligns with previous research highlighting the potential of digital communication to improve conversational skills in TEFL.

Students in the experimental group also reported increased exposure to

English-speaking cultures through video content and interactive discussions, with 85% of them noting a greater understanding of cultural nuances compared to only 40% in the control group.

Motivation levels were higher in the experimental group, with 82% of students reporting increased motivation due to the interactive features of social media. In contrast, only 55% of students in the control group experienced similar growth. Teachers observed a 30% higher participation rate among students in the experimental group, particularly in vocabulary and listening tasks.

However, challenges also emerged. Data privacy concerns were raised by 60% of students in the experimental group, while 25% struggled with digital literacy. Additionally, 40% of teachers noted that some students adopted informal language from social media, which can interfere with formal language learning.

Revealing the results in research work is fundamental for presenting the data in a clear and objective manner, allowing readers to draw meaningful conclusions based on the findings.

In our research work the following key findings from surveys and interviews include:

- 74% of students reported using social media for English learning at least three times per week.
- 65% of students preferred TikTok and Instagram for language learning due to their engaging content.
- 58% of teachers expressed concerns about the informal nature of language used on social media.

The experimental group demonstrated better vocabulary retention, higher listening comprehension, and greater confidence in speaking compared to the control group.

So, in conclusion we may say that this study explored the impact of social media platforms like Instagram, TikTok, and HelloTalk in Teaching English as a Foreign Language (TEFL). The findings suggest that social media enhances authentic language exposure, boosts student engagement, and provides opportunities for real-life communication with native speakers. However, challenges such as data privacy issues, informal language use, and digital literacy gaps need to be addressed. The experimental group that used social media-based learning outperformed the control group in vocabulary retention and demonstrated greater confidence in language use.

## **References:**

1. Erarslan A. Instagram as an education platform for EFL learners. *Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*. 2019. 18(3). 54-69.
2. Wang S., Vasquez C. Exploring the impact of TikTok on second language acquisition: A case study of EFL learners. *Language and Social Media Studies*, 2021, 5(2), 78-92.
3. Chawinga W.D. Taking social media to a university classroom: Teaching and learning using Twitter and blogs. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 2017, 14(3), 1-19.1.

4. Abdygaliyeva Z. Social media as a supplementary tool for English language learning in Kazakhstan. *Journal of Language and Education*, 2021, 7(2), 45-60.
5. Godwin-Jones R. Gamification for language learning: Motivational effects and potential drawbacks. *Language Learning & Technology*, 2020, 24(2), 9-24.
6. Manca S., Ranieri M. Social media in higher education: Assessing the impact on students' motivation and learning outcomes. *Computers & Education*, 2020, 152, 103857.
7. Zadorozhnyy A. Gamification and social media in EFL learning: A Central Asian perspective. *Journal of Digital Learning and Language Education*, 2022, 9(3), 112-130.
8. Mingmei L. Digital literacy and online language learning: Addressing disparities in educational technology. *Asian Journal of Applied Linguistics*, 2020, 7(1), 22-38.
9. Chuang W. Data privacy concerns in social media-assisted foreign language learning. *Educational Technology & Society*, 2021, 24(1), 34-47.
10. Suleimenova A., Askarova, M. Teacher training for technology-enhanced language instruction in Kazakhstan. *Kazakh Journal of Education and Research*, 2022, 10(4), 67-81.

**UDC 378.147.88**

## **THE EFFECTIVENESS OF AI-DRIVEN PRONUNCIATION TOOLS IN PROFESSIONAL COMMUNICATION**

*Kiriyeva Balaussa Yermekbaykyzy,*

*1st-year student, Educational Program 7M01701 – Foreign language: two foreign languages,*

*Scientific Supervisor: Anafinova M.L., Associate Professor*

*Astana International University,*

*Astana, Kazakhstan.*

*Email: [kiriyeva.balauusa@mail.ru](mailto:kiriyeva.balauusa@mail.ru)*

**Abstract:** With the growing importance of clear pronunciation in professional communication, AI-driven tools are being integrated into language training. This article explores their effectiveness by comparing traditional pronunciation teaching methods with AI-based approaches. It highlights AI's advantages, such as instant feedback and adaptive learning, while also addressing limitations in recognizing prosodic features like intonation and rhythm. The study examines AI applications in professions where precise speech is critical, such as healthcare and aviation. While AI enhances learning efficiency, it cannot fully replace human instruction, making a hybrid model the most effective approach. The article concludes by stressing the need for further research to refine AI pronunciation tools for professional use.

**Key words:** AI-powered pronunciation tools, automatic speech recognition (ASR), phonetic competence, professional communication.

Digital technologies are reshaping education, providing learners with new tools to enhance their skills. Among these advancements, artificial intelligence (AI) has gained significant attention, especially in the field of language learning. The integration of AI in English language teaching extends beyond pronunciation training, influencing both formal and informal higher education contexts. AI-driven tools are increasingly used in adaptive learning platforms, automated assessments, and virtual tutors, offering learners more personalized and flexible language acquisition experiences [1, 128]. These innovations support independent learning and supplement traditional classroom instruction, bridging gaps in accessibility and individualized feedback. This connection between AI and pronunciation challenges sets the stage for exploring its impact on phonetic competence and its broader implications for English language education. As mastering pronunciation is one of the most challenging aspects of acquiring a foreign language, AI-powered tools offer innovative solutions that can assist learners in overcoming these difficulties.

### **Historical Background of Pronunciation Teaching**

The study of pronunciation has long been a key area of linguistic research, with scholars developing systematic approaches to understanding and teaching the sounds of spoken language. Henry Sweet emphasized that «the importance of phonetic transcription and speech analysis, laying the foundation for studying articulation and sound production» [2, 6]. Building on this, Daniel Jones provided a detailed account of English phonemes, accent variations, and methods for achieving correct pronunciation [3, 331]. Later, J.C. Wells expanded the discussion by analyzing how pitch, rhythm, and stress influence meaning in spoken communication [4, 2]. These works have significantly shaped modern pronunciation teaching, offering theoretical frameworks that remain relevant today. This historical perspective provides a foundation for understanding the significance of AI's role in modern pronunciation instruction, especially as it builds upon earlier phonetic theories.

Pronunciation is a crucial aspect of language learning, directly impacting communication clarity and overall intelligibility. Accurate pronunciation helps learners avoid misunderstandings and enhances spoken interactions [5, 198]. However, non-native English speakers often face difficulties with phoneme distinctions, stress patterns, and intonation, making it challenging to achieve fluency comparable to native speakers. Traditional pronunciation instruction has primarily relied on phonetic drills, teacher-led corrections, and minimal pair exercises. Although these traditional methods are effective, they face limitations such as a lack of individualized feedback, which AI aims to address.

While traditional methods have their merits, the advent of AI-powered tools offers significant improvements. AI-based applications such as ELSA Speak and Speechling analyze speech patterns and compare them to native speaker models, identifying pronunciation errors and suggesting corrections [6, 18]. These tools rely on automatic speech recognition (ASR) to assess pronunciation accuracy, allowing learners to practice independently. However, despite the advantages, ASR technology still faces challenges in detecting subtle phonetic deviations in non-

native speech, as many models are trained primarily on native speaker data [7, 4]. This limitation of AI technology highlights the need for human intervention, especially in addressing nuanced pronunciation issues.

### **Effectiveness of AI-Powered Pronunciation Tools**

Given these considerations, the comparison between lecturer feedback and AI-generated feedback in pronunciation assessment is essential. Lecturers can provide context-sensitive corrections, taking into account individual learner needs, phonetic nuances, and communicative competence. This contrasts with AI, which offers consistent, immediate feedback, making it effective for practice but less adaptable for nuanced understanding. Research suggests that integrating both approaches may be the most effective way to enhance pronunciation learning. For instance, AI can supplement traditional instruction by providing students with additional practice, while human lecturers can address specific phonetic challenges that AI may overlook. Furthermore, the implementation of AI in pronunciation training must consider adaptive learning systems, where feedback is adjusted based on individual progress, and integration of prosodic features such as intonation, rhythm, and stress [8, 81]. The effectiveness of pronunciation feedback also depends on learners' perceptions and motivation. Students who receive consistent and high-quality feedback demonstrate greater improvement in pronunciation accuracy and confidence. Here, the need for a balance between AI and human feedback becomes crucial, as overly mechanical or inconsistent feedback can hinder students' ability to improve effectively.

AI-powered speech recognition technology provides students with instant evaluations of their pronunciation, helping them identify and correct errors more efficiently. Research by Vancova H. highlights that tools such as ELSA Speak and Google's Text-to-Speech utilize automatic speech recognition (ASR) to detect pronunciation errors and offer corrective suggestions. Such platforms analyze learners' speech patterns and compare them to native models, facilitating more autonomous learning and practice [6, 6].

In professional settings, effective pronunciation is not merely about intelligibility but also about credibility, confidence, and precision. Fields such as law, healthcare, aviation, and business require domain-specific pronunciation mastery to ensure clear communication and avoid misunderstandings. AI-powered pronunciation tools have begun to address these specialized needs by incorporating context-aware speech recognition, industry-specific vocabulary training, and personalized learning pathways.

One key advancement in AI-driven pronunciation training is the integration of speech synthesis and deep learning models to provide feedback tailored to professional communication. For instance, AI applications designed for medical English training assist healthcare professionals in accurately pronouncing complex medical terms, while aviation English platforms ensure pilots and air traffic controllers maintain clear and standardized pronunciation to prevent miscommunication (table 1).

### **AI in Professional Pronunciation Training**

Professional field	AI Application	Key Features
Healthcare	Sunoh.ai	Focuses on medical terminology, stress patterns in patient interactions
Aviation	CaptainPilot AI Instructor	Provides AI-driven Aviation English training, focusing on pronunciation and communication skills essential for pilots and air traffic controllers.
Business	ELSA Speak	AI-driven fluency practice for professional presentations
Law	BoldVoice	Specialized vocabulary pronunciation training

Table 1. *AI-Powered Tools for Pronunciation Enhancement in Professional Fields*

However, challenges remain since many AI-based pronunciation tools struggle with prosody, contextual pronunciation variation, and stress patterns—elements that are critical in professional discourse. While AI effectively detects segmental errors (individual phoneme mispronunciations), it often falls short in analyzing suprasegmental features like intonation and rhythm, which influence the speaker’s perceived fluency and authority [9, 130].

To enhance phonetic competence in professional language training, hybrid models combining AI and human instruction offer the most effective solution. AI provides immediate, data-driven feedback, while human instructors offer nuanced, context-sensitive correction that aligns with professional standards. Additionally, adaptive learning systems incorporating AI-driven pronunciation training can customize lessons based on learners’ progress, ensuring targeted development of phonetic skills.

Future research should focus on developing AI pronunciation models trained on professional speech corpora, integrating prosodic analysis, and refining real-time speech synthesis for professional communication. As AI continues to evolve, its role in enhancing phonetic competence for specialized language training will become increasingly indispensable, bridging the gap between academic linguistic theory and practical professional communication.

Despite these challenges, AI-powered feedback systems have shown considerable potential in pronunciation training. AI-integrated learning environments enhance learners’ motivation and engagement by providing personalized feedback tailored to individual needs. The personalized nature of AI

feedback, combined with the ability to practice repeatedly, enhances retention and motivation, a key aspect that can help overcome the limitations of traditional methods.

To summarize, AI-powered pronunciation tools are revolutionizing both general and professional language training by offering personalized feedback and adaptive learning. While AI enhances autonomy and efficiency, it still struggles with prosody and contextual nuances, which are crucial in professional communication. A hybrid approach combining AI and human instruction ensures more precise and context-aware pronunciation training. Future developments in AI speech recognition and specialized training models will further refine pronunciation instruction, making it more effective for various professional fields.

### References:

1. Tleuzhanova G. The impact of artificial intelligence on English language teaching in the context of formal and informal higher education / G. Tleuzhanova, Z. Tentekbayeva, D. Jantassova, A. Kitibayeva // Higher Education Journal. – 2023. – P. 126–134. – URL: <https://highedujournal.kz/index.php/1/article/view/282/85>
2. Sweet, H. A Primer of Phonetics / H. Sweet. – Oxford: Oxford University Press, 1890. – 160 p.
3. Jones, D. An Outline of English Phonetics (9th ed.) / D. Jones. – Cambridge: Cambridge University Press, 1976. – 400 p.
4. Wells, J.C. English Intonation: An Introduction / J.C. Wells. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – 284 p.
5. Celce-Murcia, M., Brinton, D.M., Goodwin, J.M. Teaching Pronunciation: A Course Book and Reference Guide / M. Celce-Murcia, D.M. Brinton, J.M. Goodwin. – 2nd ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 556 p.
6. Vančová H. AI and AI-powered tools for pronunciation training / H. Vančová // Journal of Language and Cultural Education. – 2023. – P. 139–152.
7. Neri A. ASR-based corrective feedback on pronunciation: Does it really work? / A. Neri, C. Cucchiari, H. Strik // Computer Assisted Language Learning. – 2006. – P. 12–24.
8. Golonka E.M. Technologies for foreign language learning: A review of technology types and their effectiveness / E.M. Golonka, A.R. Bowles, V.M. Frank, D.L. Richardson, S. Freynik // Computer Assisted Language Learning. – 2014. – P. 70–105.
9. Zhao Y. The Exploration of Artificial Intelligence in Pronunciation Teaching // *Proceedings of the 1st International Conference on Data Science and Engineering (ICDSE 2024)*. – SCITEPRESS – Science and Technology Publications, Ltd., 2024. – P. 127–131. – DOI: 10.5220/0012829100004547. – ISBN: 978-989-758-690-3.

# THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND AUTOMATION ON THE LABOR MARKET

*Irisbekova Adilya Abdrakhmanovna, Idrisova Aknur Serikovna*

*candidate of philological Sciences, Associate Professor*

*Taraz University named after M. H. Dulati, Taraz*

[aknur.serikkyzy08@gmail.com](mailto:aknur.serikkyzy08@gmail.com)

[irisbekova.adilya2508@gmail.com](mailto:irisbekova.adilya2508@gmail.com)

In recent years, the rapid advancements in technology have revolutionized various sectors, with Artificial Intelligence (AI) and automation standing at the forefront of this transformation. AI and automation technologies are not only changing how businesses operate but also reshaping the labor market across the globe. As industries continue to adopt these technologies, the implications for employment, job roles, and the economy as a whole are becoming more pronounced. This article aims to explore the effects of AI and automation on the labor market, focusing on both the challenges and opportunities they present.

AI and automation are transforming industries by streamlining operations, enhancing productivity, and reducing costs. However, one of the most significant impacts of these technologies is the automation of manual and repetitive tasks. From manufacturing to retail, AI and machines are replacing jobs traditionally carried out by human workers. For example, robots and automated systems in factories can perform assembly line tasks much faster and more accurately than humans, leading to job displacement in certain sectors.

Despite this, AI and automation also create new job opportunities. As technology evolves, there is an increasing demand for highly skilled workers to develop, implement, and maintain AI systems. Data scientists, machine learning engineers, and AI specialists are just a few of the roles that have emerged due to the rise of these technologies. Furthermore, AI can assist workers by automating routine tasks, allowing them to focus on more complex and creative aspects of their jobs.

## **Job Displacement vs. Job Creation**

One of the most debated issues surrounding AI and automation is the concern about job displacement. As machines become more capable, many fear that entire job categories will become obsolete, leading to mass unemployment. According to a report by McKinsey Global Institute, around 15% of the global workforce may be displaced by automation by 2030. This is particularly evident in industries such as manufacturing, transportation, and retail, where routine tasks are increasingly performed by machines.

On the other hand, history has shown that technological advancements often lead to the creation of new jobs, even as some are eliminated. The Industrial Revolution, for example, resulted in the displacement of agricultural workers, but it also gave rise to new industries and job categories. Similarly, AI and automation can foster the growth of sectors that were previously unimaginable, such as the AI industry itself, cybersecurity, and advanced robotics.



## **Reskilling and Upskilling the Workforce**

As the labor market continues to evolve, reskilling and upskilling workers will become crucial to ensuring that employees are prepared for the demands of a more technologically advanced economy. Workers whose jobs are at risk due to automation need to be provided with opportunities to learn new skills that are in demand. This includes not only technical skills but also soft skills such as creativity, problem-solving, and emotional intelligence, which AI cannot replicate.

Governments, businesses, and educational institutions have a critical role to play in facilitating this transition. Public policies should focus on creating education and training programs that help workers transition into new roles. Companies also need to invest in their employees' ongoing development to stay competitive in a rapidly changing environment.

## **The Future of Work: A Collaborative Approach**

Looking forward, the relationship between AI, automation, and the workforce will not be purely adversarial. Instead, it will be characterized by collaboration. The future of work will likely see a combination of human and machine efforts, where AI supports workers rather than replaces them entirely. For instance, AI can help doctors analyze medical data more efficiently, allowing them to focus on patient care, or assist teachers in creating personalized learning experiences for students.

Rather than fearing job displacement, the labor market must embrace the potential of AI and automation to enhance human capabilities. By integrating AI and automation thoughtfully, industries can improve productivity and create new opportunities for workers in the process.

The impact of artificial intelligence and automation on the labor market is profound and multifaceted. While some jobs will be displaced, new opportunities will arise, and the nature of work will continue to evolve. The key to navigating this transformation successfully lies in embracing technological advancements while prioritizing reskilling and upskilling the workforce. With the right strategies in place, AI and automation can lead to a more efficient, innovative, and inclusive labor market, benefiting both workers and businesses alike.

This article provides a balanced perspective on the positive and negative aspects of AI and automation's impact on employment, along with suggestions for addressing the challenges.

## **References:**

1. Webb, M. (2019). The Impact of Artificial Intelligence on the Labor Market.
2. Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). Artificial Intelligence, Automation and Work. National Bureau of Economic Research.
3. Babina, T., Fedyk, A., He, A. X., & Hodson, J. (2020). Artificial Intelligence, Firm Growth, and Industry Concentration.
4. Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2017). The Future of Employment: How Susceptible Are Jobs to Computerisation. *Technological Forecasting and Social Change*, 114, 254-280.
5. Ford, M. (2015). Rise of the Robots: Technology and the Threat of a Jobless

Future. Basic Books.

6. Marguerit, D. (2025). Augmenting or Automating Labor? The Effect of AI Development on New Work, Employment, and Wages.
7. Peppiatt, C. (2024). The Future of Work: Inequality, Artificial Intelligence, and What Can Be Done About It. A Literature Review.
8. Ganuthula, V. R. R., & Balaraman, K. K. (2025). Skill-Based Labor Market Polarization in the Age of AI: A Comparative Analysis of India and the United States.
9. Liu, J., Xu, X., Nan, X., Li, Y., & Tan, Y. (2023). "Generate" the Future of Work through AI: Empirical Evidence from Online Labor Markets.

## UDC 81.1

### DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES AND THEIR EFFECTIVENESS

*Aknur Serikovna Idrisova, Kyrbas Bereke*  
*senior lecturer*

*Taraz University named after M. H. Dulati, Taraz*

[aknur.serikkyzy08@gmail.com](mailto:aknur.serikkyzy08@gmail.com)

[bereke.kirbas@mail.ru](mailto:bereke.kirbas@mail.ru)

#### Abstract

This paper explores the role of digital educational resources in modern learning environments. Digital tools, such as e-books, virtual labs, online courses, mobile apps, assessment systems, and LMS platforms, enhance education by making it more interactive, flexible, and accessible. The study examines their advantages, limitations, and potential solutions to implementation challenges. Digital educational resources play a crucial role in fostering student engagement, personalized learning, and improved educational outcomes.

**Keywords:** Digital education, e-learning, online courses, virtual labs, learning management systems (LMS), mobile learning, educational technology, digital assessment, interactive learning.

The modern education system is rapidly integrating digital technologies. Digital educational resources (DERs) help make the learning process more effective, interactive, and accessible. They enable teachers to introduce new methods and allow students to develop personalized learning trajectories. Digital resources include electronic textbooks, virtual laboratories, online courses, mobile applications, and digital assessment systems. These tools aim to improve education quality and enhance students' learning motivation. However, ensuring their effectiveness requires addressing several issues, including technological accessibility, teacher qualifications, and content quality.

This article discusses the types of digital educational resources, their effectiveness, advantages, and disadvantages, as well as ways to integrate them effectively into the learning process. The education sector is evolving daily, actively

adopting new technologies and digital solutions. The development of information and communication technologies (ICT) significantly impacts all levels of education, making the learning process more efficient and flexible. An essential part of these changes is digital educational resources (DERs), which not only make educational materials more accessible but also increase students' cognitive engagement.

#### What Are Digital Educational Resources?

Digital educational resources are electronic and multimedia materials designed for teaching and learning. They cover various digital formats, including:

1. Electronic textbooks (e-books)
2. Virtual laboratories
3. Video lessons and online courses (MOOCs – Massive Open Online Courses)
4. Mobile applications
5. Online tests and assessment systems
6. Web platforms and LMS (Learning Management Systems) such as Google Classroom, Moodle, and Edmodo

These resources complement traditional teaching methods, helping students acquire new knowledge and skills. Below, we examine each type in detail, discussing its advantages, disadvantages, and usability.

#### **Types of Digital Educational Resources.**

##### 1. Electronic Textbooks (E-books).

Electronic textbooks are digital versions of traditional printed books. They may include text, graphics, audio, and video materials, making learning more interactive and engaging.

Advantages: Accessibility – Students can use e-books anytime and anywhere.

Updatability – Information can be constantly updated and supplemented.

Interactivity – Hyperlinks, tests, and videos make the learning process more engaging.

Eco-friendly – Helps save paper and reduce environmental impact.

Disadvantages: Some students may find it uncomfortable to read from a screen.

Not all students have access to electronic devices. Can cause eye strain. Examples: ePub, PDF, Kindle textbooks, and electronic textbooks on platforms like Bilimland.

##### 2. Virtual Laboratories.

Virtual laboratories allow students to conduct experiments without using real laboratory equipment. These tools are particularly important for STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) subjects.

Advantages: Safety – Chemical reactions and physical experiments can be conducted in a safe environment.

Accessibility – No need for specialized equipment or materials.

Cost-effective – Reduces the need for expensive laboratory equipment.

Repeatability – Students can conduct experiments multiple times at their convenience.

Disadvantages: Cannot fully replace real laboratory work. May require specialized software and devices.

Examples: PhET Interactive Simulations – Simulations for physics, chemistry, and biology. Labster – A platform for virtual scientific labs. ChemCollective – An online platform for chemistry experiments.

3. Video Lessons and Online Courses (MOOCs). Video lessons and MOOCs allow students to learn online through recorded lectures and interactive assignments.

Advantages: Global accessibility – Students from anywhere in the world can participate. Flexible scheduling – Learners can study at their own pace. Variety of subjects – Courses cover a broad range of topics. Often free – Many courses are free, with optional paid certificates.

Disadvantages: Requires strong self-motivation. Limited direct interaction with instructors. Some courses charge for certification. Examples: Coursera, Udemy, Khan Academy – Global MOOC platforms. Bilimland, OpenU (Kazakhstan) – Online courses in Kazakh and Russian. YouTube Education – Free educational video lessons.

4. Mobile Applications.

Mobile learning applications allow students to access educational materials through their smartphones. These apps often include interactive exercises, quizzes, and personalized study plans.

Advantages: Flexibility – Learning anytime, anywhere. Gamification – Engaging learning through game-like elements. All-in-one access – Combines multiple learning tools in one app.

Disadvantages: Small screen size may be inconvenient for extended study. May require internet access.

**Some apps contain ads or require a subscription.**

Examples: Duolingo, Memrise – Language learning apps. Photomath, Wolfram Alpha – Apps for solving math problems. Google Arts & Culture – Educational app for history and art.

5. Online Tests and Assessment Systems.

Online tests and assessment systems help evaluate students' knowledge and monitor their progress.

Advantages: Instant feedback – Automatic grading provides quick results. Time efficiency – Faster than paper-based testing. Variety – Supports different question formats.

Disadvantages: May not be equally effective for all subjects. Some systems have limited interactivity.

Examples: Quizizz, Kahoot – Gamified quiz platforms. Google Forms, Socrative – Online assessment tools.

Edpuzzle – Video-based quiz platform.

6. Web Platforms and LMS (Google Classroom, Moodle, Edmodo). Learning Management Systems (LMS) help organize the learning process by enabling teachers to assign tasks, upload materials, grade assignments, and provide feedback.

Advantages: Centralized resources – All learning materials are stored in one place. Supports remote learning – Enables online lessons and virtual classrooms. Automated grading – Reduces teachers' workload.

Disadvantages: Teachers and students must be familiar with the platform. Technical issues may arise.

Examples: Google Classroom – Widely used in schools and universities. Moodle – LMS for higher education institutions. Edmodo – LMS designed for primary and secondary schools.

Effectiveness of Digital Educational Resources. Digital educational resources offer several key benefits:

Accessibility – Students can learn anytime via the internet. Interactivity – Virtual labs, video lessons, and mobile apps make learning engaging. Personalization – Learners can study at their own pace. Immediate feedback – Online tests and quizzes help track progress.

### **Challenges and Solutions.**

Digital divide – Not all students have equal access to the internet and devices.

Teacher readiness – Educators have varying levels of digital proficiency.

Content quality – Some online resources may contain misleading or low-quality information.

Digital educational resources play a crucial role in modern education. They enhance learning efficiency, flexibility, and accessibility while increasing students' engagement. E-books, virtual labs, video lessons, mobile apps, online assessments, and LMS platforms complement traditional methods and improve education quality. The main benefits of DERs include removing time and location barriers, providing broad access to learning materials, and personalizing education. They help students consolidate knowledge through interactive exercises, develop independent learning skills, and apply their knowledge in real-world situations. However, to maximize their benefits, challenges such as digital infrastructure development, teacher training, content quality improvement, and cybersecurity must be addressed. Overall, digital educational resources are a vital tool in modernizing education. When used correctly, they improve learning outcomes, spark student interest, and prepare learners for future careers.

### **References**

1. Anderson, J., & Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(3), 80-97.
2. Bates, A. W. (2019). *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning* (2nd ed.). BCcampus. Retrieved from <https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/>
3. Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1), 3-10.
4. Khalid, M. (2021). The role of digital learning resources in higher education. *Journal of Educational Technology & Society*, 24(2), 55-67.
5. Selwyn, N. (2016). *Education and Technology: Key Issues and Debates*. Bloomsbury Publishing.
6. Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2008). *Blended Learning in Higher Education: Framework, Principles, and Guidelines*. John Wiley & Sons.
7. European Commission. (2020). *Digital Education Action Plan 2021-2027*. Retrieved from [https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan\\_en](https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_en)

# THE ROLE OF AI AND DIGITAL TOOLS IN ENHANCING LISTENING COMPREHENSION

*Tailyubekova Diana*

*1st-year master's student, Educational Program 7M01701 – Foreign language:  
two foreign languages,*

*Scientific Advisor: Duysekova Kulyash Kerimbekovna, Doctor of Philology,  
Professor*

*Astana International University,  
Astana, Kazakhstan.*

*[diana.tailyubekova@gmail.com](mailto:diana.tailyubekova@gmail.com)*

## **Abstract**

Listening comprehension plays a crucial role in language acquisition, particularly in primary education, where students develop foundational skills for communication. However, traditional listening instruction presents various challenges, including limited exposure to authentic speech, difficulties in phonetic recognition, and passive learning approaches. With the rise of Artificial Intelligence (AI), digital tools, and multimedia technology, new opportunities have emerged to enhance listening comprehension in young learners. AI-powered speech recognition software, intelligent tutoring systems, and interactive multimedia resources offer adaptive, engaging, and personalized learning experiences. This study examines the integration of AI and digital tools in ESL listening instruction, discussing their effectiveness and implications for language learning.

**Keywords:** AI in ESL, digital tools, listening comprehension, primary education, multimedia technology, speech recognition.

Technology use is becoming a crucial component of training and falls outside of other categories. Learning has been made easier and better with the use of technology. Artificial intelligence is one of the cutting-edge technologies used to enhance English language proficiency [1]. One of the newest technologies for improving English fluency is artificial intelligence (AI). Since AI apps provide quick updates and rapid developmental assessment, employing them in the classroom is essential for the development of language fluency.

Listening comprehension is one of the fundamental skills in language learning, laying the foundation for effective communication [2]. It allows individuals to understand and respond to verbal messages accurately, leading to successful interactions and relationships. The acquisition of language skills level becomes difficult for listeners due to unfamiliar accents, fast speech rates, and complex vocabulary [3]. In primary education, developing strong listening

skills are essential, as it impacts vocabulary acquisition, pronunciation, and overall language proficiency. Effective listening enables students to process information accurately, respond appropriately in conversations, and build confidence in their language abilities.

However, teaching listening comprehension to young learners presents several challenges, including difficulty in distinguishing sounds, lack of engaging resources, and insufficient exposure to authentic speech. With advancements in technology, Artificial Intelligence (AI), digital tools, and multimedia resources have emerged as powerful solutions for enhancing listening comprehension. These innovations provide interactive learning experiences, immediate feedback, and exposure to real-world spoken language. This article explores the challenges of teaching listening skills in primary education and highlights AI-driven and digital strategies for improving listening comprehension.

This study employs a qualitative approach, reviewing existing literature, case studies, and empirical research on AI-assisted language learning. Sources include peer-reviewed journal articles, reports on AI integration in education, and studies evaluating digital listening tools in primary ESL instruction.

A critical analysis of AI-driven listening comprehension tools is conducted, focusing on key trends, challenges, and pedagogical implications. Recent advancements in artificial intelligence have led to the development of various digital tools aimed at enhancing listening skills in ESL learners. These tools leverage speech recognition, natural language processing, and adaptive learning algorithms to provide personalized feedback and interactive learning experiences. The study synthesizes findings to provide a comprehensive understanding of how AI and digital technologies improve listening comprehension among young learners.

This study evaluates traditional listening instruction methods alongside AI-enhanced approaches to determine their relative effectiveness. Traditional methods, such as teacher-led listening exercises, textbook-based audio materials, and classroom discussions, have long been used to develop listening skills. While these approaches provide structured learning experiences, they often lack adaptability to individual learner needs and immediate feedback mechanisms. In contrast, AI-driven listening tools leverage speech recognition, adaptive learning algorithms, and interactive exercises to provide personalized feedback and real-time assessment. Studies suggest that AI-enhanced methods can improve learner engagement, motivation, and comprehension by offering tailored practice and self-paced learning opportunities. However, challenges such as technological accessibility, the accuracy of AI-generated feedback, and the need for teacher training in AI integration remain critical considerations.

### *Challenges in Teaching Listening Comprehension in Primary Education*

Listening skills are often underestimated when teaching a second language, but this should not be the case, as it is fundamental to developing other language skills, mainly speaking. Auditory development helps learners recognize and

differentiate between specific sounds, pronunciations, and vowels in real-life contexts and directly understand and comprehend appropriate language [4].

The purpose of language teaching is to prepare the learner for life. Listening, an essential part of everyday life, must be practised thoroughly. Learners must be prepared for life situations, even outside the classroom and after leaving school. The learner may receive information through chats, conversations on the radio or television, videos, advertisements, telephone information, or even instructions [5]. Listening develops a student's verbal capacity.

Teaching listening comprehension in primary education presents several challenges, including limited vocabulary and short attention spans, which can hinder students' ability to fully grasp spoken language. Additionally, students may struggle with different accents, speech speeds, and environmental distractions, making it difficult for them to focus on listening tasks. Furthermore, many young learners have limited exposure to language outside the classroom, reducing their ability to understand and process spoken content. To address these challenges, teachers must implement strategies such as pre-teaching vocabulary, using visual aids, and providing varied and engaging listening materials.

#### *AI and Digital Tools in Listening Comprehension Development*

The integration of AI and digital tools in listening comprehension development offers numerous advantages, such as personalized learning experiences and adaptive feedback. AI-powered platforms can analyze students' responses and tailor listening exercises to their individual needs, addressing challenges like limited vocabulary or attention span. Additionally, digital tools, such as interactive audio-visual content and speech recognition software, provide diverse exposure to different accents and speech patterns, enhancing students' listening skills. These tools can also track progress over time, allowing teachers to monitor and adjust instruction to maximize students' listening comprehension development.

Thanks to AI-powered tools and applications, people now have access to personalised language learning apps that evaluate pronunciation, intonation, and understanding and provide real-time feedback and specialised exercises. Effective listening comprehension begins with developing an understanding of the words and phrases that make up a story. Effective listening comprehension begins with developing an understanding of the words and phrases that make up a story.

In order to improve engagement and comprehension, AI-enhanced podcasts and audiobooks use speech recognition and natural language processing (NLP) to offer interactive features, track progress, and make content recommendations based on listener listening histories. AI-assisted language training has advanced significantly thanks to virtual language tutors and automated speech evaluation systems, which provide students with instant feedback on their speaking and pronunciation abilities as well as safe environments to practise their listening skills. AI is clearly having a positive effect on listening skills, and this trend has great potential for future advancements in communication skills [6].

Artificial intelligence (AI) voice synthesis technology significantly improves learners' listening skills by providing accurate pronunciation models, natural-



sounding speech, interactive learning experiences, and personalized feedback. AI simplifies listening training by increasing awareness of phonetic features specific to each language, making tasks like segmentation, speed control, and repetition more accessible [7].

AI streamlines listening training by raising awareness of phonetic features unique to each language, making tasks like segmentation, speed control, and repetition easier. Teachers can extract specific noises and voice segments from audio materials, adjust playback speed, and enhance listening processes with the use of technologies like AI boards. Through web sites, learners can integrate different media formats (pictures, text, audio, video, etc.) with audio material. With AI boards, students can click on a word to hear it pronounced aloud, see its spelling, access dictionary definitions, or practise pronouncing words correctly [8].

AI-based listening tools offer several advantages over conventional listening exercises. These tools enhance language acquisition by providing immediate feedback, increasing learner engagement, and enabling self-paced learning [9].

Moreover, AI applications such as Duolingo and ELSA Speak incorporate gamification elements, making listening practice more interactive and enjoyable [10]. AI also facilitates exposure to diverse accents and speech patterns, helping students adapt to various communication styles in real-life scenarios [11]. By integrating AI into listening practice, educators can create more dynamic and effective learning environments.

The practice of listening becomes easier for students because AI applications allow them to guide their own learning at any desired pace. The listening abilities of ESL learners receive substantial improvement through AI-powered virtual assistants along with language learning platforms such as Duolingo and ELSA Speak, which deliver interactive, engaging content [12].

Gamified learning platforms play a crucial role in enhancing listening comprehension by incorporating interactive and engaging activities. For instance, applications such as LyricsTraining utilize music-based exercises to improve learners' ability to recognize words, follow speech patterns, and develop auditory processing skills in an enjoyable and motivating way. Similarly, video-based learning and multimedia resources provide valuable exposure to authentic spoken language. Platforms like Randall's ESL Cyber Listening Lab offer learners the opportunity to engage with real-life conversations, combining both visual and auditory elements to reinforce comprehension. By integrating these resources, students can develop listening skills in a more contextualized and immersive manner, bridging the gap between classroom learning and real-world communication[13].

### *Effective Classroom Strategies Integrating AI and Digital Tools*

Listening comprehension can be improved through a variety of methods, such as using a tape recorder, responding to text-based questions, rewriting lyrics, watching TV alongside video clips, utilizing CD-ROMs, tuning into the radio, dictation, and so on.

When acquiring a foreign language, it is crucial to incorporate digital tools as they provide numerous elements that aid in enhancing listening skills, which include the following:

- Various digital tools streamline the language teaching and learning process, enhancing the development of individuals' listening abilities.
- Technological resources offer extensive content filled with listening exercises that enable both students and teachers to regularly engage in listening practice to become proficient listeners.
- Owing to the availability of several free digital resources, individuals can select topics that interest them and levels of difficulty suitable for practicing listening skills.
- It facilitates innovative teaching through modern strategies and methodologies that engage students and inspire them to discover new approaches to learning English via listening practice.
- Certain digital tools present valuable information that helps both students and teachers enhance their growth in developing listening skills in English language acquisition.
- Engaging in listening exercises aids individuals in understanding and familiarizing themselves with new vocabulary, phonological patterns, various accents, as well as expressions and tones.
- The motivation of students to learn something new and improve their listening skills increases due to the quality and authenticity of some technological resources [14].

The integration of AI, digital tools, and multimedia technology in primary education has significantly enhanced the development of listening comprehension skills. AI-driven speech recognition, interactive tutoring systems, gamified platforms, and video-based learning provide engaging, adaptive, and effective learning experiences. By incorporating structured listening activities and interactive tools, educators can create an engaging and immersive learning environment that caters to students' individual needs. As AI continues to evolve, its role in ESL education will expand, offering even more innovative solutions for improving listening comprehension in young learners.

## References

1. Ahmadi, D. M. R. (2018). The use of technology in English language learning: A literature review. *International journal of research in English education*, 3(2), 115-125.
2. Creswell J.W. (2014). *Research design*(4th ed.).SAGE Publications.
3. Goh, C. C. M. (2017). *Teaching listening in the language classroom*. Cambridge University Press.
4. Polat, M. and Erişti, B. (2018). Development of a foreign language listening anxiety scale. *Turkish StudiesInternational Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 13(11), 1113-1138

5. Segura Alonso R. The importance of teaching listening and speaking skills/[Unpublished Master's Thesis]. Universitas Complytensis Matritensis. – 2012.
6. Huang, W. H. D., Hood, D. W., & Yoo, S. J. (2013). Gender divide and acceptance of collaborative Web 2.0 applications for learning in higher education. *The Internet and Higher Education*, 16, 57-65.
7. Zhou, W., & Wang, H. (2021). The impact of AI on ESL learners' listening and speaking abilities. *Journal of Second Language Studies*, 5(4), 220-23
8. Rahimi, M., & Fathi, J. (2024). Employing e-tandem language learning method to enhance speaking skills and willingness to communicate: the case of EFL learners. *Computer Assisted Language Learning*, 37(4), 924-960.
9. Huang, L., & Lin, J. (2022). Enhancing ESL listening skills through AI- powered applications. *Language Learning & Technology*, 26(1), 15-32.
10. Polat, M., & Eristi, B. (2019). The role of auditory development in second language acquisition. *Language Teaching Research*, 23(3), 375-390.
11. Segura, R. (2012). Listening comprehension: A key skill in second language learning. *Journal of Language Teaching & Research*, 3(2), 345-360.
12. Huang, L., & Lin, J. (2022). Enhancing ESL listening skills through AI-powered applications. *Language Learning & Technology*, 26(1), 15-32.
- 13.[13,14] Moreno, R. (2012). Digital tools for language learning: Impacts on listening skills. *Journal of Educational Technology*, 19(1), 78-95.

## ӘӨЖ 81-11

### ЗАМАНАУИ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ЖӘНЕ ТЕРМИНОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ

*Абдикарим Нурзия, филол.ғ.к.,  
Ш. Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына»  
ұлттық ғылыми-практикалық орталығы*

Қазіргі кезде тіл туралы ғылым лингвистика және тіл білімі деп екі түрлі аталып жүр. Бұл терминнің мәнін ашып алғанымыз дұрыс. Тіл білімі тілді дәстүрлі түрде немесе белгілі бір тілдерді олардың мәдени және тарихи контекстінде зерттеуді көздейді. Оның лингвистикадан айырмашылығы тілдерді тарихи және мәдени контекстінде (мысалы, тілдерді салыстыру, олардың шығу тегі мен эволюциясын зерттеу) зерттейтін нақтырақ ғылым

ретінде қарастырылады. Лингвистика – тілдің құрылымын, заңдылықтарын, қызмет ету принциптерін зерттейтін ғылым. Ол тілдің барлық аспектілерін, соның ішінде фонетика, морфология, синтаксис, семантика, прагматика және т.б. мәселелерді, яғни тілдің құрылымын, оның қалай дамитынын және әртүрлі контексте қалай қолданылатынын зерттейді. Тіл білімі ең алдымен классикалық контексте (көбінесе орыстілді ғылыми ортада) қолданылады, тілдің тарихи және мәдени аспектілеріне баса назар аударады; жекелеген тілдерді зерттеу барысында практикалық және қолданбалы мәселелерге назар аударады; ал лингвистика – тілдің барлық аспектілерін және оның қызметін қамтитын неғұрлым заманауи және жаһандық термин, бірақ қазіргі кезде екі термин синоним ретінде қолданыла береді.

Тілдің өзі табиғи тіл (адамдардың тілі) және жасанды тіл (таңбалар жүйесі, программалау тілі) ретінде қарастырылатын болды. Табиғи тілді IT технологияларды қолдану арқылы өңдеу, тілді тұтынушының рөлін есепке алу және т.б. қажеттіліктер лингвистика ғылымын пәнаралық заманауи бағыттар бойынша дамуға жол ашты. Бұл XX ғ.-дың соңы XXI ғ.-дың басынан тіл ғылымының парадигмалары өзгеріске түскендігін білдіреді және оның көппарадигмалы ғылым саласы ретінде қалыптасқандығын көрсетеді. Заманауи лингвистиканың көппарадигмалы мәртебесі ондағы «үлкен» және «кіші» парадигмалардың болуымен анықталады. Мұндағы «үлкен» парадигма – антропоцентристік парадигма, ол адамды белгілі бір құбылыстарды талдаудың бастапқы нүктесі, осы талдаудың болашағы мен түпкі мақсатын айқындаушы ретінде қабылдай отырып, заманауи лингвистикалық қауымдастыққа мәселелердің қойылуы және оның шешімдері бойынша модель ұсына алады [1, 212].

Қазіргі ғасырдағы ғылымды пәнаралық зерттеулерсіз елестету мүмкін емес. Басқаша айтқанда, «... лингвистика біріккен, синкретті пән саласынан өзінің мақсаты мен белгілі бір қызметі бар гетерогендік (бөгделік; бір нәрсенің құрылымында немесе құрамында бірдей (тең) емес бөліктердің болуы) зерттеулер формациясына трансформациялануда [2, 283]. Осы тұрғыдан келгенде, лингвистиканың төмендегі ғылым салаларымен шектесуінен пайда болған мынадай бағыттарын атауға болады: *гуманитарлық ғылымдармен* (психология, әлеуметтану, мәдениеттану, саясаттану, құқық, философия, әдебиеттану, тарих, генеология, ғылым методологиясы); *жаратылыстану ғылымдарымен* (физика, география, биология), *нақты ғылымдармен* (дедуктивтік (математика, логика); эмпирикалық (статистика)); *техникалық ғылымдармен* (есептеуіш техникалар (есептеуіш лингвистика, компьютер лингвистикасы, машинамен аудару); *инженериямен* (инженерлік лингвистика, лингвистикалық конструкциялау) және т.б. Айталық, «... лингвистика, компьютер ғылымдары және танымдық экспериментальды психологияның дамуы «Миллердің когнитивтік 6 қырлысы» деп аталатын бірімен бірі ұштас ғылым салаларының қарым-қатынасы анықталды: философия, психология, лингвистика, жасанды зерде,

нейроғылымдар, антропология. Оған бұрыннан бері белгілі білім беру жүйесі және соңғы кездері экономика, әдебиет және т.б. салалар біріктірілді» [3, 359]. Сондықтан тілдің қазіргі *көппарадигмалы* жай-күйін таза лингвистикалық тұрғыдан сипаттау мүмкін емес. Оны тіл ғылымы қай саламен шектеседі, сол саладан алынған мәліметтерді, амал-тәсілдер мен әдістемелерді пайдалана отырып, өзіндік зерттеу құралдарын қалыптастыруды талап етіледі. Яғни қазіргі лингвистикалық зерттеулердің интегративті сипаты ғана тілдің осындай күрделі, көп өлшемді, қайталанбас тілдік бейнесін ашуға мүмкіндік береді.

1. *Лингвистикалық әртүрлілік және тілдерді сақтау*: қазіргі кезде апта сайын 1 тіл жойылады деген дерек бар, сондықтан аз ұлттардың тілін құжаттау, сипаттау, сөздіктерін құрастыру, аудио-, видео тасымалдағыштарда сақтау және т.б. жұмыстары жүргізіледі.

2. *Әлеуметтік лингвистика және диглоссия*: әлеуметтік факторлардың (адамның жасы, жынысы, этникалық тобы және т.б.) тілге әсер етуімен қатар қоғамда бірнеше тіл немесе диалектілердің қатар қолданылу жағдайын зерттейді. Қазақстандағы тілдік ахуал, неге өзінің ана тілін кейбір азаматтар менсінбейді, неге қыздар, әйелдер, үлкен әжелер көбінесе басқа тілде сөйлеуге құмар, неге ауылдан қалаға келіп, ресми тілде сөйлегісі келіп тұрады; ана тілі деген ұғым өзінің қасиетін жоғалтқан ба; бұратана тілді араластырып сөйлейтін немесе боқтық сөздерді еш қымсынбай айтып, көрсетіп жатқан қазақ киноларының көздегені не т.б. көптеген сұраққа әлі ешкім мардымды жауап бере алды деп айта алмаймыз.

3. *Дискурстық талдау* бағыты мәтінде немесе баяндау, әңгімелеу барысында мағына мен идеяның қалай құрылатындығын әлеуметтік және мәдени орта контекстінде зерттейді. Мысалы, саяси дискурсте саясаткерлердің сөйлеген сөзі, ым-ишаратының мәні, үгіт-насихатының мазмұны және т.б.; ал медиа-дискурсында БАҚ маңызды оқиғаларды қалай ұсынып, қоғамдық пікірді қалай қалыптастыратыны сияқты мәселелерді зерттеуге болады. Әлеуметтік желілерде әрбір адам ақпарат ұсына алатын қазіргі жағдайда осының бәрін есепке алып, ғылыми тұрғыдан сараптап отыру өзекті.

4. *Көптілді немесе мультитілдік қауымдастық* бірнеше тілдің бір қауымдастықта қатар қолданылуын және адамдардың әртүрлі контексте тілдерді қалай ауыстырып қолданатын талдап, зерттейді. Осыған байланысты *код-свитчинг* деген ұғым бар, ол – әңгіме (сөйлеу) барысында бір тілден басқа бір тілге оңай ауысып кете беру құбылысы. Бұл тұрғыдан келгенде, біздің көптеген азаматтарымыз мұндай қабілетке ие, оны зерделеп, басқаларға үлгі ретінде ұсыну болашақ зерттеушілердің құзыретінде деген ойдамыз. Сонымен қатар аралас некелі отбасында дүниеге келген балалардың тілі қалай шығып жатыр немесе неге қазір балалардың тілі орысша шығып жатыр деген шағым көбейіп кетті, осы тәрізді мәселелер де жас зерттеушілер үшін зерттеу бағыты болары сөзсіз.

5. *Эмодзи семантикасы* (絵 э — «сурет» и 文字 модзи — «белгі», «символ») Сандық коммуникацияның дамуымен пайда болып, оның маңызды бөлігіне айналды. Оның қалай қолданылатынын, мағынаға қалай әсер ететінін және коммуникация контекстінде қалай түсіндірілетінін, мәтіндердегі сөздер мен сөз тіркестерін қалай алмастыратынын және олардың хабарлардың мағынасына қалай әсер ететіндігін, тілдік қатынасты байыту, тарылту және т.б. мәселелер зерттелу бастады.

6. *Киберлингвистика* - киберкеңістіктегі тілдік мінез-құлық пен коммуникация құрылымын, оның ішінде онлайн коммуникацияны, әлеуметтік желілерді, виртуалды әлемдерді және басқа да цифрлық платформаларды, олар тілдің құрылымын, оның дамуы мен қолданылуын қалай өзгертетінін зерттейді.

7. *Тілдегі параллель шындық*. Соңғы жылдары виртуал әлем мен әлеуметтік желілердің дамуына байланысты ақпаратты бастапқы және виртуал шындық ретінде бірнеше деңгейге бөліп қарастыру қажеттілігі туындап отыр. ЖИ дамуы да бұл мәселені одан сайын күрделендіре түсуде. Нақты ақпарат қайсысы, шындық қайсы, қауесет қайсысы дегенді ажыратып тану, осы шындықтардың өзара қарым-қатынасын зерделеу де заманауи зерттеулерге арқау болары сөзсіз.

8. *Лингвистикалық капитал* – бұл әлеуметтанудан келген термин, тілдің маңыздылығын әлеуметтік қор ретінде сипаттайды. Белгілі бір тілдік құзыреттілік немесе тіл формалары әлеуметтік, экономикалық және мәдени капитал ретінде пайдаланылады. Бірнеше тілді білу ел экономикасы мен имиджі үшін маңызды капитал екені сөзсіз, ал ол қалай пайдаланылып, қалай жүзеге асырылып жатыр және елдің, тілдің дамуы үшін қандай маңызы бар дегенді сараптаудың да өз маңызы бар.

9. *Лингвистикалық минимализм* – бұл тілдің грамматикалық құрылымы мүмкіндігінше қарапайым, ережелер мен элементтердің ең аз саны болуы керек деген идеяға негізделген теория. Бұл теория соңғы онжылдықтарда белсенді түрде дамып келеді және синтаксис пен тіл теориясының қазіргі заманғы зерттеулеріне әсер етуді жалғастыруда. Мысал ретінде, академиялық жазбалардың (әсіресе шетелдік журналдарға ұсынылатын мақалалардың) сөйлемі ықшам, нақты болуы талап етіледі. Алайда қазақ тіліндегі осындай сөйлемдердің үлгісі, дайын фразалар мен клишелер, модельдер жүйесі жасалмаған.

10. *Меметика* – идеялардың, мәдени элементтердің немесе сөз тіркестерінің вирустар сияқты адамнан адамға қалай таралатынын зерттейтін теория. Лингвистика меметик сөздер мен сөз тіркестерін немесе әлеуметтік ұғымдар, концептілердің қоғамда, адамдар арасында таралу жолдарын, оның мәдени мұраның бір бөлігіне айналу жолын зерттейді. «Оян, қазақ», «Жиза», «Бір кем дүние...» немесе жігіттер туралы «Тюбик» - сүйкімді, алайда күнделікті немесе жалпы проблемаларды шешуге дәрменсіз, бірақ жүйкеге тиюден алдына жан салмайтын жігіт. «Масик» – бұл сіздің мәселелеріңізді

шеше алатын және ол үшін міндетсінбейтін, артында тас қамал тұрғандай сезінуге болатын жігіт. «Штрих» - қарақшы, қорлаушы һәм қауіпті тип, ондай адамнан абай болу керек. «Чечик» – кездейсоқ, өтіп бара жатқан, одан басқа ешқандай мәлімет мәлім емес жігіт. Бұлар тілде бірден қалыптасқан факті, одан құтылудың орнына оны заманға сай қолданудың да жолдарын іздестіру керек. Мысалы, И.А. Гончаровтың «Обломов» романындағы Печорин *масик па, штрих па, тюбик не* деген сияқты тест сұрағы ретінде де пайдалануға болады.

11. *Фонологиялық штамп* – тілдің дыбыстық құрылымын қалыптастыратын модель немесе шаблон. Бұл термин нақты тіл үлгілері немесе ережелері сөздердің фонологиясы мен айтылуына қалай әсер ететінін және мұндай үлгілердің тілдер мен диалектілерде қалай өзгеруі мүмкін екенін зерттейді. Осы тұрғыдан келгенде, қазақтілді адамдардың әлемнің кез келген тіліндегі дыбыстарды таза айта алатын қабілетін қалай түсіндіруге болады деген сұрақ болашақ зерттеулерде көрініс тапса, құп болар еді.

Қазақ лингвистикасы үшін өзекті бағыттардың бірнешеуін ғана атап өттік, бұлардың барлығы қазіргі лингвистикадағы технологиялық инновациялардың, қазіргі әлеуметтік-мәдени, техникалық өзгерістердің, оны қамтитын жаңа көзқарастардың да кең ауқымдылығын көрсетеді. Олардың өзіндік зерттеу нысаны мен әдіс-тәсілдері және терминдері қалыптасып жатыр. Мысалы, *лингвистикалық синергетика* деген бағыт қалыптасқан, ол бойынша әртүрлі лингвистикалық зерттеулер жүргізіліп жатыр. Біздің ғалымдарымыз бұл салада бірлі-жарым мақала болмаса, кешенді зерттеу әлі жүргізбеді. Тіпті осы «синергетика» мен термин «синергия» терминінің аражігі ажыратылмай қолданылып жүр. *Синергия* – екі немесе одан да көп факторлардың өзара әрекеттесуінің күшейтетін әсері, бұл факторлардың бірлескен әрекеті осы факторлардың әрқайсысының әрекеттерінің қарапайым қосындысынан айтарлықтай асып түсетіндігімен сипатталады. Мысалы, медицинада бір мезгілде бірнеше препараттарды қатар бергенде, оның әсері тиімдірек болатындығымен анықталады. Лингвистикада сөздердің тіркесімділігі, поэтикалық мәтін аясында синергия құбылысын қарастырған Е.Муратова, Ж. Манкеева тәрізді ғалымдарды атауға болады. Ал *синергетика* дегеніміз күрделі, тепе-тең емес жүйелердегі құбылыстар мен процестердің жалпы заңдылықтарын (физикалық, химиялық, биологиялық, экологиялық, әлеуметтік және т.б.), олардың өзін-өзі ұйымдастыруын, өзіне тән принциптері негізінде зерттейтін ғылымның пәнаралық саласы. Синергетика бірдей немесе әр текті ішкі жүйелерден тұратын, бір сызық бойындағы емес, бірақ белгілі бір жүйенің пайда болуына алып келетін күрделі жүйелерді зерттейді. Ал *лингвистикалық синергетика* – тілді адамдық, әлеуметтік, биопсихикалық, когнитивтік және әлеуметтік құбылыс ретінде танудың жаңа парадигмасы. Мысалы, Абай неге «Қара сөздерін» жазды? Сол кездегі Абайдың көрген-білгені, түйгені, сол кездегі қоғамдық-әлеуметтік жағдай, Абайдың болашаққа алаңдауына не нәрсе әсер етті тәрізді сұрақтарды күрделі

жүйе ретінде қарастырғанда ғана жауап ала аламыз. Сондықтан әрбір жаңа ұғымдар мен түсініктер, терминдерді игерген кезде оның этимологиясын, анықтамасын және қай салада нені зерттеу үшін қолданылатындығын біліп алған жөн.

Терминология да қарынды даму үстінде. Алаш зиялылары жүйеге келтіріп, реттеп бастаған қазақ терминологиясы қазіргі кезде өзінің арнасына түскен, лексикологияның белді бір саласына айналған. Терминология саласы дәстүрлі зерттеулерге негізделіп, қолданбалы сипаттағы жұмыстардың атқарылуы нәтижесінде терминография мәселелері оң шешімін табады. Бұл мәселелермен қатар қазіргі терминологияны қолданбалы сипатта дамыту, оны танымдық тұрғыдан зерттеу, шеттілдік немесе кірме, будан терминдерді қазақ тілінің заңдылықтарына сай игеру, терминологияны біріздендіру, терминологиялық мәдениет қалыптастыру сияқты көптеген міндеттер қойылып отыр. Осы бағытта «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми практикалық орталығының терминология бөлімі біраз жұмыстарды атқарып келеді.

Termincom.kz сайты жұмыс істеп тұр. Онда 389 000 термин қамтылған. Бірнеше айдарлары бар: «Термин» – мемлекеттік терминология комиссиясы бекіткен немесе бекіту үшін талқыланып жатқан терминдер тізбесі; «Алаң» - терминдерді талқылау алаңы, кез келген қолданушы өз пікірін жазып, ойын ортаға сала алады, оған сарапшы мамандар жауап беріп отырады; жыл сайын терминшілер байқауы ұйымдастырылады; «Мақалалар», «Кітаптар» айдарларында терминология бойынша ұйымдастырылған конференция, семинар материалдары, бекітілген терминдер тізбесі, сөздіктер және т.б. орналастырылған [4]. Сонымен қатар бірнеше жобалар жүзеге асырылуда: 1) терминдерді біріздендіру үшін «Бекітілген терминдерге мониторинг жүргізу»; терминдерді төл тіліміздің табиғатына сай меңгеруді көздейтін «Кірме және будан терминдерді игерудің автоматтандырылған жүйесі».

Соңғы жобамыз терминологияны танымдық тұрғыдан зерттеу үшін де қызмет етеді деген ойдамыз. Өйткені бұған дейін терминдер орыс тілінен дайын күйінде еніп, сол дәнекер тілдің заңдылықтары бойынша қалыптасты. Енді осы терминдерді құрылым-құрылысы бойынша талдау негізінде өз тілімізге қалай бейімдесек болады деген мәселені қарастырып жатырмыз. Жалпы терминнің табиғатын жете тану үшін терминнің өзі таным нәтижесі екендігін түсіну керек. Лингвистикалық парадигмалар әртапатанып, жаңа-жаңа ғылыми ұғымдар мен терминдердің тасқыны жүріліп жатқан қазіргі кезде термин деген не екенін кәсіби салаңызда біліп қана қоймай, ол жайында тәрбиеміздің болғаны дұрыс. Терминологиялық тәрбие деген ұғым бізде айтыла бермейді. Жалған ақпарат пен шынайы ақпаратты ажыратып танудың өзі күрделеніп бара жатқан мына заманда бұл әрбір кәсіби маманның білуі тиісті немесе білім алушыларға қалыптастырылуы керек құзыреттілік деп білеміз. Мысалы, *балкон* – *қылтима*, *банан* - *сарықисық* және т.б. деген термин ретінде қабылданыпты дегеннің бәрі қауесет екені белгілі. Оны



тексеру үшін Termincom.kz сайтынан қарауға немесе терминологиялық сөздіктерден іздеп, танысуға болады.

Заманауи лингвистикалық зерттеулер сан алуан әрі пәнаралық зерттеулер бағытында жүргізіліп жатыр. Ал ғалымдардың /зерттеушілердің ғылымдағы іс-әрекеті мен ойының көпірі іспеттес терминнің қызметін, теориялық жай-жапсарын кең тану – қазіргі терминологиядағы басты міндеттердің бірі. Өкінішке қарай, төл тілімізде қалыптасқан терминдердің 70-80 пайызы – орыс тілі арқылы енген кірме немесе будан терминдер. Қазақ халқының дүниетанымдық тәжірибесі негізінде қалыптасқан терминдердің аздығы терминолог-ғалымдардың бұл салада біраз еңбектенуін қажет етеді. Төл түсінік тұрғысынан аударылып алынған терминдер мен ұғымдар да бар.

Дегенмен олар қазақ тілінің табиғатына сай ма деген сұрақ туындайды. Айталық, қазақ тілінде *-лық/-лік*, ... типіндегі жұрнақтар арқылы жасалған терминдер өте көп: машиналық оқыту, антикалық фольклор, конфигурациялық жылжу, сұйықтық және т.б. Бұлар бірде тіркестер арасында байланыстырушы қызмет атқарса, енді бірде жеке терминнің тұлғалануына қызмет етеді; сонымен қатар тіркесте қимыл есімінің бағыныңқы сыңарында жұмсалады (машиналық оқыту), бұл *машинаға оқыту ма, әлде машинамен оқыту ма*; *-лы/лі* және *-лық/лік* ... типіндегі жұрнақтардың семантикасы бірдей болмаса да, оларды өзара шатастырып қолдану да жиі кездеседі, мысалы, *электронды пошта ма, әлде электрондық пошта (хатсандық – байқауға қатысушылар, хат) ма*, қайсысы дұрыс деген сияқты. Бұлар елеусіз элементтер сияқты болғанымен, төл терминдерімізді сауатты қалыптастыруға үлкен қызмет атқарады. Қорыта келгенде, қазақ терминологиясы бұған дейінгі дәстүрлі зерттеулер нәтижесін пайдалана отырып, төл тіліміздің барлық мүмкіндіктері негізінде шеттілден енген кірмелер мен будан терминдерді төл тіліміздің табиғатына сай қалыптастыру жолдарын іздеу керек.

#### **Пайдаланылған әдебиеттер:**

1. Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа) // Язык и наука конца XX века, Москва: Институт языкознания РАН.
2. Войкова А.А., Долгова Е.Г., Федорова А.В. и др. Перспективные направления лингвистических исследований // Современное педагогическое образование, №1 2024. – С. 282-286.
3. <https://termincom.kz/>
4. Введение в науку о языке: лингвистика XXI века. Том 1. / Е.А. Кибрик и др. – М.: Ленанд, 2024. – 552 с.

## **ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДЕ ЖОҒАРЫ СЫНЫПТАРДА ИНФОРМАТИКА ПӘНІН АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ ОҚЫТУДА CLIL ТЕХНОЛОГИЯСЫН ЕНГІЗУ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ**

*Кәрімбекқызы Айгерім,  
I курс студенті, 7M01701, Шет тілі: екі шет тілі,  
Ғылыми жетекші: Исабекова Сауле Зейнуровна, қауымдастырылған  
профессор  
Астана Халықаралық Университеті  
Астана, Қазақстан.  
[karimbekkyzy@gmail.com](mailto:karimbekkyzy@gmail.com)*

**Түйіндеме:** Жалпы білім беретін мектептерде CLIL технологиясын енгізу пәнді меңгеруді де, тілді меңгеруді де арттырады. Тілді әртүрлі пәндерге кіріктіру арқылы CLIL студенттердің танымдық қабілеттерін, сыни ойлауын және есептерді шешу қабілеттерін дамытады. Тілдерді меңгеру және ресурстарды бейімдеу сияқты қиындықтарға қарамастан, ол тартымды және пәнаралық оқу ортасын қалыптастырады. Мұғалімдерді тиімді оқыту және бағалаудың инновациялық әдістері студенттерді жоғары білімге және әлемдік жұмыс күшіне дайындау үшін оны сәтті қолдану үшін өте маңызды.

**Түйін сөздер:** CLIL, көп тілді білім беру, жалпы білім беретін мектептер, тіл үйрену, когнитивті дамыту, пәнаралық оқыту.

Қазіргі білім жүйесі тек білімді беруге ғана емес, сонымен қатар оқушылардың пәнаралық дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін жаңа әдістерді қажет етеді. Сондай әдістердің бірі CLIL (Content and Language Integrated Learning) болып табылады. Жоғары жалпы білім беретін мектептерде «Информатика» пәнін оқытуда CLIL технологиясын қолдану пәннің негізгі тақырыптарын оқып қана қоймай, сонымен қатар ақпараттық коммуникация саласындағы негізгі тіл болып табылатын ағылшын тілінде дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

«2024-2025 оқу жылында Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептерінде оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы» нұсқаулық-әдістемелік хатына және Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Жалпы білім беретін орта, орта және орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» бұйрығына сәйкес «Математика және информатика» білім беру саласы шеңберінде келесі пәндер: негізгі орта білім деңгейінде – «Информатика» (5-9 сыныптар); жалпы орта білім беру деңгейінде – «Информатика» (10-11 сыныптар) екі оқу бағыты бойынша оқытылады [1].

Оқушылардың ақпараттық сауаттылығын дамыту білім беру әдістері мен стратегияларының кең спектрін қамтитын кешенді тәсілді қажет етеді [2]:

1. Информатика саласында дағдыларды меңгеру үшін практикалық жұмыстарды жүргізу. Мысалы, бағдарламалау, веб-сайттарды және басқа компьютерлік қосымшаларды құрудағы тапсырмаларды орындау;
2. Аналитикалық ойлауды дамытуға және алған білімдерін қолдануға ықпал ететін нақты жағдайларға байланысты компьютерлік есептер мен тапсырмаларды шешу [3]. Мысалы, қауіпсіздік жүйелеріндегі ақпараттық процестерді талдау, күнделікті өмірде киберқауіпсіздікпен байланысты мәселелер, өндірістік процестерді оңтайландыру алгоритмдерін жасау және басқа да осыған ұқсас тапсырмалар;
3. Оқушыларға денсаулық пен қоршаған ортаға қауіп төндірмей, практикалық дағдылар мен информатиканың негізгі ұғымдарын түсінуге мүмкіндік беретін виртуалды ортадағы ақпараттық процестермен тәжірибе жасау.
4. Ағылшын тіліндегі мақалалар арқылы жасанды интеллект негіздерін оқу, ағылшын тілінде эссе жазу арқылы жасанды интеллектінің этикалық аспектілерін талдау [4].

CLIL әдістемесін информатика пәніне енгізу оқушыларды университетте оқуға және ағылшын тілін білу міндетті болып табылатын халықаралық компанияларда жұмыс істеуге дайындауға көмектеседі[5]. Ол информатиканы үйренуді қызықты, практикалық және өзекті етеді, жоғары сынып оқушыларына 21 ғасыр дағдыларын меңгеруге көмектеседі. Мектептің информатика пәнінің оқу бағдарламасын талдау маңызды және сұранысқа ие білім, білік және дағдыларды анықтауға мүмкіндік береді [6]. Бағдарламаның «Компьютерлік желілер және интернет» бөліміне келесі дағдылар ұсынылады: жаңа технологиялармен танысу, 3D басып шығару дағдылары, ақпаратты қорғау әдістерін білу, ақпаратты қорғау дағдылары, компьютерде мәтіндік құжаттар мен презентацияларға арналған иллюстрацияларды өңдеу және интернет ресурстарын пайдалану; ойын ресурстарында, тренажерларда және тренерлерде интернетте жұмыс істеу; Интернетте ақпаратты іздеуді жүргізу; бұлттық қызметтерді пайдалану; электрондық поштамен жұмыс істеу, бір-біріне файлдарды (мәтіндік, аудио және бейне) жіберу; бірқатар іздеу серверлерінің көмегімен интернетте іздеу және ақпаратты таңдауды жүзеге асыру; компьютерде мәтіндік құжаттар мен презентацияларға арналған иллюстрацияларды өңдеу және интернет ресурстарын, кеңсе бағдарламалары мен интернет ресурстарын пайдалана отырып, мәтіндік құжаттар мен презентацияларды құру.

Информатиканы оқытуда CLIL қолдану бірнеше негізгі аспектілерді қамтиды [7]:

1. Пәнді тіл арқылы меңгеру – білім алушылар ағылшын терминологиясын пайдалана отырып, бағдарламалауды, компьютерлік желілерді, мәліметтер қорын және басқа тақырыптарды меңгереді.
2. Тілдік интеграция – оқушылар тек пәнді оқып қана қоймай, ағылшын тілінде оқу, жазу, сөйлеу және тыңдау дағдыларын дамытады.
3. Жобалық іс-шаралар – бағдарлама құруда, алгоритмдерді өңдеуде және

деректерді талдауда ағылшын тілінде алған білімдерін практикада қолдану.

9-сыныпта «Компьютерлік желілер және интернет» модулі шеңберінде оқушылар ағылшын тілінде құжаттама мен оқу материалдарын пайдалана отырып, бағдарламалау негіздерін меңгереді [4]. Тапсырмаларға негізгі Python синтаксисін (кілт сөздер, айнымалылар, функциялар) зерттеу кіреді; ресми Python құжаттамасындағы мысалдар (талданады [8]; кодқа түсініктемелер ағылшын тілінде жазылады; Шағын жобалар (мысалы, калькулятор немесе қарапайым ойын) ағылшын тілінде нәтижені көрсету арқылы жасалады. Осы типтегі тапсырмаларды орындау барысында оқушылардың тілдік және танымдық дағдылары қалыптасады, мысалы, бағдарламалау және алгоритмдеу логикасын меңгеру, техникалық құжаттаманы оқу және түсіндіру, жазбаша сөйлеудің дамуына ықпал ететін түсініктемелер мен түсініктемелер жазуға машықтандыру, талдау, салыстыру қабілеттерін арттыру [9].

Қазіргі білім беру жүйесі оқушылардың тек пәндік білімін ғана емес, сонымен қатар пәнаралық және тілдік дағдыларын дамытуға бағытталуы тиіс. Бұл мақсатқа жетудің тиімді жолы – CLIL әдістемесін қолдану [10]. Бұл әдіс арқылы информатика пәнін ағылшын тілінде оқыту оқушылардың ақпараттық сауаттылығын арттырып, тілдік құзыреттілігін қатар дамытуға мүмкіндік береді. Оқу процесінде оқушылар ағылшын тіліндегі терминологиямен танысып, жобалар орындау арқылы пәндік, тілдік білімдерін бекітеді. Сондай-ақ, олар ХХІ ғасыр дағдыларына сай ойлау, талдау, синтездеу сияқты қабілеттерін дамытады.

### **Қолданылған әдебиеттер тізімі:**

1. Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы. «Жалпы білім беретін орта, орта және орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы». – <https://adilet.zan.kz>
2. «2024-2025 оқу жылында Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептерінде оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы» әдістемелік-нұсқаулық хат. – Астана: Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 87 б.
3. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Mehisto, P., Marsh, D., & Frigols, M.J. (2008). Uncovering CLIL: Content and Language Integrated Learning in Bilingual and Multilingual Education. Oxford: Macmillan Education.
5. Bentley, K. (2010). The TKT Course: CLIL Module. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Иманбаева М.А., Муратова Е.А. Жасөспірімдік мәселелері // Психология. – 2007. – №4. – Б. 143–156.
7. Dale, L., & Tanner, R. (2012). CLIL Activities: A Resource for Subject

and Language Teachers. Cambridge: Cambridge University Press.

8. Python Software Foundation. (n.d.). Python 3 Documentation. Retrieved from <https://docs.python.org/3/>

9. Назарова, Ж.С. CLIL технологиясын қолдану арқылы пән мен тілді кіріктіре оқыту // Білім берудегі менеджмент. – 2021. – №2. – Б. 55–58.

10. Сарбасова, Г.А. Информатика пәнін ағылшын тілінде оқытуда CLIL әдісін қолдану ерекшеліктері // Қазіргі білім беру: теория және практика. – 2023. – №1. – Б. 102–107.

**ӘӨЖ 37.091.3:811.111**

## **CLIL ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ ПӘНІНДЕ ТІЛДІК ЖӘНЕ ТАНЫМДЫҚ ДАҒДЫЛАРДЫ ДАМУҒА ӘСЕРІ**

*Өтебалиева Айгерім Сайфулмәлікқызы, 1-ші курс магистранты,  
7M01701 білім бағдарламасы – «Шет тілі: екі шет тілі»  
Ғылыми жетекшісі: Исабекова Сауле Зейнуровна, ассоциированный  
профессор  
Астана Халықаралық Университеті,  
Астана, Қазақстан.  
[aigerimutebaliyeva2003@gmail.com](mailto:aigerimutebaliyeva2003@gmail.com)*

**Аңдатпа:** Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде көптілді білім беру мәселесі айтарлықтай өзекті болып отыр. Осы мәселенің шешімі ретінде CLIL (Content and Language Integrated Learning) технологиясы кеңінен қолданылуда. Бұл әдіс оқушылардың пәндік білім мен тілдік дағдыларды қатар дамытуға мүмкіндік береді. Әсіресе, Қазақстан тарихы пәнінде CLIL технологиясын қолдану тарихи білімді тереңдетумен қатар, оқушылардың тілдік дағдыларын және сыни ойлау қабілеттерін арттырады. Мақалада CLIL әдісінің тиімділігі мен оны Қазақстан тарихы пәнінде қолданудың артықшылықтары қарастырылады, сондай-ақ осы әдісті жүзеге асырудағы кейбір қиындықтар мен оларды шешу жолдары талданады.

**Түйін сөздер:** CLIL, көптілді білім беру, Қазақстан тарихы, пәндік білім, тілдік дағдылар, сыни ойлау, оқыту технологиясы, оқу процесі.

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде көптілді білім беру мәселесі қазіргі уақытта айрықша өзекті болып табылады, себебі бұл оқушылардың әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялануына және халықаралық стандарттарға сай білім алуына мүмкіндік береді. Көптілді меңгеру білім беру сапасын арттырудың басты факторларының бірі ретінде қарастырылып, бұл процесс оқушылардың зияткерлік және коммуникативтік қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Осы орайда, CLIL (Content and Language Integrated Learning) технологиясының маңызды рөлі айқындалады. CLIL әдісі

пәндік білім мен тілдік дағдыларды интеграциялау арқылы оқушылардың оқу процесін тиімді түрде ұйымдастырады. Бұл әдіс, әсіресе, Қазақстан тарихы пәнін оқытуда өз тиімділігін ерекше көрсетеді, себебі тарихи білімді меңгеру мен тілдік дағдыларды дамыту бір мезгілде жүзеге асырылады. Нәтижесінде, оқушылардың когнитивті қабілеттері нығаяды, сыни ойлау дағдылары жетілдіріліп, олар тарихты зерттеуде терең және жан-жақты көзқарас қалыптастырады. CLIL әдісінің осы аспектілері оқушылардың пәндік біліммен қатар, әлемдік деңгейде бәсекеге қабілетті тілдік құзыреттілікке ие болуын қамтамасыз етеді.

CLIL әдісінің маңыздылығы зерттеушілер тарапынан бірнеше рет атап өтілген. Мәселен, Ж.Б. Қажығалиева мен басқа авторлар (2024) өз зерттеулерінде CLIL технологиясы оқушыларға белгілі бір пәнді оқи отырып, сол пәннің лексикалық және грамматикалық құрылымдарын меңгеруге мүмкіндік беретінін атап өткен [1,64]. Бұл принципті өз зерттеулерінде Sylvén (2013) мен Dalton-Puffer & Nikula (2014) да қолдады [2,135]. Олар CLIL әдісінің екі жақты тиімділігін, яғни оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттыру арқылы тілдік дағдылардың дамуына ықпал ететінін айтқан [3,98]. CLIL әдісін енгізу арқылы оқушылар тек теориялық біліммен ғана шектелмей, сонымен қатар практикалық дағдыларды да үйренеді, бұл өз кезегінде олардың әлемдік білім кеңістігінде бәсекеге қабілетті болуына негіз қалайды.

Қазақстан тарихы пәні оқушыларға тек тарихи білім беру емес, сондай-ақ оларды тарихи құбылыстарды сыни тұрғыдан талдауға үйретеді. Осы тұста CLIL технологиясы тарихи дереккөздерді ағылшын тілінде қолдану арқылы оқушылардың тілдік дағдыларын да жетілдіреді. Мысалы, 8-сыныптың «Қазақстан тарихы» пәні бойынша «Абылай хан билігі» тақырыбы негізінде CLIL әдісін қолдану арқылы тарихи білімді меңгеру мен тілдік дағдыларды жетілдірудің нақты мысалдарын қарастыруға болады. Бұл оқыту әдісі оқушыларға тек тарихи мағлұматты емес, сонымен қатар терминдерді дұрыс қолдануды, мәтінді дұрыс түсінуді және ағылшын тілінде академиялық сөйлеу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Қазақстан тарихының маңызы зор әрі күрделі екендігі белгілі. Осы пәнді ағылшын тілінде оқыту оқушылардың тарихи құбылыстарға деген қызығушылығын арттырып қана қоймай, олардың ағылшын тілінде ойлау қабілеттерін де жетілдіреді. Мысалы, Ignatova және басқа зерттеушілер (2023) CLIL әдісі арқылы оқушылар тарихи мәтіндерді терең түсініп, өз пікірлерін ағылшын тілінде дәлелдей алатын деңгейге жеткенін көрсеткен [6,105]. Бұл процесс оқушылардың сыни ойлауын дамытуға, тарихтың көп қырлы тұстарын сараптауға және өз пікірін дәлелдеуге үйретеді.

*«Абылай хан билігі» тақырыбы бойынша оқушыларға ұсынылатын тапсырмалар, тарихи дереккөздермен жұмыс істеуді қамтиды. Оқушыларға тарихи мәтіндермен танысу барысында,*

*оларды терең түсіну үшін, негізгі терминдер мен концептуалдық ұғымдарды айқындап, олардың мән-мағынасын талқылау міндеті қойылады. Бұл процесс оқушылардың лексикалық құзыреттілігін жетілдіріп, тарихи терминологияның тілдік контекстегі қолданылуын игеруге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, мәтіндерді ағылшын тілінде қысқаша мазмұндау тапсырмасы оқушыларға мәтіннің құрылымын және негізгі идеяларын анық түсініп, академиялық тілде логикалық әрі жүйелі түрде жеткізу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Бұл тапсырманың аналитикалық ойлауға бағытталғаны айқын, өйткені оқушылар тек мәтіннің мазмұнын ғана емес, оны ағылшын тілінде синтездеп, өздерінің түсініктерін құрылымды әрі дәл жеткізу қабілетіне ие болады. Тарихи мәтіндермен жұмыс жасау, сонымен қатар, оқушылардың академиялық жазу дағдыларын жетілдіруге, оларды ғылыми мәтіндерді дұрыс талдап, қысқаша әрі дәлелді түрде баяндауға үйретуге бағытталған маңызды құрал болып табылады.*

CLIL әдісін қолданудың маңызды аспектілерінің бірі — пікірталастар мен зерттеу жобаларын ұйымдастыру, себебі бұл тәсіл оқушылардың тек пәндік білімдерін ғана емес, сонымен қатар тілдік және когнитивтік дағдыларын да дамытуға бағытталған. Мысалы, «Абылай ханның Қазақ мемлекеттілігін қалыптастырудағы рөлі» тақырыбында ұйымдастырылатын пікірталас оқушылардың өз ойларын еркін, әрі дәлелді түрде жеткізу дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Оқушыларды екі топқа бөліп, бір топ Абылай ханның мемлекет басқарудағы оң рөлін дәлелдесе, екінші топ оның саясатының даулы тұстарына талдау жасайды. Бұл пікірталас оқушыларға тарихи фактілерді салыстырып, олардың маңыздылығын ашуға, дәлелдер арқылы өз пікірлерін негіздеуге, және олардың ағылшын тіліндегі академиялық сөйлеу дағдыларын жетілдіруге ықпал етеді. Сонымен қатар, пікірталас барысында оқушылар өздерінің зерттеу нәтижелерін жинақтап, әртүрлі көзқарастарды салыстыра отырып, сыни тұрғыдан ойлауды үйренеді. Бұл тәсіл олардың ойлау қабілетін дамытып, тарихи оқиғаларды тереңірек түсінуге және өз ойларын ғылыми тұрғыда дәлелді әрі логикалық түрде білдіруге мүмкіндік береді.

Зерттеу жобаларының маңызы CLIL әдісін қолдануда ерекше орын алады, себебі олар оқушылардың пәндік білімдерін тереңдетіп, сонымен қатар олардың тілдік және зерттеу дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Мысалы, Абылай ханның сыртқы саясаты тақырыбында жүргізілген зерттеу жобалары оқушыларға тарихи құбылыстарды терең талдауға және зерттеуге мүмкіндік береді. Оқушылар зерттеу нәтижелерін ағылшын тілінде постер мен презентация түрінде ұсыну арқылы өз пікірлерін дәлелдеп, ғылыми баяндама жасау дағдыларын жетілдіреді. Бұл процесс оқушылардың ақпаратты жинақтап, оны жүйелі түрде ұсыну, ғылыми аргументтерді қалыптастыру және ағылшын тілінде өз ойын нақты әрі логикалық түрде жеткізу қабілеттерін дамытуға ықпал етеді. Сонымен қатар, зерттеу жобаларын



ұйымдастыру оқушылардың сыни ойлау, зерттеу дағдылары мен академиялық жазу машықтарын арттыруға, сондай-ақ олардың тарихи құбылыстарға деген қызығушылықтарын тереңдетуге ықпал етеді.

Зерттеу нәтижелері CLIL технологиясының бірнеше маңызды артықшылықтарын айқындайды, олардың ішінде оқушылардың пәндік және тілдік дағдыларын дамытуға бағытталған бірнеше нақты аспектілер бөлініп қаралады. Біріншіден, оқу материалын терең меңгеру арқылы оқушылар тарихи оқиғаларды жан-жақты зерттеуге мүмкіндік алады, бұл олардың білім деңгейін жоғары көтереді және тарихи деректерді терең түсінуге ықпал етеді. Екіншіден, тарихи терминологияны ағылшын тілінде меңгеру оқушылардың екі тілді құзыреттілігін дамытады, бұл шет тіліндегі академиялық дағдыларды жетілдіруге мүмкіндік береді. Үшіншіден, CLIL әдісі оқушылардың сыни ойлау дағдыларын жетілдіреді, себебі олар оқиғаларға әртүрлі көзқараспен қарап, өз пікірін дәлелдеуді үйренеді. Төртіншіден, интерактивті әдістерді қолдану оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып, олардың белсенді қатысуын қамтамасыз етеді.

Дегенмен, CLIL әдісін енгізу барысында кейбір қиындықтар да туындайды. Біріншіден, ағылшын тіліндегі тарихи мәтіндерді түсіну кейде қиындық тудыруы мүмкін, себебі бұл мәтіндер көбінесе күрделі тілдік құрылымдар мен арнайы терминологияға ие. Осыған орай, бейімделген мәтіндер мен көрнекі материалдар (scaffolding) қолданылуы тиіс, бұл оқушылардың материалды жеңіл меңгеруіне көмектеседі. Мұндай материалдар оқушылардың мәтінді дұрыс түсінуіне, сондай-ақ тарихи тақырыптар бойынша білімдерін нақтылап, тереңдетуге ықпал етеді.

Сонымен қатар, мұғалімдердің CLIL әдісін меңгеру деңгейі жеткіліксіз болуы мүмкін, бұл әдістің тиімділігін төмендетуі мүмкін. Мұғалімдердің кәсіби деңгейін арттыру мақсатында арнайы оқыту курстарын ұйымдастыру қажет. Осыған байланысты, Zh.T. Kambarova & A. Tussupbekova (2020) зерттеулерінде CLIL әдісін тиімді жүзеге асыру үшін мұғалімдердің біліктілігін арттыру қажеттілігі ерекше атап өтілген [5,78]. Бұл мәселені шешу үшін арнайы әдістемелік тренингтер мен кәсіби даму бағдарламаларын енгізу маңызды болып табылады, себебі CLIL технологиясы тиімді жұмыс істеу үшін педагогтердің әдіснамалық дайындығы мен тәжірибесі жоғары болуы тиіс.

CLIL әдісінің тиімділігін іске асыру үшін бірқатар шаралар қабылдау қажет. Бірінші кезекте, CLIL әдісіне бейімделген оқу-әдістемелік құралдарды әзірлеу өте маңызды. Тарихи материалдарды үш тілде — қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде меңгеруге мүмкіндік беретін оқулықтар мен тапсырмалар жинағын жасау, оқушылардың тілдік құзыреттілігін арттырады және олардың көптілді білім алу мүмкіндігін кеңейтеді. Бұл шара оқушылардың тілдерді меңгеру деңгейін жоғарылатып, білімді көпқабатты түрде игеруге ықпал етеді.



Екіншіден, CLIL әдісін тиімді жүзеге асыру үшін пәнаралық оқыту модельдерін енгізу қажеттілігі туындайды. Бұл модельдер пән мен тілдің интеграциясын нығайтуға және оқушыларға пәндер арасындағы байланыстарды көруге мүмкіндік береді. Мысалы, тарихты ағылшын тілінде оқыту барысында оқушылар тек тарихи фактологияны ғана емес, сонымен қатар тілдік құрылымдарды да меңгереді. Осылайша, пәндер арасындағы байланыс оқушыларға терең әрі жан-жақты білім алуға жағдай жасайды.

Сонымен қатар, тарихи материалды ағылшын тілінде меңгеру оқушыларға көптеген халықаралық жобалар мен ғылыми зерттеулерге қатысу мүмкіндігін береді. Бұл олардың дүниетанымын кеңейтеді және ғылыми қоғамдастықта өз пікірін білдіру қабілетін арттырады. Сонымен қатар, халықаралық зерттеулер мен жобаларға қатысу білім алушыларды әлемдік деңгейде бәсекеге қабілетті етеді.

Қазақстан тарихын оқытуда CLIL технологиясын қолдану оқушылардың тарихи білімін тереңдетуге және олардың тілдік дағдыларын дамытуға маңызды үлес қосады. Бұл әдіс оқушылардың академиялық жазу, сыни ойлау және зерттеу дағдыларын жетілдіруге бағытталған, сондай-ақ, олардың әлемдік деңгейде білім алуына жол ашады. Алайда, әдістің тиімді іске асырылуы үшін мұғалімдердің біліктілігін арттыру, оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдарды әзірлеу, сондай-ақ оқу процесіне бейімделген материалдар әзірлеу қажеттілігі туындайды. Мұның бәрі CLIL әдісін Қазақстанда білім беру жүйесінде кеңінен қолдануға және білім беру сапасын арттыруға ықпал етеді.

#### **Пайдаланылған әдебиеттер:**

1. Қажығалиева Ж.Б. Қазақстандық білім беру жүйесіндегі CLIL технологияларын қолдану / Ж.Б. Қажығалиева және т.б. // Білім беру мәселелері. – 2024. – №2. – Б. 64-78.
2. Sylvén L.K. CLIL in Sweden – Why Does It Not Work? A Theoretical Perspective / L.K. Sylvén // Journal of Bilingual Education. – 2013. – Vol. 17, №3. – P. 135-157.
3. Dalton-Puffer C. Content and Language Integrated Learning: A Research Perspective / C. Dalton-Puffer, T. Nikula // Annual Review of Applied Linguistics. – 2014. – Vol. 34. – P. 98-118.
4. Porcedda D. Bilingual Education and CLIL: A Comparative Study / D. Porcedda // European Journal of Education Research. – 2021. – Vol. 19, №2. – P. 64-87.
5. Kambarova Zh.T. Developing English Proficiency through CLIL in Central Asia / Zh.T. Kambarova, A. Tussupbekova // Central Asian Journal of Education. – 2020. – Vol. 12, №1. – P. 78-95.
6. Ignatova O. PBL and CLIL Integration: Case Studies in Multilingual Settings / O. Ignatova және т.б. // Journal of Pedagogical Research. – 2023. – Vol. 15, №4. – P. 105-130.

7. Қасымбаев Ж.Қазақстан тарихы (XVIII ғ. — 1914 ж.): Жалпы білім беретін мектептің 8-сыныбына арналған оқулық. — Өңд., толықт. 2-бас. — Алматы: Мектеп, 2012. — Б. 31-39.

**UDC: 378.147:004**

**LEVERAGING FREE GAMIFICATION PLATFORMS FOR  
EFFECTIVE ACQUISITION OF IT TECHNICAL VOCABULARY:  
PRACTICAL APPLICATIONS**

*Ashirbekova Dana Alibekkyzy*

*7M01701 - Foreign language: two foreign languages. 1<sup>st</sup> year master's  
degree student*

*Scientific supervisor: Ormanova Assel Bakhytovna. PhD in foreign philology  
Astana International University*

*Astana Kazakhstan*

[danaashirbekova01@gmail.com](mailto:danaashirbekova01@gmail.com)

**Abstract** The rapid growth of the information technology (IT) sector has created a vast and specialised vocabulary which professionals need to master in order to remain competitive. Traditional methods of acquiring vocabulary often fail to engage learners and support long-term retention. This study examines the use of gamification techniques to enhance IT vocabulary learning, focusing on theoretical foundations and practical applications through accessible platforms. Research has used key theories of learning, including self-determination theory (SDT), flow theory and cognitive load theory, to show how gamified tools can facilitate vocabulary acquisition by promoting engagement, motivation and retention. The two platforms Cram and Socrative are assessed for their ability to integrate gamification features such as goal-based systems, challenge-based quizzes, adaptive learning paths and collaborative features. The findings suggest that these platforms effectively support learners' engagement by addressing the psychological needs identified in the SDT and maintaining an optimal balance of challenge and skills in accordance with the flow theory. The study concluded that gamification, when used in a thoughtful way, can significantly improve IT vocabulary learning by creating an interactive, personalised and rewarding experience. Future research should examine the impact of gamification on different learning groups and its scalability in the workplace.

**Keywords:** IT vocabulary, gamification, Self-Determination Theory, Flow Theory, vocabulary acquisition, learning platforms.

The IT sector is characterised by rapid innovation and development, constantly creating specialized terminology that professionals need to master in

order to remain efficient and competitive. The IT vocabulary is more than just jargon; it is a precise communication system necessary for problem solving, knowledge sharing and career development (Sapon-Shevin & Schniedewind, 2012). Traditional approaches to vocabulary learning - often based on passive learning - often fail to generate the engagement required to retain vocabulary in a long-term way (Deterding et al., 2011). This article explores the theoretical basis for gamification for vocabulary acquisition, followed by practical implementation through open platforms. By incorporating elements such as competition, goal-tracking, narrative context and collaborative challenges, gamification frameworks can turn vocabulary learning into a more engaging and effective experience (Kapp, 2012). By focusing on established teaching theories and available resources, this research seeks to provide conceptual understanding and practical strategies for mastering vocabulary.

### **Theoretical Frameworks Supporting Gamification for Vocabulary Acquisition**

The use of modern information and communication technologies (ICT) in the teaching of language arts is closely linked to various educational theories aimed at improving learner engagement, motivation and overall learning outcomes. This theoretical framework is based on the concepts of gamification, self-determination theory (SDT), flow theory and cognitive load theory, which are central to understanding the learning dynamics in the digital environment.

**Gamification in Vocational Education** Gamification has received wide attention as a tool to improve learning outcomes and student engagement. In the area of language learning, studies by authors such as Deterding et al. (2011) and (2011) the non-differentiation of the mandate. (2022) emphasises that gamified approaches improve not only learning disability, but also vocabulary acquisition. Gaming involves incorporating game-like elements such as points, levels and challenges into the learning process. Differentiation: misconception by the mysterious name of reputable. The role of game mechanics in promoting motivation is highlighted by the authors of the book, while the anonymous sender of the petition, (2022) provides evidence that interactive learning environments, including digital platforms, increase vocabulary retention and participation. Recent studies such as Kuo and Anderson (2023) show that gamified vocabulary learning platforms increase both the learning and retention of technical vocabulary. For example, using scenario-based learning and learning outcomes systems encourages learners to challenge themselves and monitor their progress, making vocabulary acquisition more interactive and pleasurable.

**Self-determination theory and motivation** Self-determination theory, developed by Deci and Ryan (1985), plays an important role in understanding motivation. The SDT suggests that motivation is enhanced when the basic psychological needs of autonomy, competence and belonging are met in a learning environment. In recent years, researchers such as Vallerand (2021) and Ryan and Deci (2022) have highlighted that ICT-based tools that promote autonomy (e.g.

feedback and progress tracking) and connectivity (e.g. social or collaborative features) can improve learners' intrinsic motivation to learn. This is particularly important in the case of vocabulary learning, where it is important to motivate students to learn and remember the vocabulary.

**The flow theory and learning experience** Another key framework, proposed by Csikszentmihalyi (1990), explains how learners achieve a deep commitment to learning. Discussing the topic of spirituality, Csikszentmihalyi (1990) describes the transcendental state as a state of complete immersion in which the students feel energized and focused. Studies by Nakamura and Csikszentmihalyi (2009) show that meditation improves learning outcomes and enjoyment. In the context of vocabulary learning, authors such as Reeve (2018) and Jackson (2022) use the term flow to explain how a gamified environment helps learners to achieve a deep engagement, especially when the challenges are aligned with their skills and interests. In learning-based vocabulary acquisition, the reinforcement of learning involves balancing challenge and skill, often achieved by adjusting levels of difficulty, rewards, and clear goals, as shown in studies by Jackson (2022) and Szczeczmihalyi and Larson (2014). According to Sweller (1988), learning is most effective when the cognitive load is managed so that it does not overwhelm the working memory. Regarding vocabulary learning, studies by Ayres (2006) and Wieland (2007) (2011) proposes that the minimum standard for generosity should be the minimum standard for generosity.

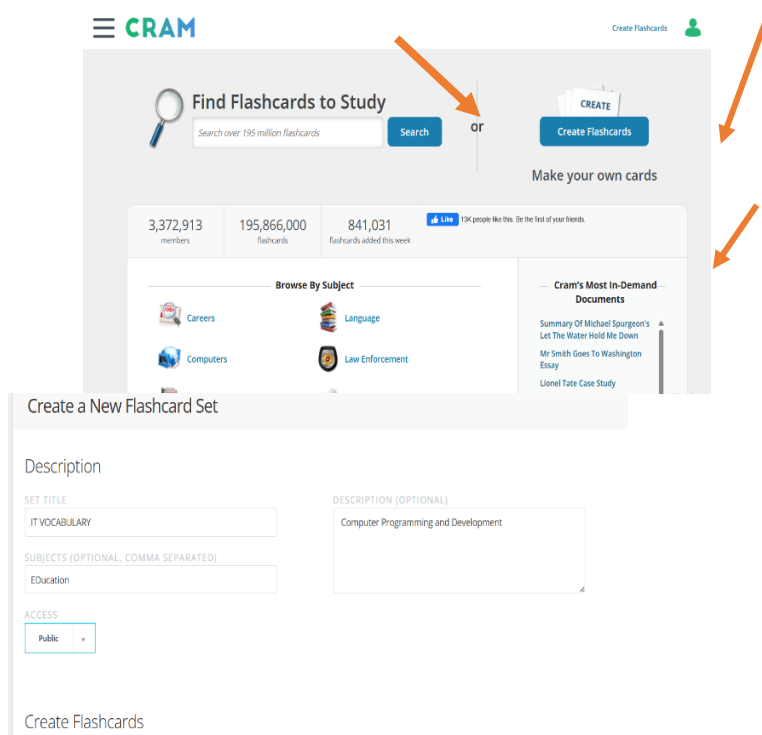
**Adaptive learning pathways** Theoretical basis: Adaptive systems are consistent with Vygotsky's (1978) concept of the zone of proximal development and the emphasis of flow theory on the maintenance of optimal levels of challenge (Csikszentmihalyi, 1990). By continuously adjusting difficulty according to performance, adaptive systems keep learners in an optimal state of vocabulary acquisition, by ensuring that the internal load remains challenging but manageable, and prevents both disengagement (from tasks that are too easy) and frustration (from tasks that are too complex).

**Collaborative theory of games:** Collaborative approaches rely on social constructivist theories (Vygotsky, 1978) and the principles of community of practice (Wenger, 1998), which emphasise that learning is essentially a social process. By creating an authentic context for using terminology with peers, these approaches increase motivation and aptitude for learning. Cognitive mechanisms: These environments satisfy the associativity component of Bandura's theory of self-determination, while providing opportunities for observation learning, a key mechanism of the theory of social learning. Authentic communication requirements also facilitate a deeper understanding of terminology through meaningful use.

The practical part of this article focuses on applying gamification techniques to the teaching of IT vocabulary. This survey integrates two widely used but still accessible platforms - **Cram and Socrative** - to show how gamification principles can be used to improve the acquisition and retention of specialized IT vocabulary. Both platforms provide valuable tools for educators and learners to engage in

dynamic and interactive learning through flashcards-based learning tools that include gamified elements such as goal-setting, progress tracking and competitive quizzes to enrich vocabulary learning. The platform allows users to create their own personalized flashcards, share them with others and participate in various games designed to strengthen the recall of information. The use of badges and achievement levels directly supports the SDG framework by addressing intrinsic motivation, in particular by promoting a sense of responsibility and autonomy.

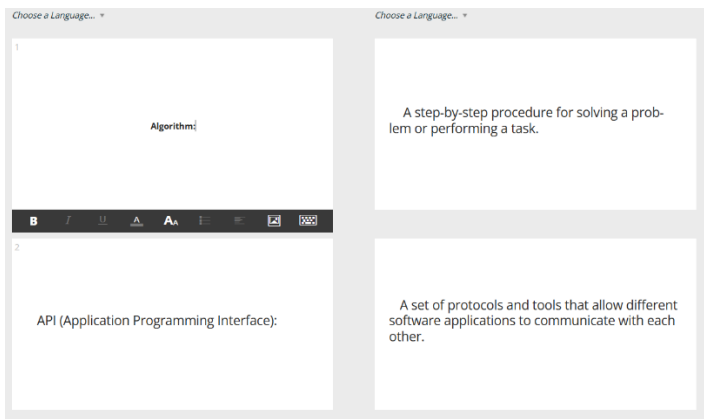
The second part of the practical application focuses on **Socrator**, a tool for real-time interrogation and interrogation. Socrative uses challenge-based quizzes and adaptive learning pathways tailored to the learning performance of each student to increase vocabulary acquisition in a gamified environment. In Socrative, students can test their understanding of IT terminology by answering questions in a multiple-choice format. This feature supports flow theory, as it keeps learners engaged by maintaining an optimal balance between challenge and proficiency. By examining these platforms, this section not only shows how gamification can be integrated into IT vocabulary learning, but also highlights how it can be used to increase engagement and retention. The application of these gamified approaches is based on established learning theories such as self-determination, flow theory and cognitive load theory, which guide the design and structure of these platforms.



The image shows the Cram website interface. At the top, there is a search bar with the text 'Find Flashcards to Study' and a 'Search' button. To the right of the search bar is a 'Create Flashcards' button. Below the search bar, there are statistics: 3,372,913 members, 195,866,000 flashcards, and 841,031 flashcards added this week. There is also a 'Browse By Subject' section with icons for Careers, Language, Computers, and Law Enforcement. A 'Cram's Most In-Demand Documents' section is also visible. Below the main content, there is a 'Create a New Flashcard Set' form. The form has fields for 'SET TITLE' (containing 'IT VOCABULARY'), 'SUBJECTS (OPTIONAL, COMMA SEPARATED)' (containing 'Education'), and 'DESCRIPTION (OPTIONAL)' (containing 'Computer Programming and Development'). There is also an 'ACCESS' dropdown menu set to 'Public'. At the bottom of the form is a 'Create Flashcards' button. Orange arrows point from the 'Find Flashcards to Study' section to the 'Create Flashcards' button, and from the 'Create Flashcards' button to the 'Create a New Flashcard Set' form.

**Figure 1** Sign up to start creating your flashcards  
your flashcard set a title and

**Figure 2** Give

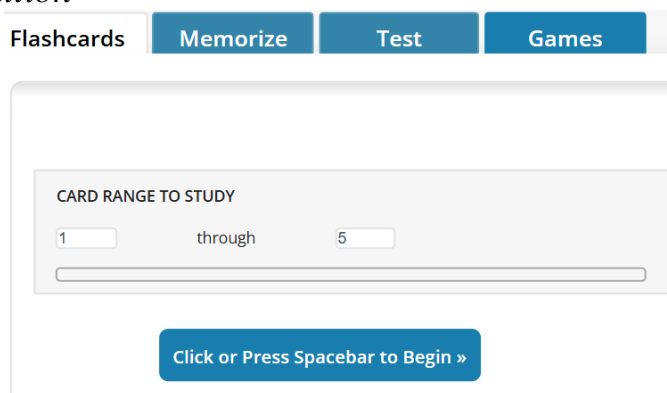


*description to organize*

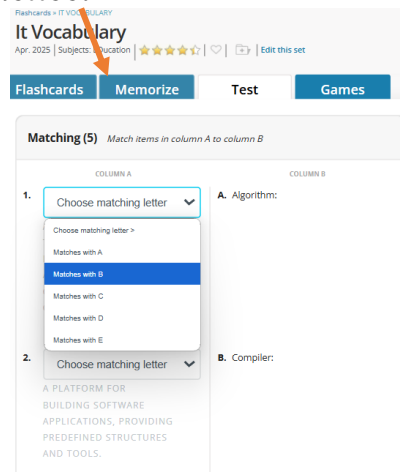
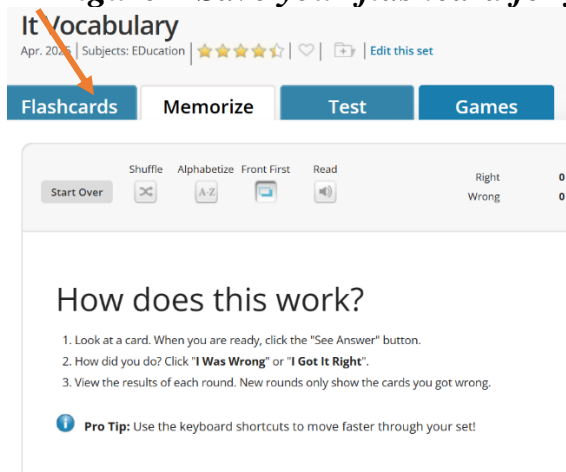


*Figure 3 Enter the vocabulary word on the front and*

*definition*



*Figure 4 Save your flashcard for future practice.*



*Figure 6 Test your knowledge with the 'Test' section. Figure 5 Select 'Memorize' to start practicing."*

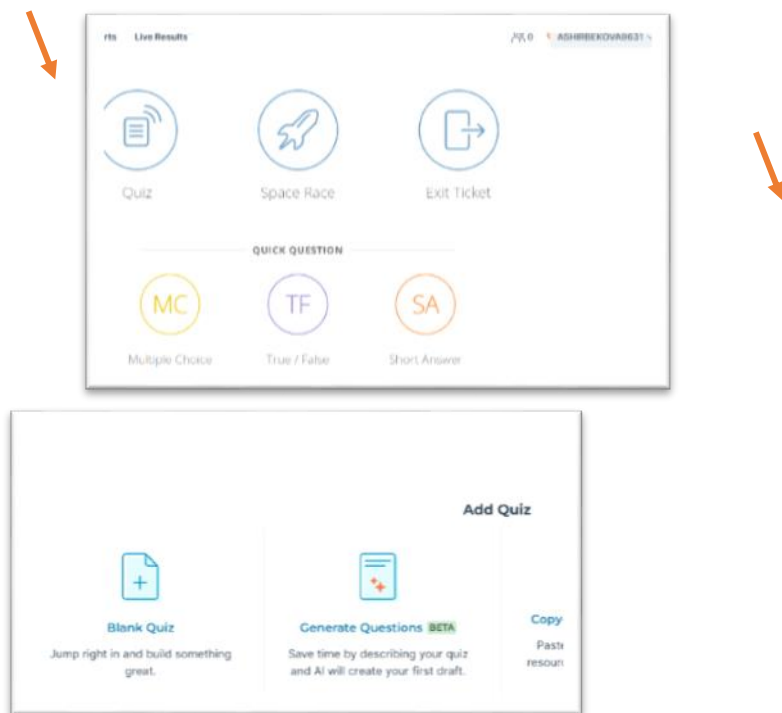




*Figure 7 Choose from two fun game options to reinforce learning."*

**Cram:** flashcards-based learning with gamification features Cram allows users to create and study flashcards, one of the most traditional forms of vocabulary learning. However, the integration of gamification features in the Cram system adds a new dimension to the process. Students can take part in various games - such as the game 'Match' and 'Test' - designed to strengthen vocabulary retention. In addition, Cram tracks progress and rewards students with badges and certificates when they reach certain milestones, such as completing a set of flashcards or mastering a task. This system of success creates a sense of progression and encourages motivation, in line with the theory of self-determination, in particular by satisfying the need for competence and autonomy. From a flow point of view, Cram helps to maintain the optimal challenge by offering different levels of difficulty. As students progress through the various stages, they are presented with new and more demanding content, ensuring that their learning of the language is always challenging but achievable. The spaced-recurrence algorithms in the Cram system also increase retention by ensuring that previously studied concepts are repeated at intervals consistent with the spaced-recurrence principle, a cognitive strategy that has been shown to increase long-term memory (Ebbinghaus, 1885-1913).

*Figure 1 "Creating an Account on Socrative  
Figure 2 "Creating a Vocabulary Quiz*

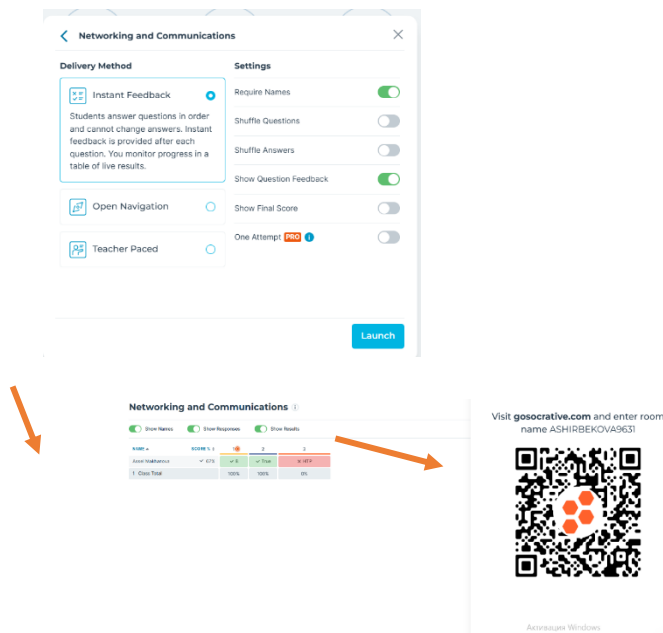


**Figure 3, 4: "Adding Vocabulary Questions to the Quiz"**

## Networking and Communications



**Figure 5 Gamifying Vocabulary with Real-Time Feedback**



**Figure 6 "Tracking Student Performance on Socrative"**

**Socrative:** real-time quizzes and adaptive learning paths Socrative offers a gamified approach to IT vocabulary learning through its real-time quizzes. Teachers can create quizzes to challenge students to understand the concepts of information technology, including question formats such as multiple choice, true or false, and short answer. The gamified nature of Socrative is derived from its challenge-based quizzes, which encourage students to answer questions quickly and accurately. In addition, the platform provides immediate feedback, allowing students to evaluate their progress and to adapt their learning strategies. Socrative adaptive learning pathways ensure that students receive content that is adapted to their current level of competency. Based on their performance, the platform will adjust the difficulty of the following questions to ensure that the students are always operating within their immediate learning limits (Vygotsky, 1978). This approach helps students to remain in a flow state, balancing difficulty with their ability, and ensures continuous engagement while avoiding frustration and boredom, by making competitive elements of Socrative more appealing by making them more competitive (Festinger, 1954). Students are encouraged to compete against their peers and this creates a stimulating environment in which vocabulary learning becomes a dynamic and interactive experience.

### **Effectiveness of Gamification Approaches in IT Vocabulary Learning**

Effectiveness of gamification approaches in IT vocabulary training Both Cram and Socrative offer practical applications of gamification which can be very effective in IT vocabulary training. The effectiveness of these platforms is aligned with different theoretical frameworks, as they foster engagement, increase retention and provide a more rewarding learning experience than traditional methods. For

example, self-determination theory suggests that gamified elements such as choice and feedback increase intrinsic motivation by satisfying the need for autonomy, competence and solidarity. In particular, both Cram and Socrative systems provide clear objectives and rewards, which are known to increase motivation and retention (Ryan and Deci, 2000). Similarly, flow theory stresses the importance of maintaining an optimal balance between the level of difficulty and the level of skill, which is addressed by the adaptive complexity of both platforms (Csikszentmihalyi, 1990). In addition, cognitive load theory stresses the importance of reducing external cognitive load, which both platforms achieve through clear interfaces, structured tasks, and spaced repetition.

This study demonstrates the effectiveness of gamification in increasing the acquisition of IT vocabulary by incorporating different elements of game design such as scenario-based learning, challenge-based learning, adaptive learning pathways and cooperative multiplayer games. The findings show that these approaches, based on established learning theories such as self-determination theory and flow theory, can significantly improve the engagement, motivation and retention of learners. The relevance of this research is that it contributes to a growing body of knowledge on the use of gamification in language learning, particularly in specialised IT terminology. By bridging the gap between theoretical models and practical application, this study provides practical insights for educators, learners and professionals who want to optimize vocabulary acquisition. These findings provide strong evidence for the adoption of gamification as a tool for vocabulary learning in both academic and professional settings.

In practice, this research highlights how gamification can be used in real-life education settings to support deeper learning and improve the retention of technical knowledge. This approach benefits learners by making vocabulary acquisition more interactive and rewarding and provides a framework for teachers to engage learners in a more meaningful way. However, the study has limitations in terms of the range of platforms studied and the lack of long-term retention analysis. Future research should consider a broader range of gamification platforms, examining the long-term impact of such tools and their applicability to different learning groups and fields. In addition, an exploration of the scalability of gamified vocabulary learning could provide valuable insights for wider deployment. Future research should focus on longitudinal studies of retention patterns across different free gamification approaches and on examining the effectiveness of different IT sub-disciplines in specific domains. As the technological landscape evolves, the importance of effective vocabulary acquisition will only increase, making continued innovation with affordable and scalable solutions crucial for IT careers.

## References

1. Anderson K., Johnson T., Turner L. *Gamification and Vocabulary Learning in Digital Environments: A Review of Current Trends and New Practices* // Journal of Educational Technologies. 2022. Vol. 39, No. 4. P. 512-529.

2. Ayres P. *Using Cognitive Load Theory to Develop Effective Multimedia Learning* // Proceedings of the International Conference on Cognitive Science. 2006. P. 39-45.
3. Csikszentmihalyi M. *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York: Harper & Row, 1990.
4. Csikszentmihalyi M., Larson R. *Flow and the Foundations of Positive Psychology: The Collected Works of Mihaly Csikszentmihalyi*. Springer, 2014.
5. Deterding S., Dixon D., Khaled R., Nacke L. *From Game Design Elements to Gamefulness: Defining "Gamification"* // Proceedings of the Annual Conference on Human-Computer Interaction. 2011. P. 2425-2428.
6. Ebbinghaus H. *Memory: A Contribution to Experimental Psychology* / Trans. from German — New York: Educational Publishing, 1913.
7. Festinger L. *A Theory of Social Comparison Processes* // Human Relations. 1954. Vol. 7, No. 2. P. 117-140.
8. Jackson D. *Achieving Flow in Educational Games: Design Strategies and Their Implications for Learning* // Review of Educational Psychology. 2022. Vol. 34, No. 1. P. 1-15.
9. Kapp K. M. *Gamification of Learning and Instruction: Game-Based Methods and Strategies for Training and Education*. San Francisco: Pfeiffer, 2012.

**UDC 372.3:811**

## **USING GAMIFICATION ELEMENTS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS**

*Zhaksybayeva Dina Talaskyzy*

*1-year student, 7M01701 – Foreign language: two foreign languages*

*Scientific supervisor: Isabekova Saule Zeynurovna*

*Astana International University*

*Astana, Kazakhstan.*

*dinazhaksybayeva@gmail.com*

### **Abstract**

This article examines the importance of using gamification elements in teaching foreign languages to primary school students. It analyzes the role of gamification in the learning process, its impact on motivation, and the methods that contribute to improving students' language acquisition. Additionally, effective ways to integrate game elements into lessons are proposed.

**Keywords:** gamification, foreign language, primary school, learning motivation, game-based technologies.

In modern education, foreign language teaching methods are constantly evolving. Instead of traditional approaches, innovative methods that engage students and increase their activity are needed. One such method is gamification. This approach enhances student engagement and motivation by incorporating game elements into the learning process. In other words, it applies game mechanics to make learning more enjoyable and engaging.

The main goal of gamification is to transform the learning process into a game, making it more attractive to students. Compared to traditional learning methods, game elements boost students' enthusiasm for lessons and help them grasp material more effectively. Implementing gamification in teaching foreign languages to primary school students facilitates language acquisition and increases interest in lessons.

### **The Importance of Gamification in Language Learning for Primary School Students**

Primary school students are one of the most active and curious age groups who quickly absorb knowledge through play. Therefore, the gamification method enhances their motivation for learning and increases engagement in lessons [1].

#### **1. Increases Interest in Learning**

Young learners love playing games. If the learning process resembles a game, they participate with greater enthusiasm. While traditional exercises may seem dull, game-based tasks encourage active involvement [2].

Example: Instead of providing vocabulary lists, teachers can introduce new words through crossword puzzles, picture-matching activities, or quizzes, making learning enjoyable.

#### **2. Boosts Motivation and Engagement**

Primary school students enjoy receiving rewards. Gamification employs point systems, stars, praise, and achievements to motivate learners [3]. This method transforms students from passive listeners into active participants, encouraging movement, critical thinking, and teamwork [4].

Example: At the end of a lesson, the student with the highest score could earn the title of "Best Student" or "Most Creative Thinker," fostering a stronger desire to learn the language.

#### **3. Enhances Memory and Language Skills**

Gamification involves visual, kinesthetic, and experiential learning, helping students retain new material more effectively [5]. Moreover, game-based learning develops speaking, listening, reading, and writing skills simultaneously, encouraging direct thinking in a foreign language rather than translation.

Example: Instead of memorizing vocabulary lists, students can engage in games like Bingo, Scramble Words, or Memory Game. "Storytelling" activities encourage students to construct narratives, improving their speaking and creative thinking skills.

#### **4. Develops Self-Confidence and Social Skills**

Gamification positively affects students' self-assessment and confidence. Seeing their progress and learning from mistakes helps them face challenges without fear [6]. It also builds social skills through teamwork and collaboration. Role-playing activities boost self-expression, decision-making, and responsibility. Through games, students learn emotional regulation, empathy, and mutual support, strengthening their confidence and encouraging positive peer interactions. Thus, gamification makes the learning process both engaging and effective while contributing to students' personal development.

### **Key Principles of Gamification**

Gamification is an approach that makes learning engaging and effective through game elements [1]. Below are key gamification principles used in teaching foreign languages to primary school students:

#### **1. Points System**

One key element of gamification is the **points system**, which offers a motivational way to assess student performance. Students earn points for correct answers and participation, with bonus points given as errors decrease. These points can unlock rewards or privileges, like choosing a bonus task or becoming a class leader. This system increases engagement and interest in learning.

Online platforms like Kahoot and Quizizz use this system, where students gain points for correct answers, fostering a competitive and motivating learning environment [2].

#### **2. Levels System**

Another important gamification element is the levels system, which allows students to visually track their progress and measure their learning development. In this system, students progress from basic to advanced levels, proving their mastery of new knowledge. As they advance, new challenges and opportunities unlock, encouraging them to consistently complete tasks. This approach is widely used in Duolingo, where students move through different levels (e.g., "Beginner," "Intermediate," "Advanced"), helping them assess their language skills [6].

#### **3. Rewards System**

The rewards system plays a crucial role in the learning process. Rewards serve as a key motivational tool and can be provided either virtually or physically (such as stars, certificates, or titles). Additionally, recognizing top performers through leaderboards and introducing "special achievements" helps boost student engagement. By implementing this system, students maintain their interest in learning and strive for success.

Example: Awarding the title "Student of the Month" or using platforms like ClassDojo, where students are rewarded with stars for good behavior and active participation, has proven to be an effective strategy [3].

#### **4. Quests & Challenges**

Quests and Challenges are used to make lessons more engaging. Students complete "Missions" or "Secret Tasks" to move to the next level, developing critical thinking along the way. These quests often involve teamwork, helping

improve communication skills.

*Example:* In a "Treasure Hunt" game, students read hidden tasks in a foreign language and find the answers, which boosts motivation [6]. Gamification makes learning more fun and effective, building responsibility, teamwork, creativity, and problem-solving skills.

### **Methods of Implementing Gamification Elements**

Gamification enhances students' motivation and facilitates natural language acquisition [4]. Below are some unique gamification techniques that can be effectively applied in teaching foreign languages to primary school students.

#### **1. Transforming the Learning Process into a Game**

Quizzes and Intellectual Games. This method improves students' memory retention and provides an engaging way to learn [7].

"Brain Teaser Quiz" – Students describe unknown words while their team tries to guess them.

"Speed Quiz" – The teacher rapidly asks questions, and students must respond quickly.

"Detective Story" – Students uncover hidden words to solve a mystery.

#### **2. Using Online Platforms**

Quizlet helps students quickly learn new words by using flashcards and interactive exercises [3].

Students can add words and their definitions for better retention.

"Match" Game – Requires students to pair words with corresponding images.

"Gravity" Game – Students must answer correctly before an asteroid crashes.

Wordwall provides interactive tasks that encourage independent learning.

"Whack-a-Mole" – Students must quickly find and "hit" the correct word.

"Random Wheel" – Generates a variety of tasks for students to complete.

#### **3. Working with Visual and Audio Materials**

Songs enhance memory retention and vocabulary expansion [8]. Children learn simple phrases from "Super Simple Songs" and "Sing Up".

"Fill in the Blanks" – Students complete missing words in song lyrics.

*Example: "Head, Shoulders, Knees, and Toes"* helps students remember body parts. Animated Learning (Cartoons and Animations).

Animations improve listening comprehension skills by providing contextual learning opportunities.

"Story Retelling" – Students summarize what they watched in a foreign language.

*Example: "Shaun the Sheep"* is a dialogue-free cartoon that helps learners understand words through context.

Gamification has proven to be an effective method in teaching foreign languages to primary school students. By incorporating game elements such as quizzes, point systems, rewards, and interactive challenges, educators can significantly enhance students' motivation, engagement, and retention of new knowledge. These methods transform the learning process into an enjoyable and

interactive experience, making it easier for young learners to grasp new language concepts.

The use of online platforms like Quizlet and Wordwall, as well as visual and audio materials such as songs and animations, further supports the development of listening, speaking, reading, and writing skills in a natural way. Additionally, gamification fosters social interaction, teamwork, problem-solving, and self-confidence, preparing students for effective communication in a foreign language.

By integrating gamification into language learning, teachers create a dynamic and stimulating educational environment where students feel encouraged to explore, practice, and apply their language skills. Ultimately, gamification not only improves learning outcomes but also helps develop a lifelong interest in language learning, making the process both engaging and effective.

## References:

1. Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2011). *From game design elements to gamefulness: Defining "gamification"*. Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference, 9-15.
2. Kim, E. Yu. (2021). Features of using game-based technologies in foreign language teaching at the primary level. *Educational Innovations Journal*, 1, 35-40.
3. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior*. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
4. Hamari, J., Koivisto, J., & Sarsa, H. (2014). Does gamification work?—A literature review of empirical studies on gamification. Proceedings of the 47th Hawaii International Conference on System Sciences, 3025-3034.
5. Medina, S. L. (1993). The effect of music on second language vocabulary acquisition. *National Network for Early Language Learning*, 6(3), 1-8.
6. Werbach, K., & Hunter, D. (2012). *For the win: How game thinking can revolutionize your business*. Wharton Digital Press.
7. Duisenova, M. M. (2022). Gamification in teaching English in primary schools: Motivating students through digital games. Young Scholar Project, Zhangir Khan West Kazakhstan University.
8. Ivanova, T. V. (2015). *Experience of applying gamification techniques in primary education*. *Primary School Journal*, 3, 45-50.
9. Kassymova, R. S. (2018). *Using LEGO methods in teaching English in primary schools*. Ust.kz.
10. Ospanova, A. B. (2023). *The role of gamification in developing language skills in primary school students*. *Education and Science Journal*, 5, 90-95.
11. Suleimenova, G. Zh. (2021). *Methods of using role-playing games in primary English lessons*. Stud.kz.

## COMBINING METHODS TO IMPROVE ENGLISH LEARNING.THE COMPARATIVE METHOD AND INTERDISCIPLINARY APPROACH IN TEACHING ENGLISH

*Borsanova Arailym Khamitkizi*

*1-year student, 7M01701 – Foreign language: two foreign languages*

*Scientific supervisor: Ormanova Asel Bakhytovna*

*Astana International University,*

*Astana, Kazakhstan.*

[khamitkizi0203@mail.ru](mailto:khamitkizi0203@mail.ru)

**Abstract:** This paper explores the integration of the comparative method and interdisciplinary approach in teaching English. By analyzing their benefits, this research highlights how combining these methods can enhance students' comprehension and language acquisition. The study draws on both theoretical insights and empirical data, presenting diagrams and case studies to illustrate the effectiveness of this combination. The findings suggest that incorporating multiple disciplines into language teaching while leveraging comparative techniques significantly improves learning outcomes.

**Keywords:** Comparative Method, Interdisciplinary Approach, English Learning, Language Acquisition, Teaching Strategies.

Language learning is a multifaceted process that requires more than just mastering vocabulary and grammar. To achieve comprehensive language proficiency, educators must adopt diverse teaching methods. In the case of English, integrating the comparative method and interdisciplinary approaches can enhance both the cognitive and practical aspects of language acquisition. For instance, Karabassova's research on educational reforms in Kazakhstan reveals that an interdisciplinary approach significantly improves student outcomes by connecting language learning with real-world contexts [1]. In the context of Kazakhstan, these methods have gained significant attention as part of ongoing educational reforms aimed at improving the quality of language education. Research conducted by Karabassova on English-medium education reform in Kazakhstan illustrates how interdisciplinary approaches contribute to better student outcomes by connecting language learning with real-world applications [2].

Two of the most important approaches among these are comparative and interdisciplinary, twinned as a potent method for enhanced understanding and linguistic development [3]. Because the comparative method makes comparisons between English and the native languages of other learners, it teaches them the similarities and differences among languages, giving them resources to understand linguistic structures. Interdisciplinary approaches, on the other hand, encompasses



content from more than one field such as history, science, and literature, making language learning more contextualized and relevant to real life situations. In this way, teachers can equip students not just with the necessary English language skills to thrive in this context, but also the cultural and professional knowledge necessary for effective communication in global contexts

This study employs a mixed-methods approach to explore the impact of the comparative method and interdisciplinary approaches on English learning. Data were collected through a literature review, surveys, and case studies conducted in Kazakhstan. The research methodology includes a comprehensive literature review, surveys, and case studies conducted with students and educators in Kazakhstan [4]. The comparative method was examined by contrasting English grammar structures with those of students' native languages, such as Kazakh and Russian, to highlight areas of linguistic interference and learning challenges. The comparative method was analyzed by contrasting English grammar with students' native languages, while the interdisciplinary approach was examined by incorporating content from other academic fields such as history, science, and literature into English lessons. The data were analyzed to determine improvements in students' comprehension, language use, and motivation.

The comparative method involves contrasting the linguistic features of English with those of students' native languages, highlighting similarities and differences in grammar, syntax, and vocabulary. This method allows students to leverage their existing knowledge of their native language to better understand English. According to Baizhanova, comparing sentence structures between English and Kazakh helps students grasp word order and sentence construction more effectively. By contrasting these structures, students can more easily identify patterns in English grammar and apply them to their own learning process. For example, English typically follows a Subject-Verb-Object (SVO) word order, while Kazakh often uses a Subject-Object-Verb (SOV) structure [5]. Understanding these differences can help students avoid common errors in sentence construction and word order that arise from directly translating sentences from their native language into English. The comparative method is also particularly useful in addressing vocabulary acquisition. Many English words have cognates or equivalents in Kazakh or Russian, but these words may have different meanings or usage contexts. By comparing these words, students can gain a better understanding of nuances, synonyms, and false cognates, which helps reduce confusion and facilitates more accurate language use.

Furthermore, the comparative method plays an essential role in helping learners address errors that arise from the direct translation or interference of their first language. This is particularly significant when students attempt to use expressions or structures that are either contextually or grammatically unsuitable in English, merely due to direct translations from their native language. By emphasizing the differences between English and their first language, students are able to cultivate a more intuitive grasp of English usage, which helps minimize the

occurrence of such errors [6].

### **Benefits of the Comparative Method:**

**1. Enhances the understanding of grammatical structures:** By exploring the similarities and differences between English and students' native languages, the comparative method encourages learners to engage with language structures in a more analytical manner. This deeper engagement facilitates a better understanding of the fundamental rules governing both languages, making the process of internalizing English grammar smoother.

**2. Mitigates errors caused by language interference:** Language interference, a common hurdle in second language acquisition, is often the result of transferring patterns from the native language. The comparative method alleviates this issue by highlighting the distinguishing features between the two languages, thus helping students avoid the reliance on incorrect native language structures.

**3. Builds on existing knowledge:** The comparative method capitalizes on the linguistic knowledge students already possess in their native language, facilitating a more efficient transition to the target language. By linking new concepts in English to familiar structures in their first language, learners can internalize new material more effectively [7].

The interdisciplinary approach integrates knowledge from other subjects into language learning, making lessons more engaging and applicable to real-world scenarios. For example, Latanova et al. demonstrate that using STEM-related content in English lessons can increase student engagement and motivation, as students see the practical value of language learning [8]. For instance, by discussing scientific concepts, technological innovations, or historical events in English, students are able to practice language skills while simultaneously deepening their understanding of the subject matter. This approach fosters not only language proficiency but also broader knowledge and the ability to engage critically with different types of content.

By bridging the gap between language learning and other academic disciplines, students are more likely to see the relevance of their language skills in diverse contexts. For instance, integrating literature or art into English lessons not only helps students develop language proficiency but also enables them to explore cultural and historical themes. This approach enhances the learning experience, making it more engaging and relevant, as students come to realize that language learning goes beyond memorizing vocabulary and grammar rules. Instead, it involves the comprehension and communication of intricate ideas across multiple domains [9].

### **Advantages of the Interdisciplinary Approach:**

**1. Provides contextual learning that connects language to real-world scenarios:** By embedding real-world topics into language lessons, the interdisciplinary approach ensures that students perceive language learning as a practical skill. They begin to understand how English functions as a tool for communication in various fields, such as discussing global issues in social studies,

explaining scientific phenomena, or interpreting literature in English.

**2. Fosters critical thinking skills by connecting multiple disciplines:** This approach goes beyond the mere memorization of language structures. By linking English with other academic subjects, students are prompted to engage critically with the material, cultivating analytical abilities and the capacity to synthesize knowledge from diverse areas.

**3. Encourages active engagement and deeper participation in class:** When students are exposed to interdisciplinary content, their engagement with the language improves. Rather than learning English in isolation, students are encouraged to participate actively in discussions and projects that require them to apply their language skills in practical, real-world contexts [10].

The results of this study indicate that students exposed to both the comparative method and interdisciplinary approaches demonstrated significantly improved language proficiency. According to Syrymbetova, students in Kazakhstan who received instruction that combined both methods performed better in grammar and vocabulary assessments, with an average improvement of 18% over traditional teaching methods [11]. Furthermore, the interdisciplinary lessons that integrated subjects such as literature and science made the learning experience more relevant and enjoyable, which resulted in increased levels of student participation and motivation. The case-study method, which incorporates content from various fields, not only deepens students' understanding of English but also stimulates their ability to think critically about how the language can be applied across different academic and professional settings [12].

The combined approach of integrating the comparative method with interdisciplinary content presents a more well-rounded teaching strategy. By focusing on both the linguistic elements of English and real-world knowledge, educators can help students master the language while also understanding its practical application in a range of contexts. Mussa and Niyazova's research underscores the positive effects of utilizing a case-study method that blends English language instruction with other academic fields, noting substantial improvements in both student engagement and comprehension [13]. This holistic approach provides a comprehensive framework for addressing the needs of contemporary learners, equipping them not only with the necessary language skills but also with the broader knowledge required to succeed in a complex, interconnected world.

In conclusion, the combination of the comparative method and interdisciplinary approach presents a highly effective strategy for teaching English. By integrating comparative analysis of linguistic structures with interdisciplinary content, educators can enhance both comprehension and engagement. This study underscores the need for curriculum designers to incorporate these methodologies to foster a more dynamic and effective language learning environment. Future research should explore digital tools that further support this integrative approach in online and hybrid classrooms.

## References:

1. Karabassova L. English-medium education reform in Kazakhstan: comparative study of educational change across two contexts in one country // *Current Issues in Language Planning*. – 2021. – Vol. 22, No. 5. – P. 553–573.
2. Baizhanova A. Comparison of teaching English in Kazakhstan and the Netherlands on the basis of comparing differences between word order in students' mother tongue // *Proceedings of International Young Scholars Workshop*. – 2021. – Vol. 10. – P. 553–579.
3. Syrymbetova L.S. Differentiated instruction in second language acquisition: a case study in Kazakhstan // *Bulletin of the Karaganda University Pedagogy Series*. – 2023. – No. 1 (109). – P. 198–211.
4. Latanova R.U., Zarkesheva A.E., Khamitova A.G. The ways of planning action research in teaching English for students in higher schools of Kazakhstan // *Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series*. – 2018. – No. 1 (122). – P. 76–80.
5. Mussa D., Niyazova A. Teaching English as a foreign language to Kazakhstani students by means of DER and case-study method // *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. – 2017. – Vol. 3, No. 3. – P. 104–113.
6. Brown H. D. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. – New York: Pearson Education, 2015.
7. Krashen S. *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. – London: Longman, 1985.
8. Richards J. C., Rodgers T. *Approaches and Methods in Language Teaching*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
9. Larsen-Freeman D. *Techniques and Principles in Language Teaching*. – Oxford: Oxford University Press, 2011.
10. Ellis R. *Understanding Second Language Acquisition*. – Oxford: Oxford University Press, 2009.
11. Nation I. S. P. *Learning Vocabulary in Another Language*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2013.
12. Cook V. *Second Language Learning and Language Teaching*. – London: Routledge, 2016.
13. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. – Pearson Longman, 2015.

**UDC 004-048:(004.8)**

## **THE POTENTIAL OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN IMPROVING WRITING SKILLS**

*Shamshiyeva Dana*  
*1-year master's student of the foreign language: two foreign languages, Astana*  
*International University,*  
*Astana, Kazakhstan*

*Scientific adviser: Tazhitova Gulzhakhan Zarubaevna*  
*PhD, Assistant Professor of Foreign Languages Department L.N. Gumilyov*  
*Eurasian National University*

*Email:*  
[danashamshieva@mail.ru](mailto:danashamshieva@mail.ru)

**Abstract:** It is now necessary to know English well in order to succeed academically, personally, and professionally. Learning English requires students to improve four fundamental abilities: speaking, writing, listening, and reading. For English language learners, writing is frequently regarded as the most difficult task. This article examines how ChatGPT and Grammarly, two AI-based programs, can help students improve their writing abilities by providing instant feedback and checking for grammatical mistakes. Authors believe that ChatGPT is an excellent tool, by employing this tool, students may quickly identify and correct mistakes, resulting in writing that is more precise and polished.

**Key words:** Artificial Intelligence, ChatGPT, Grammarly, writing skills, instant feedback

Proficiency in English has become essential in today's world. Learning English helps people all around the world reach their scholastic objectives, realize their personal aspirations, or even enhance their careers. Tavil asserts that being able to communicate in the language might help us convey our thoughts, aspirations, and even fantasies [1]. There are several and different reasons why they learn it. English is an international language. In addition to being a universal language, English is the language of science, medicine, education, and provide a multitude of opportunities. For this reason, a lot of individuals decide to study this language in order to open up a world of options.

Learning any foreign language requires mastering four primary abilities - writing, speaking, reading and listening. These four basic skills can be referred to as macro-skills [2]. These abilities complement and relate to one another equally. Writing is regarded as one of the most crucial and difficult of these four abilities to acquire. Writing, according to Ling, is a complex activity [3].

For English language learners, writing is considered to be the most challenging skill because it requires a certain level of basic knowledge and a good command of micro-skills. The International English Language Testing System (IELTS) is a good example of how writing can be more challenging for students than other abilities. Read notes that one of the main obstacles to obtaining the overall band score that the majority of IELTS applicants require appears to be the

academic writing portion of the exam [4]. IELTS applicants often score lower on writing than on the other three language abilities, according to the test's official website [5]. It requires for not just an understanding of fundamental concepts like grammar structure and appropriate vocabulary range, but also the capacity to arrange ideas logically, clearly and their ability to think critically is essential for writing. Furthermore, the writing needs to be coherent and cohesive.

Employing a range of innovative technology, students may enhance their writing abilities directly. One of the main drivers of the rapid global transformation is technology. Technology assignment is becoming a significant component of both in-class and out-of-class learning. Bull and Ma claimed that technology gives language learners access to an infinite number of materials [6].

One of the most fascinating technological advancements in recent years is artificial intelligence. DeepSeek, ChatGPT, Grammarly, and Gemini are examples of artificial intelligence systems that may greatly help English language learners become proficient writers. These tools can help students from the very beginning, starting with learning grammatical structure, working with punctuation, providing necessary vocabulary on the topic, phrases and words, and checking sentence structure. In real time, they may increase their knowledge. Artificial intelligence systems may also help students come up with ideas or brainstorm a topic. Numerous researchers have discovered that artificial intelligence – powered digital writing tools can improve students' written English proficiency [7,8]. The introduction of ChatGPT technologies in educational settings is now being explored by researchers and teachers, who are discovering both its benefits and drawbacks [9].

#### Checking grammar structure

Students can use programs like Grammarly and ChatGPT to check their essays for errors and get immediate feedback. A free, and simple to use online grammar and spelling checker, Grammarly helps by identifying errors, spelling, punctuation made by students, and will suggest words and terms [10]. Despite of that, Grammarly's features are a little bit limited comparing to ChatGPT.

According to Wu et al., ChatGPT is capable of more than just fixing mistakes one at a time. Rather, it is more inclined to alter the sentence structure or the surface-level expression of particular sentences [11]. With the aid of these resources, students may swiftly spot and fix errors, producing writing that is more polished and accurate.

#### Providing feedback

When teaching writing, feedback is essential. By getting comments from teachers, learners can correct their mistakes. Students benefit from this process by being more conscious of typical errors and avoiding them in the future. But according to Miller, providing feedback may be extremely difficult and frequently results in an excessive burden [12]. In most cases, teachers are unable to provide students with detailed feedback due to time constraints. Due to overload of work and additional assignments, teachers have little time to properly analyze each

student's work. And it might be difficult for teachers to provide prompt, thorough written feedback, especially in large classes.

According to Er there is usually little individualized feedback that takes into account the unique requirements of each student's work [13]. Furthermore, students could find that the teacher's commentary on the material is too generic, which makes it less useful [14]. Teachers may submit a review without providing in-depth commentary due to time restrictions. Feedback from AI-based apps emerges as a workable answer in these situations, helping educators get over these problems.

Eguichi and Mizuto investigated ChatGPT in a writing context. On the basis of the results of the research, they contended that ChatGPT is a useful tool for classroom writing instructors as it can automatically offer remedial feedback [15]. These apps are available for independent usage by students. Although AI - base applications provide a lot of opportunities, it's important to use them sensibly and appropriately. As an example, I conducted an experiment with AI tools such as ChatGPT and Gemini, using them with 9<sup>th</sup>- grade students. During the experiment the students were provided with useful phrases that they could use in the essays, specific grammar structures, and other writing tips to enhance their writing skills. Students' writing abilities increased when comparing the outcomes of their initial writing assignments with those following the trial. I was able to get excellent results by incorporating these apps into the lessons and teaching the students how to use them properly.

In conclusion, students face difficulties in understanding and improving their writing skills based on the statistics provided by the official IELTS testing website. Artificial intelligence applications like Grammarly, DeepSeek Gemini, and ChatGPT have exciting prospects for addressing the difficulties that students encounter. These tools may offer immediate feedback, grammatical error correction, and other features.

## References:

- 1) Tavil, Z. (2009). Parental Attitudes towards English Education for Kindergarten Students in Turkey. *Kastamonu Education Journal*. 17(1), 331-340. [Online] Available: [www.kefdergi.com/pdf/cilt17\\_no1/331.pdf](http://www.kefdergi.com/pdf/cilt17_no1/331.pdf) (August 9, 2011)
- 2) Aydoğan H., Akbarov A. A. The four basic language skills, whole language & intergrated skill approach in mainstream university classrooms in Turkey // *Mediterranean journal of social sciences*. – 2014. – T. 5. – №. 9. – C. 672-680.
- 3) Ling, Y. L. C. (2016). Teaching Writing. In W. A. Renandya, & H. P. Widodo (Eds.), *English Language Teaching Today: Building a Closer Link between Theory and Practice* (pp. 1-20). New York: Springer International. [Paper reference 1]
- 4) Read, J. (2015). *Assessing English proficiency for university study*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

- 5) IELTS (2021a). For research, test statistics, test taker performance 2019, band score information, 2019. Retrieved 11, 12, 2021, from <https://www.ielts.org/research/testtaker-performance>.
- 6) Bull, S., & Ma, Y. (2001) Raising learner awareness of language learning strategies in situations of limited resources. *Interactive Learning Environments*, 9(2), 171-200. doi: 10.1076/ilee.9.2.171.7439
- 7) Azah, D. N. (2019). The effectiveness of Grammarly checker toward student's writing quality of the fourth semester of English Department at IAIN Tulungagung [Unpublished undergraduate thesis]. IAIN Tulungagung.
- 8) Coenen, A., Davis, L., Ippolito, D., Reif, E., & Yuan, A. (2021). Wordcraft: A human-AI collaborative editor for story writing. *arXiv*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2107.07430>
- 9) 12) Kohnke L., Moorhouse B. L., Zou D. ChatGPT for language teaching and learning // *Relc Journal*. – 2023. – T. 54. – №. 2. – C. 537-550.
- 10) Rahman N. A. A., Zulkarnain L. H., Hamzah N. H. Exploring artificial intelligence using automated writing evaluation for writing skills // *Environment-Behaviour Proceedings Journal*. – 2022. – T. 7. – №. SI9. – C. 547-553.
- 11) Wu H. et al. Chatgpt or grammarly? evaluating chatgpt on grammatical error correction benchmark // *arXiv preprint arXiv:2303.13648*. – 2023.
- 12) McMartin-Miller C. How much feedback is enough?: Instructor practices and student attitudes toward error treatment in second language writing // *Assessing Writing*. – 2014. – T. 19. – C. 24-35.
- 13) Er E., Dimitriadis Y., Gašević D. Collaborative peer feedback and learning analytics: Theory-oriented design for supporting class-wide interventions // *Assessment & Evaluation in Higher Education*. – 2021. – T. 46. – №. 2. – C. 169-190.
- 14) Zacharias N. T. Teacher and student attitudes toward teacher feedback // *RELC journal*. – 2007. – T. 38. – №. 1. – C. 38-52.
- 15) Mizumoto A., Eguchi M. Exploring the potential of using an AI language model for automated essay scoring // *Research Methods in Applied Linguistics*. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 100050.

**ӘӨЖ 378.147**

**ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІҢ ДАМУЫ ЖАҒДАЙЫНДА  
ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ**  
(IT мамандығы студенттерімен жұмыс тәжірибесінен)

*Сапина Сабира Минатаевна, филол.ғ.к.  
Astana IT University Жалпы білім беру пәндері*



*департаментінің қауымдастырылған профессоры*

*Астана, Қазақстан*

*[sabirasapina2408@gmail.com](mailto:sabirasapina2408@gmail.com)*

Цифрландыру мен жасанды интеллект дәуірінде болашақ маман тек технологияларды меңгеріп қана қоймай, олардың қоғамға, мәдениетке және адам өміріне қалай әсер ететінін түсінуі қажет. Гуманитарлық және тілдік пәндер еңбек нарығында сұранысқа ие жұмсақ дағдыларды (soft skills) дамытуда шешуші рөл атқарады. Философиялық тұжырымдамаларды, әдебиетті және тарихи оқиғаларды талдау арқылы студенттердің креативті ойлауы дамиды, бұл тіпті техникалық тапсырмаларды орындауда да стандартты емес шешімдер табуға көмектеседі. Пікірталастар, презентациялар және топтық жобалар арқылы қарым-қатынасқа түсу, сыни талдау дағдылары жетілдіріледі.

Қазіргі заман – IT саласының қарқынды дамып, жасанды интеллект, үлкен деректер және блокчейн технологиялары әлемді өзгертіп жатқан, барлық салада жаңа мүмкіндіктер ашылып жатқан кезең. Технологиялық прогресс тек техникалық біліммен шектелмейді, әлемдік тәжірибе көрсеткендей, болашақ IT мамандары үшін гуманитарлық білімнің де маңызы зор. Технологияны тиімді қолдану үшін мамандарға тек кодтау ғана емес, аналитикалық ойлау, шығармашылық және этикалық шешім қабылдау қабілеті де қажет. Тіл үйрету сабақтарында, әсіресе, пікір алмасу, талқылау және ой бөлісу маңызды болғандықтан, оқытушы мен студенттердің тікелей байланысы білім беру процесінің ажырамас бөлігі болып қала береді, ал технологиялар білім беруді толықтыра алады: күнделікті тапсырмаларды автоматтандыруға, көбірек ақпаратқа қол жеткізуге, сабақтарды көрнекі әрі интерактивті етуге мүмкіндік береді.

Жасанды интеллект сияқты жаңа технологиялар білім беру ресурстары мен оқыту әдістерін өзгерте бастады. Жасанды интеллект зерттеулерінің нәтижелерін енгізу оқудағы олқылықтарды анықтауға және білім алушылардың құзыреттілігін арттыруға көмектеседі. Қазақстандық жоғары оқу орындарында жасанды интеллектіге негізделген тіл үйрету және білімді бағалау құралдарын пайдалануға қатысты зерттеулердің басым көпшілігі ағылшын тілін, кәсіби ағылшын тілін оқытумен байланысты. Студенттер арасында жасанды интеллектті пайдаланудың тиімділігі туралы зерттеулер негізінде цифрлық құралдар мен жасанды интеллект қолданбалары білім алушылардың ынтасы мен үлгеріміне тигізетін әсерін [1], кәсіби бағытталған шет тілін жасанды интеллект негізінде оқыту технологиялары кәсіби коммуникативті құзыреттіліктерді дамытуға қалай ықпал ететінін [2] талдауға бағытталған зерттеулер аз емес.

Ал жасанды интеллект құралдарын қазақ тілін үйрету саласында қолдануға қатысты әзірлемелердің модельдері дайындалып жатыр. Олардың қатарында Soyle App қолданбасы [3], KazNLP жобасы [4], ЖИ негізіндегі

Lingolium платформасы [5], QazNLTK жобасы [6] және т.б. Бұл қолданбалар болашақта ағылшын тілін үйрететін ЖИ платформалары сияқты қазақ тілін үйрену үшін тиімді болады деп сенеміз.

#### Нәтижелер мен талқылау

Бұл мақалада Astana IT университетінде қазақ тілі сабақтарында ЖИ мүмкіндіктерін пайдаланудың алғашқы тәжірибесімен және нәтижелерімен таныстырғымыз келеді. Қазақ тілі пәні 2-курс студенттеріне A1 (шетелдіктер), B1 және B2 деңгейлері бойынша оқытылады. Биылғы оқу жылында студенттің өзіндік жұмысы бойынша (B1 деңгей үшін Ы.Алтынсариннің «Бай баласы мен жарлы баласы» шығармасы, B2 деңгей үшін Д.Исабековтің «Ескерткіш» әңгімесі) шағын әдеби шығарма оқу тапсырмасы берілді. Шығармалар мазмұны, кейіпкерлері, идеясы бойынша жекелеген тапсырмаларды генеративті ЖИ модельдерінің, яғни, оқу деректеріне негізделген мәтіндер, бейнелер, аудио немесе кескіндер сияқты контентті жасайтын алгоритмдер көмегімен орындау ұсынылды. Мысалы, студенттерге әңгіменің сюжеттік құрылымы бойынша хронологиялық диаграмма, кейіпкерлердің иллюстрациялары немесе бейнесін, әңгіменің әлеуметтік мәселелері бойынша постер, әңгіме тақырыбының қазіргі заманмен байланысы бойынша презентация немесе бейнеролик дайындау тапсырмаларын орындауда міндетті түрде генеративті ЖИ пайдалану талап етілді.

Тапсырмалардың нәтижелері бойынша студенттер диаграмма жасау үшін, негізінен, GPT-4 моделінде жұмыс жасайтын ChartAI құралын, ал бейне, постер жасау үшін GigaChat, Midjourney, Playground, DALL·E 3 платформаларын қолданған. Жіберілген тапсырмаларды тексеру барысында мынадай қорытындыға келдік:

1. Қазіргі білім беру жүйесінде студенттердің пәнге деген қызығушылығын арттыру – оқыту сапасын көтерудің маңызды факторларының бірі.

2. Қазақ тілі пәнінде көркем шығармаларды оқыту барысында жасанды интеллект мүмкіндіктерін қолдану бұрын таныс емес материалды меңгеруде студенттердің назарын оқудың басқаша формасына аударып, пәнге деген ынтасын күшейтудің тиімді тетігі болады, бұл өз кезегінде интерактивтілік, яғни, оқу үдерісін жандандыруға септігін тигізеді.

3. ЖИ арқылы көркем мәтіндерді визуалды, дыбыстық, тіпті эмоциялық тұрғыдан қабылдау мүмкіндігі білім алушылардың шығармамен тереңірек танысуына жағдай жасайды. Мысалы, біздің тәжірибемізде кейіпкерлердің бейнесін сурет ретінде көрсету сабаққа жаңаша серпін берді. Бұл тәсілдер студенттің шығарманы жай оқырман емес, зерттеуші ретінде қабылдауына ықпал етеді деп ойлаймыз.

4. ЖИ әрбір студенттің оқу деңгейі мен қызығушылығына сәйкес мәтінді талдау жолдарын ұсына алады. Біреуі шығарма кейіпкерлеріне терең үңілуді қаласа, екіншісі оқиға желісін хронологиялық карта арқылы түсінгенді жөн

көреді. Мұндай бейімделген тәсілдер студенттің өз оқу үдерісіне белсенді араласуына жол ашады.

5. ЖИ көркем шығарманы әдеби, тарихи, философиялық, тілдік т.б. бірнеше тұрғыдан талдауға мүмкіндік береді. Біздің тәжірибемізде студенттер ЖИ арқылы шығарманың әлеуметтік мәселелерін талдайтын постер немесе презентация жасап, оны қорғады. Бұл студенттің шығармашылық көзқарасын дамытып, бір ғана мәтінді түрлі қырынан көруге үйретеді. Мұндай қабілеттер тілге деген қызығушылықты арттырып қана қоймай, оны өмірлік дағдыға айналдыруға ықпал етеді.

6. ЖИ көмегімен студент өз бетінше шығарманы тез әрі сапалы меңгеруге мүмкіндік алады. Мәтіннің негізгі идеяларын, символикасын, кейіпкерлер жүйесін автоматты түрде талдау уақытты үнемдеумен қатар өз бетінше білім алуға дағдыландырады.

Осыған қоса, мынадай жайттар анықталды:

1. Жасанды интеллект Д.Исабековтің «Ескерткіш» әңгімесімен «таныс емес» екенін көрсетті. ЖИ кейде шығарманың мазмұнын бұрмалаған немесе қате интерпретация жасаған. Бұл қазақ тіліндегі ЖИ технологияларының әлі де шектеулілігін көрсетеді. ЖИ қазақ әдебиетінің күрделі стильдері мен ерекшеліктерін толықтай түсіне алмайды.

2. Шығарманың оқымай, жалпы промпт жазған студенттерге ЖИ қате ақпарат берген. Әңгімені оқыған, сондықтан дұрыс промпт берген жағдайда ЖИ барынша дұрыс ақпарат ұсынған. Бұл студенттердің жауапкершілігін де анықтауға да мүмкіндік берді.

3. Алдағы уақытта осындай тапсырмалар беру кезінде студент тапсырманы орындау барысында ЖИ немесе ЖИ-дің генеративті моделінің қайсысын пайдаланғанын және қандай сұрау мәтінін (prompt) қолданғанын көрсетуді талап ретінде қою керектігі білінді. Бұл білім беру үдерісінде ЖИ-ді қолданудың ашықтығы қағидатына сәйкес келеді.

4. ЖИ мәтінді техникалық тұрғыда жақсы талдағанымен, оның көркемдік құндылығын, автордың стилін толықтай жеткізе алмайды.

Жасанды интеллектіні көркем шығармаларды талдау үдерісіне енгізу – тек технологиялық жетістік қана емес, білім беру жүйесіне серпін беретін жаңа құрал. Ол қазақ тіліне деген қызығушылықты арттырып, студенттің өздігінен ойлау, талдау және шығармашылық қабілеттерін дамытуға жол ашады.

Білім беру үдерісінде ЖИ-ді қолдану кезінде оқытушыдан студентке «ойлауды емес, орындауды табыстау» ережесін ұстану талап етіледі. Басқаша айтқанда, білім беру барысында алгоритмдік өңдеуге болатын рутинді үдерістерді автоматтандыру үшін ЖИ-ді қолдануға рұқсат беру кезінде ЖИ көмегімен шешілетін әрекеттерді үнемі іріктеп пайдалануды басшылыққа алу қажет. Ал зерттеу үдерісінде пайымдау, ұстанымдар әзірлеу, стратегияны таңдау сияқты жоғары деңгейдегі ойлау дағдыларын дамыту мен бағалау үшін ЖИ-ді қолдануға тыйым салу қажет деген пікірдеміз. ЖИ дайын

жауаптар ұсынуы студенттердің өздігінен ойлау дағдыларын дамытуына кедергі келтіруі мүмкін.

Оқытушы білім беру үдерісінде пайдаланылатын ЖИ технологиясы немесе ЖИ-дің генеративті моделі курстың оқу жоспарында, жекелеген тапсырмада көзделген міндеттерге сәйкес келетініне, қойылған оқу мақсатына қол жеткізетін нәтижеге әкелетініне сенімді болуы тиіс.

Салыстыру үшін студенттер жұмыстарының кейбірін ұсынамыз.

Шығарманы оқып, дұрыс промпт жазған студенттердің нәтижесі

«Бай баласы, жарлы баласы» әңгімесі «Ескерткіш» әңгімесі

Шығарманы оқымай, жалпы промпт жазған студенттердің нәтижесі

### ***Пайдаланылған әдебиеттер***

1 Хамза М.А. Обучающие технологии на основе искусственного интеллекта в профессионально-ориентированном иноязычном образовании // Әл-Фараби ат. ҚазҰУ Хабаршысы. Педагогикалық ғылымдар сериясы. №4 (81) 2024. 74-87-бб.

2 Mendekenova A., Dzhussubaliyeva D. METHODS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONALLY-BASED COMPETENCE USING DIGITAL TECHNOLOGIES// Әл-Фараби ат. ҚазҰУ Хабаршысы. Педагогикалық ғылымдар сериясы. №1 (74) 2023. 46-57-бб.

3 <https://soyle.nu.edu.kz/>

4 [https://github.com/nlacslab/kaznlp?utm\\_source=chatgpt.com](https://github.com/nlacslab/kaznlp?utm_source=chatgpt.com)

5 [https://lingolium.com/learn-kazakh/?utm\\_source=chatgpt.com](https://lingolium.com/learn-kazakh/?utm_source=chatgpt.com)

6 [https://github.com/silvermete0r/QazNLTK?utm\\_source=chatgpt.com](https://github.com/silvermete0r/QazNLTK?utm_source=chatgpt.com)

**ӘӨЖ 378.147**

## **ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ НЕГІЗІНДЕ МНЕМОТЕХНИКАНЫ ПАЙДАЛАНУ: ТИІМДІЛІКТІ АРТТЫРУ**

*Мусина Аружан Манаровна,*

*І курс студенті, ОБ 7М01701 – Иностранный язык: два иностранных  
языка,*

*Ғылыми жетекші: Тажитова Г.Ж,*

*Шетел тілдері кафедрасының ассистент профессоры, Л.Н. Гумилев  
атындағы ЕҰУ.*

*Астана Халықаралық Университеті,*

*Астана, Қазақстан.*

*Эл. пошта: aruzhanm2020@mail.ru*

### **Андатпа.**

Бұл мақалада жасанды интеллект пен мнемотехниканың интеграциясы арқылы когнитивтік қабілеттерді жақсарту мүмкіндіктері қарастырылады. Ақпараттық дәуірде есте сақтау дағдыларын жетілдіру қажеттілігі артып

келеді, ал жасанды интеллект бұл процесті жекелендірілген оқыту жүйелері, виртуалды шындық, биометриялық талдау және нейротехнологиялар арқылы оңтайландыра алады. Мақалада ЖИ-дың мнемотехникалық әдістерді жетілдірудегі рөлі, олардың кәсіби және білім беру салаларында қолданылу ерекшеліктері талданады. Сонымен қатар, когнитивті процестерді күшейтуге бағытталған болашақ технологиялар мен инновациялар қарастырылады.

**Түйінді сөздер:** мнемотехника, жасанды интеллект, когнитивтік қабілеттер, жекелендірілген оқыту, нейротехнологиялар, адаптивті оқыту.

**Кіріспе.** Қазіргі заманғы білім беру мен ақпаратты есте сақтау әдістері қарқынды дамып келеді. Соның ішінде мнемотехника – есте сақтауды жақсартуға арналған әдістер жиынтығы – үлкен сұранысқа ие. Ал жасанды интеллект (ЖИ) бұл процесті қалай оңтайландыра алады? Бұл мақалада ЖИ негізіндегі мнемотехниканы қолдану арқылы білім алушылардың тиімділігін арттыру жолдары қарастырылады.

**Мнемотехника және оның маңызы.** Мнемотехника – ақпаратты құрылымдау, ассоциациялау және визуализациялау арқылы есте сақтау қабілетін жақсартатын әдістер жиынтығы. Мысалы, **сөздік ассоциациялар, акронимдер, ойша карта құру.** Мнемотехника біздің миымызға екі түрлі әсер етеді. Біріншіден, олар белгілі бір уақытта қажетті материалды есте сақтауды үйретеді. Екіншіден, ұзақ мерзімді есте сақтау қабілетін жақсартады. Уақыт өте келе сіз жаңа ақпаратты жылдамырақ меңгеріп, оны ұзақ уақыт бойы есіңізде сақтай аласыз. Есте сақтау әдісін таңдаудағы маңызды аспект – мидың ақпаратты қалай өңдеп, сақтайтынын нақты түсіну. Бізге шынайы, көрнекі, белсенді, жарқын әрі қызықты материалдарды есте сақтау әлдеқайда оңай. Бұл сізге қажетті ақпаратты миыңыз үшін тартымды ету керектігін білдіреді. Кез келген мнемотехниканы тиімді пайдалану үшін оның сіздің нақты жағдайыңызға, оқу немесе кәсіби мақсаттарыңызға сәйкес келетін әдісін табу маңызды.

Дегенмен, дәстүрлі мнемотехникалық әдістерді әр адамға бейімдеу қиындық тудыруы мүмкін. Осы жерде ЖИ көмегімен автоматтандырылған және жекелендірілген оқыту жүйелері маңызды рөл атқарады.

**Жасанды интеллекттің мнемотехникадағы рөлі.** Жасанды интеллект қазіргі таңда жекелендірілген оқыту платформалары мен ақылды ассистенттер арқылы мнемотехниканы жетілдіруде маңызды құралға айналуда. ЖИ-дың келесі мүмкіндіктері мнемотехниканы тиімді пайдалануға ықпал етеді:

**Адаптивті оқыту:** Жасанды интеллект оқушының үлгеріміне қарай оқу материалын реттеп, ең қолайлы мнемоникалық әдістерді ұсына алады.

**Автоматты түрде ассоциациялар құру:** Жасанды интеллект мәтіндік және визуалды ақпараттарды біріктіріп, есте сақтауды жеңілдететін ассоциациялар жасауға көмектеседі.

**Сөйлеуді тану және синтездеу:** Оқушылар үшін тыңдалым және визуализация негізінде жеке оқу стратегияларын құра алады.

**Нейрондық желілер негізінде жадты дамыту:** Жасанды интеллект есте сақтау қабілетін жақсартуға арналған арнайы жаттығулар ұсынады. Жасанды интеллект негізінде мнемотехниканы қолдану мысалдары:

Жекелендірілген оқыту жүйелері:

Жасанды интеллект негізінде жұмыс істейтін платформалар, мысалы **Duolingo, Memrise, Anki**, пайдаланушылардың оқу үлгерімдерін талдап, оның оң жағынан дамуына жеке ұсыныстар жасайды. Бұл платформалар мнемотехникалық тәсілдерді қолдана отырып, сөздік қорды жылдам меңгеруге көмектеседі.



Ақылды ассистенттер және чат-боттар

Жасанды интеллектпен жабдықталған ассистенттер (ChatGPT, Google Assistant) пайдаланушыларға жаңа білімді меңгеру үшін диалогтық мнемоникалық әдістерді ұсынады. Оқушылар ботпен сөйлесіп, ақпаратты қайталай алады, бұл есте сақтауды күшейтеді.

Визуалды және аудио құралдар

ЖИ көмегімен жасалған инфографикалар, виртуалды шындық (VR) және кеңейтілген шындық (AR) технологиялары есте сақтауды тиімдірек етуге мүмкіндік береді. Мысалы, **Google Lens** немесе **Quizlet** қолданбалары арқылы оқушылар бейнелер мен дыбыстар арқылы ақпаратты оңай есте сақтай алады.

ЖИ және мнемотехниканың болашағы

Болашақта жасанды интеллекттің дамуы мнемотехникалық әдістерді одан әрі жетілдіріп, жеке оқыту бағдарламаларын жасауды жеңілдетеді. Болжам бойынша, ЖИ негізінде **нейроморфты есептеу технологиялары** мен **когнитивті модельдер** жасалып, адам миының жұмысын қайталап, оқуды барынша тиімді етпек.

Жасанды интеллект пен мнемотехниканың үйлесуі білім беру саласында жаңа мүмкіндіктер ашуда. ЖИ негізінде жекелендірілген оқыту жүйелері, интерактивті платформалар мен ақылды ассистенттер оқушылардың есте сақтау қабілетін жақсартып, ақпаратты меңгеру процесін тиімді әрі қызықты етеді. Алдағы уақытта бұл бағыттағы зерттеулер мен технологиялар дамып, білім алудың жаңа деңгейін қалыптастыратыны сөзсіз.

## A STUDY ON THE EFFECTIVENESS AND PREFERENCES OF TEXTBOOK FORMATS AND MULTIMEDIA RESOURCES

*Abilkerim Nazerke Ordabaykyzy*

*Student of the Faculty of Foreign Language Teacher Training, «Astana  
International University»*

*Scientific advisor: Madina L. Anafinova*

*Candidate of Philological Science, Ass.Prof.*

*Astana, Kazakhstan*

[nazerke.abilkerim.02@bk.ru](mailto:nazerke.abilkerim.02@bk.ru)

**Abstract:** This study investigates how most students use the English handbook several times a week, indicating a variety of interactions. Reading passages were found to be the most helpful element, whereas listening exercises and grammar explanations were found to be the most difficult. Additionally, the study shows that students' preferences for printed versus digital textbooks vary, with many stating that they require better online resources, more captivating pictures, and more concise explanations. The findings point to a number of enhancements, such as improving multimedia content and interactivity to accommodate a range of learning requirements. Future textbook design developments are suggested in order to take into account student input and enhance learning results.

**Key words:** English language learning, Textbook formats, Multimedia resources, Student engagement, Interactive activities, Digital textbooks, Educational technology.

A key component of raising student engagement and boosting learning outcomes in contemporary education is the incorporation of digital and multimedia technology into course materials. Despite their widespread use, traditional English language textbooks are limited in their capacity to accommodate various learning styles and offer interactive content. As digital and multimedia tools become more widely available, there is an increasing need to assess how these advancements affect students' educational experiences. Understanding how Astana secondary school students interact with their English textbooks, determining whether they prefer printed or digital formats, and pinpointing places where material delivery has to be improved are the main goals of this study.

This study's main goals are to examine how students interact with English language textbooks, evaluate the advantages and disadvantages of the current curriculum, and offer practical suggestions for improving textbook design through the use of multimedia features, clearer content, and consideration of a range of learning requirements.



The wide variety of student preferences and learning styles is one of the topic's difficulties. Some students might still prefer paper textbooks, but others could prefer digital formats because of their interactive capabilities. Additionally, it can be difficult to create materials that appeal to both students who are digital natives and those who are more used to traditional learning methods because textbooks must strike a balance between multimedia components and traditional content. Furthermore, the smooth integration of digital resources into the curriculum is complicated by technological problems associated with the usage of multimedia tools, such as memory limitations and accessibility challenges.

A multimedia textbook improves the educational process by encouraging active learning, raising student interest, and making it easier to pick up new information. However, putting multimedia systems into place calls for specialized technical tools and resources, and utilizing software to create multimedia content or edit photos can use a lot of computer memory, which could reduce workflow productivity. In addition, multimedia-based learning enables a more in-depth comprehension of the subject matter, creates direct links with new fields of study, maximizes learning time by streamlining the process, and enhances long-term memory of learned information. To achieve this, multimedia applications can be made with a variety of programs, such as Director, Tool Book, Visual Basic, PowerPoint, and Flash. However, in certain situations, creating extensive multimedia instructional materials calls for specific hardware and software [1, pp.304-305].

At the same time, information processing, transmission, and storage using traditional methods are losing their effectiveness. Both teachers and students can benefit greatly from the integration of information and communication technology (ICT). This is because ICT is largely linked to the development of new educational tools, including electronic learning resources (digital libraries, databases, virtual communication platforms, websites, and portals); electronic multimedia (educational software, digital textbooks, interactive multimedia, etc.); and a variety of online educational resources [2, p.143].

Furthermore, e-books, which stand for "electronic textbooks," are digital books that are similar to traditional paper books but have extra capabilities, including display animations, linkages to other websites, and the ability to search for certain terms. Unlike PDFs, e-books may be accessed by several users at once and allow users to choose the font size, which automatically resizes the pages. These advantages make e-books accessible online or through downloads from the internet, but they require an electronic device, like a tablet or Kindle [3, p.66].

In contrast, textbooks in the past consisted of vocabulary lists, translation tasks, and abstract grammatical principles. Oral exercise was limited to pupils reading aloud the sentences they had translated, rather than speaking the foreign language. These sentences had little to do with actual communication; rather, they were intended to demonstrate the language's grammatical structure. Thus, a typical mid-nineteenth-century textbook was organized around grammar points, listing



each one and then explaining how to use it and providing examples of sentences to demonstrate it [4, p.4].

Moreover, the role of instructional materials within a teaching method or system is influenced by decisions about the primary purpose of the materials (e.g., to present content, practice content, facilitate communication among learners, or allow learners to practice independently of the teacher), the format of the materials (e.g., textbooks, audiovisuals, computer software), how they relate to other sources of input (i.e., whether they are the main source of input or just a minor component), and the skills of the teachers (e.g., their language proficiency or level of training and experience). Therefore, the design of an instructional system often determines the specific roles that materials play in supporting the syllabus, teachers, and learners [4, p.30].

Historically, textbooks have depended on inflated information about the language they are meant to teach. A prescriptive approach, which outlines how the authors think students should use the target language, has been championed by many. In contrast, others have been influenced by the writers' hunches on language use or by a language model that was developed using reference materials rather than actual data. As a result, the majority of textbooks concentrate on teaching students written grammar. Given this context, it is hardly surprising that textbook authors did not have access to thorough, representative data about real-world language use until recently. In the absence of such data, they either based their work on their own abstract understanding of how they expressed themselves in the target language as educated language users or they relied on reference books with rules and produced examples [5, p.102].

### **Methodology**

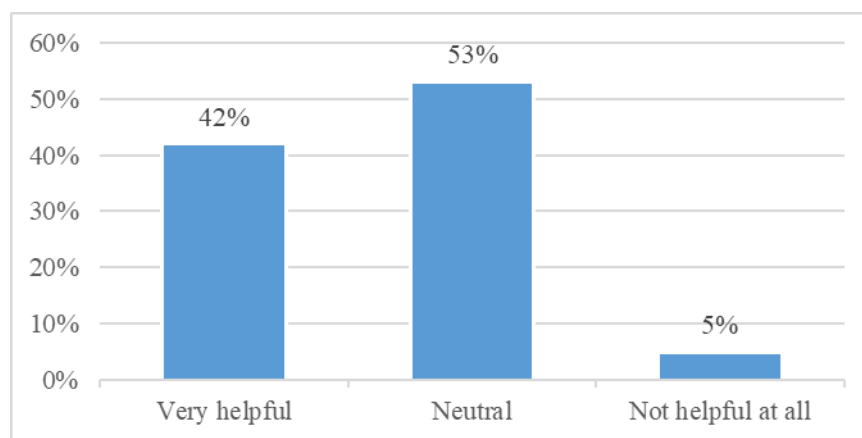
Sixty secondary school students in Astana who were 12 years of age or older participated in the survey. Sixty-three percent of the sample consisted of respondents who were between the ages of 15 and 17, and thirty-five percent were between the ages of 12 and 14. Only a small percentage of pupils were eighteen years of age or older. 31% of participants were in grades 7-8, 27% were in grades 11-12, and 42% of participants were in grades 9–10. This study sought to understand how students used, perceived, and interacted with their English language learning guides.

### **Results and Discussion**

Students appear to interact with the English handbook in various ways. While 57% of students use it several times a week, a noteworthy 30% engage with it less frequently, and 10% use it daily. Only 3% of students reported never using it, indicating a diverse range of engagement levels with the material. Among the components of the handbook, 55% of students find reading passages to be the most beneficial. Grammar explanations are seen as helpful by 38%, followed by speaking (45%) and writing (40%) exercises. Vocabulary drills are the least appreciated, while listening exercises, visual aids, and interactive online resources are regarded as quite useful.

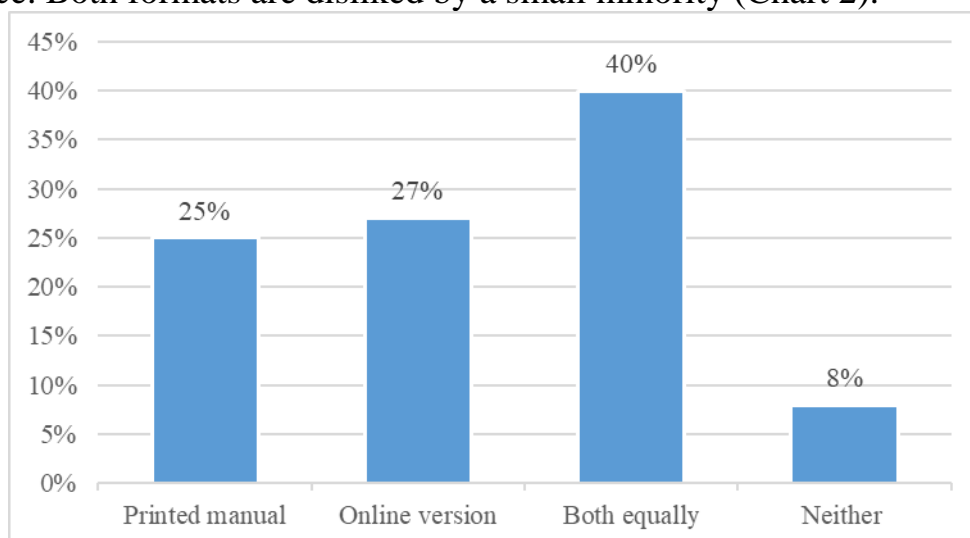
When it comes to difficulty, 48% of students consider grammar explanations and listening exercises to be the most challenging. Other sections like reading passages, writing assignments, and vocabulary exercises also pose difficulties for a significant number of students. In contrast, interactive online tools, visual aids, and speaking exercises are perceived as easier. As for the comprehensibility of the material, 68% of students feel that the level of difficulty is just right, while a smaller group—20%—finds it too easy, and 12% find it too difficult.

In terms of engagement, 68% of students view the exercises in the handbook as moderately interesting, though 17% find them unengaging, and 15% consider them very engaging. Regarding visual aids, 42% find them helpful, while 53% have a neutral opinion, and only a small fraction of students deem them unhelpful (Chart 1).



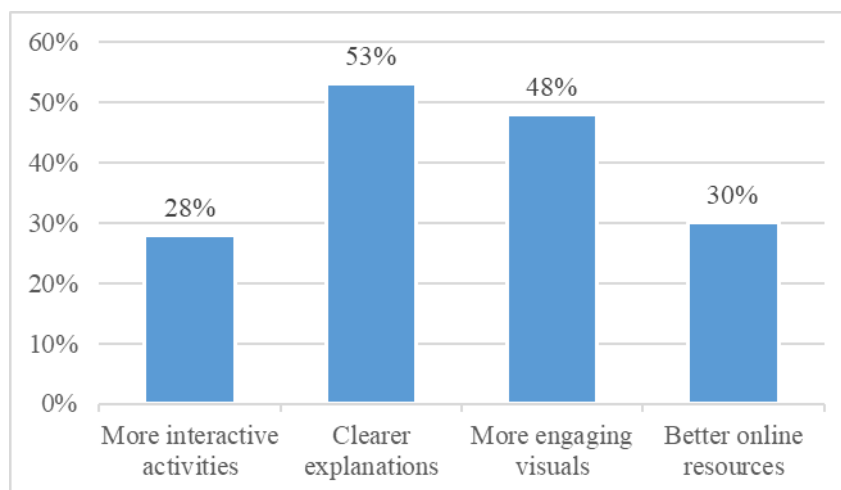
*Chart 1 – Visual Aids' Function in Material Understanding*

Students' preferences for the format of the manual vary. While more students prefer the online version (27%) over the paper one (25%), a sizable portion (40%) had no choice. Both formats are disliked by a small minority (Chart 2).



*Chart 2 – Printed vs. Digital Manual Preferences*

A number of enhancements have been proposed by students. More lucid explanations are the most frequently suggested solution (53%). Additionally, many want better online resources (30%) and more captivating visual content (48%). More engaging activities should be included, according to a sizable majority (28%) (Chart 3).



*Chart 3 – Recommended Areas for Enhancement*

These findings demonstrate that students' experiences with the English handbook are varied. There is potential for development in areas like clarity, engagement, and online resources to better meet the needs and preferences of all learners, even if many students use it frequently and find some of its features helpful. The different sections' perceived levels of difficulty imply that some parts of the content might benefit from a tailored approach or extra help. The varying format preferences highlight how crucial it is to provide flexibility in order to meet the needs of various learning styles.

### **Recommendations**

Based on the results, a number of tactics can be employed to enhance the English manuals that students use. The explanations' clarity is one important area that needs work. A sizable percentage of students indicated that they needed clearer, easier-to-understand explanations, especially in the grammar and listening sections, as this would improve comprehension. More pictures, graphs, and diagrams might also be added to the visual content to make it more interesting and pertinent. This would enhance the learning process and make it more visually appealing.

Increasing the activities' degree of involvement is another area that needs attention. More interesting material that promotes active engagement has been requested by students. Adding gamified assignments, interactive exercises, or quizzes could increase learning motivation and enjoyment. Strengthening the manual's online resources and interactive elements would better help students who

choose technology-enhanced learning, as digital platforms are becoming more and more popular.

A range of difficulty levels should be included in the handbook as well. Both beginning and expert students can be suitably pushed without feeling overburdened by offering content that takes into account varying competency levels, particularly in the grammar and hearing sections. Last but not least, providing both formats or an easily available digital option will assist in satisfying the various demands and preferences of students, given the differing preferences for printed versus digital copies.

In conclusion, the significance of modifying English language textbooks to accommodate the requirements of modern students is highlighted by this study. According to the results, there is a need for improved online resources, more captivating visual content, and clearer explanations, even though multimedia resources have a lot to teach. Textbooks can be more inclusive and effective for a larger spectrum of learners by including a variety of difficulty levels and providing both printed and digital editions. In order to create a more engaging and productive learning environment, future advancements should concentrate on developing interactive and adaptable resources that take into account the wide range of student preferences.

### **References:**

1. Eshimov, R. R. (2023). Multimedia electronic textbook and problems of organizing education on its basis. *International Scientific Journal*, 2(4), April.
2. Sarsenbay, D. S. (n.d.). Ways of using modern technologies at lessons on the basis of English grammar.
3. Rennie, F., & Smyth, K. (2020). *Digital learning: The key concepts* (2nd ed.). Routledge.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
5. Tomlinson, B. (Ed.). (2012). *Materials development in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.

**UDC 371.671.11**

## **FORMATION OF SPEAKING SKILLS IN STUDENTS BASED ON LANGUAGE MULTIMEDIA PROGRAMS**

*Baymuratova Sara*

*Student of the Faculty of Foreign Language Teacher Training, «Astana  
International University»*

*Scientific advisor: Madina L. Anafinova*  
*Candidate of Philological Science, Ass.Prof.*  
*Astana, Kazakhstan*  
[sara200217@icloud.com](mailto:sara200217@icloud.com)

**Abstract:** Informatization of education in general cannot but affect the informatization of linguistic education, which involves the use of various information and communication technologies in teaching foreign languages. Formation of foreign language communicative competence in all the diversity of its components (linguistic, oral, socio-cultural, compensatory and educational-cognitive) is one of the main goals of teaching foreign languages at various stages of education. This work is devoted to determining the nomenclature of students' reading skills, which are formed on the basis of multimedia programs. The analysis of research devoted to the use of multimedia programs in teaching foreign languages has been carried out; didactic properties and methodological functions of language multimedia programs have been identified; a nomenclature of reading skills for students has been developed, which are formed on the basis of language multimedia programs. As a result, it was concluded that modern language multimedia programs have the following didactic properties: interactivity, multilevel, multimedia, systematic, autonomy.

**Keywords:** informatization of language education; multimedia programs; reading technique skills; foreign language communicative competence.

In recent years, a whole body of work has appeared in the scientific literature devoted to the use of multimedia programs in teaching foreign languages (development of types of productive and receptive speech activities (speaking and writing, listening and reading) and aspects of language (phonetics, grammar, vocabulary) [1–4]. students and the formation of aspects of a foreign language, and to monitor the development of these speech skills and form students' linguistic abilities. Multimedia language programs are based on various formats of information presentation.

Multimedia means various formats (traditional linear text, hypertext, graphics (pictures and images), video and audio materials). In addition, a distinctive feature of language multimedia programs is the ability to implement interaction between a particular student and the program itself (within the framework of a pre-programmed algorithm).

The use of multimedia teaching software is also a factor that has a positive impact on the motivation to learn a language. A positive atmosphere in the classroom and students' interest in the subject matter are very important. Particular attention should be paid to defining the role and place of multimedia software in the learning process. Multimedia learning uses the unique capabilities of new technologies to complement traditional learning only when necessary.

Multimedia aids have a wide range of expressive, artistic and technical

possibilities, which allows increasing interest in the material being studied, because on the screen, attention is controlled much easier than in traditional ways. The main thing that needs to be paid attention to when reading can be highlighted in a multimedia environment using the means of dynamics and frame composition, as well as editing changes in the plan. When reading in a multimedia environment, depending on the goals set by the teacher, it is possible to eliminate or weaken everything that distracts from the important thing in various ways: by the relationship between the main object and the surrounding background objects, by different intensity of coloring, by highlighting with color, by font. It is possible to accept options and changes to the plan.

Many scientists in their works devoted to computer-based teaching speak about the need to identify and define the didactic properties and corresponding methodological functions of computer technologies used in the educational process due to the fact that they can significantly influence the development of a specific methodology for teaching a foreign language (aspect of language or type of speech activity) based on them [5–11]. Following E.S. Polat, M.Yu. Bukharkina and M.V. Moiseeva, the didactic properties of computer technologies should be understood as “the main characteristics, specific features of technologies that distinguish one from another, are important for didactics both in terms of theory and practice” [11, p. 113]. Didactic functions are “external manifestations of ICT tools used in the educational process to achieve the set goals” [11, p. 113]. In his works devoted to the use of various modern ICTs in the process of teaching foreign languages and cultures, P.V. English: Sysoev [12; 13] and his students [1; 14; 15] speaks of the necessity and legitimacy, within the framework of the discipline of foreign language teaching methods, to also speak about the methodological functions of computer programs. The latter should be understood as a manifestation of selected didactic properties and functions of computer programs in direct teaching of a foreign language and the culture of the country of the studied language (in the development of receptive and productive types of speech activity or the formation of students' speech-language skills (lexical, phonetic, grammatical). The selection of didactic properties and methodological functions of modern Internet technologies became the basis for the development of a number of ICT-based foreign language teaching methods.

Let us consider in more detail some methodological studies aimed at identifying the didactic properties and methodological functions of language multimedia programs for the development of methods for developing students' reading skills based on these properties.

At the present stage of informatization of education, several approaches to the classification of language multimedia programs can be distinguished. The peak of the creation of multimedia programs occurred at the end of the 20th - beginning of the 21st century, when most language multimedia programs were created to perform control functions [16]. These multimedia programs contained non-communicative tests designed to monitor selected linguistic phenomena. There was

no talk of any systematization in the presentation of linguistic material. As computer-based methods of teaching foreign languages developed, multimedia testing programs were gradually replaced by educational programs designed for a specific target audience of users with a certain level of language proficiency. One of the first multimedia language learning programs was the program “English Puzzles”. As O.N. Morozova points out in her research, this program allows to solve the following educational tasks:

- increase the general level of English proficiency;
- to develop phonetic and intonational speech skills of students;
- develop students' audit skills;
- develop speaking skills (based on the type of speaking activity);
- to develop translation competence;
- increase vocabulary, including professional vocabulary;
- develop skills in working with dictionaries;
- develop self-assessment and self-control skills [16].

In this regard, within the framework of this study, the definition of didactic properties and methodological functions of multimedia language programs aimed at developing reading skills of pupils and students is very relevant. In our study, we proposed a list of didactic properties of multimedia programs for teaching reading techniques and their corresponding methodological functions (Table 1). Based on the identified didactic properties and corresponding methodological functions of multimedia programs for teaching reading skills to students, it seems necessary to determine the nomenclature of reading skills formed on the basis of multimedia programs (Table 2).

Table 1. Didactic properties and methodological functions of language multimedia programs for teaching reading techniques

Didactic property	Methodical functions of language multimedia programs for teaching reading techniques
of multimedia programs for teaching reading techniques	Multimedia programs for teaching reading techniques allow each student to independently control the pace and trajectory of learning the material
Interactivity	Modern multimedia technologies make it possible to combine different levels of difficulty of reading materials in one program. This will allow students with different levels of foreign language proficiency to use the same program.
Multi-level	Modern multimedia programs include materials in various formats (text, audio, video and audio files, graphics, diagrams and images)

Multimedia	Language materials for teaching students reading techniques in multimedia programs are presented systematically - from simple to more complex aspects. Applying the principles of feasibility and accessibility, students can move from the material they have already mastered to new topics.
Systematic	Modern multimedia programs for teaching reading techniques function independently and do not require additional resources.

Reading Technique Skills	Possibility of formation on the basis of multimedia programs
<b>Operational skills</b>	
Recognizing letters in text	+
Combining letters into letter combinations	+
Recoding letters and letter combinations into sounds	+
Recognizing the acoustic image of a word and phrase	+
Using intonation	+
<b>Skills of mental processing of perceived test units</b>	
Correlating the graphic image of a word with its meaning	+
Guessing the meaning of a word	+
Determining the semantic connections of words in a sentence	+

The data in table 2 shows that at the present stage multimedia technologies allow the development of all reading skills of students. The opportunities for this multimedia program become especially relevant considering the significant reduction in the workload of students in the classroom. Based on modern information and communication technologies, students will be able to develop relevant skills independently.

The integration of language multimedia programs into the classroom represents a significant advancement in the development of reading skills. These programs cater to diverse learning styles, provide engaging content, and offer personalized learning experiences. By combining text, audio, visuals, and interactive elements, multimedia programs help students develop not only reading comprehension but also fluency, critical thinking, and motivation. However, educators should consider challenges such as access to technology and ensure a balanced approach to incorporating multimedia into the learning process.



In conclusion, language multimedia programs have proven to be a valuable tool in the formation of reading skills, enabling students to engage with texts in a more dynamic, interactive, and personalized manner. With the right implementation, they can enhance learning experiences and help students achieve greater proficiency in reading.

### **References:**

1. Anderson, R. C., & Pearson, P. D. (1984). A Schema-Theoretic View of Basic Processes in Reading Comprehension. *Educational Psychology Review*, 3(4), 225-251.
2. Mayer, R. E. (2005). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge University Press.
3. Clark, R. C., & Mayer, R. E. (2016). *e-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*. Wiley.
4. Liao, Y. C. (2014). Language Learning in Digital Environments: Tools, Pedagogy, and Practice. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*, 7(2), 45-60.
5. Gee, J. P. (2003). What Video Games Have to Teach Us About Learning and Literacy. *Computers in the Schools*, 19(3-4), 1-13.
6. Neuman, S. B., & Roskos, K. A. (2007). The Role of Technology in Early Literacy Learning. *The Reading Teacher*, 60(8), 698-706.
7. Van der Meij, H., & de Jong, T. (2011). Multimedia Learning in Science Education: A Cognitive Load Perspective. *Educational Psychology Review*, 23(1), 89-110.
8. Reinders, H., & White, C. (2011). The Theory and Practice of Technology-Based Language Learning. *Language Learning & Technology*, 15(3), 1-7.
9. Vandergrift, L., & Goh, C. C. M. (2012). *Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action*. Routledge.
10. Stahl, S. A. (2004). The Effects of Vocabulary Acquisition on Reading Comprehension. *Review of Educational Research*, 74(4), 523-540.
11. Warschauer, M. (2006). The Role of Digital Media in Language Learning. *Language Learning & Technology*, 10(1), 9-19.
12. Dudeney, G., & Hockly, N. (2007). *How to Teach English with Technology*. Pearson Education.
13. Duolingo. (2021). Duolingo: Language Learning. Retrieved from <https://www.duolingo.com>
14. Rosetta Stone. (2021). Rosetta Stone: Learn a New Language. Retrieved from <https://www.rosettastone.com>
15. BBC Learning English. (2021). BBC Learning English - Language Resources. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/learningenglish>

## ENHANCING ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY AND CREATIVITY THROUGH DIGITAL STORYTELLING

*Madelkhanova Makhabbat*

*1st-year master's degree student, Educational Program 7M01701–Foreign  
language*

*Scientific Advisor: Tazhitova Gulzhakhan Zarubaevna PhD, Assistant Professor of  
Foreign Languages Department L.N. Gumilyov Eurasian National University  
Astana International University, Astana, Kazakhstan.*

[mahontim@mail.ru](mailto:mahontim@mail.ru)

**Abstract:** This paper explores the impact of digital storytelling techniques on improving English language proficiency and fostering creativity among students. By integrating multimedia elements such as images, text, audio, and video, digital storytelling provides an engaging and interactive learning experience. The paper examines how this approach enhances language acquisition, encourages self-expression, and develops critical thinking skills. Additionally, it discusses challenges and best practices for implementing digital storytelling in educational settings. Through a theoretical analysis of existing literature, the paper highlights key arguments, findings, and perspectives on the role of digital storytelling in language learning.

**Keywords:** Digital storytelling, English language proficiency, creativity, multimedia learning, educational technology.

Traditional language learning methods primarily rely on textbooks, grammar exercises, and teacher-led instruction. However, with the rise of digital technology, innovative pedagogical approaches have emerged, reshaping the way students engage with language learning. One such approach is digital storytelling, which integrates technology and narrative elements to create interactive and personalized learning experiences.

Digital storytelling not only improves linguistic skills but also fosters creativity by encouraging students to craft their own narratives using multimedia tools. Studies indicate that students engaged in digital storytelling show higher motivation, improved vocabulary retention, and enhanced communication skills. Furthermore, this method provides a dynamic and immersive learning environment, allowing students to develop their storytelling abilities while refining their language use. This paper investigates the theoretical perspectives and research findings on the effectiveness of digital storytelling in enhancing English language proficiency and creativity among students.

Numerous studies highlight the benefits of storytelling in language

acquisition. Narratives help learners organize and retain information effectively by providing meaningful contexts for language use [1]. Lambert (2013) emphasizes that digital storytelling, as an extension of traditional storytelling, enhances student engagement by integrating multimedia elements that appeal to different learning styles. Research by Ohler (2013) supports the idea that digital storytelling aids in improving writing skills, pronunciation, and confidence in speaking English.

Several scholars have explored the role of digital storytelling in fostering creativity. Robin (2008) argues that digital storytelling promotes multimodal literacy, allowing students to combine textual, visual, and auditory elements to create meaningful narratives. Additionally, enhances critical thinking and problem-solving skills, as students must plan, structure, and present their stories effectively [5]. Digital storytelling encourages students to think beyond conventional language exercises, stimulating their imagination and enabling them to express themselves in unique ways.

The integration of technology into storytelling also aligns with 21st-century skills, incorporating digital literacy, collaboration, and innovation into language learning. Modern digital tools provide learners with diverse ways to construct their narratives, incorporating animation, voiceovers, and interactive elements that further enrich the storytelling experience. However, challenges such as technological accessibility, teacher training, and time constraints must be considered for successful implementation. Successful implementation of digital storytelling largely depends on the availability of sufficient digital infrastructure and consistent educator support. Without accessible tools and proper training, the effectiveness of this approach may be limited, particularly in under-resourced educational environment.

### **Theoretical Perspectives on Digital Storytelling in Language Learning**

Digital storytelling aligns with several educational theories that underpin modern language learning practices, including constructivism, multimedia learning theory, and communicative language teaching (CLT).

**Constructivist approaches** view knowledge construction as an active, contextualized process. In this framework, learners build understanding through meaningful interactions and personal engagement with content. Digital storytelling creates opportunities for learners to become co-constructors of knowledge by designing narratives based on their experiences. The use of narrative encourages the organization of language into coherent structures, while the integration of digital tools promotes learner autonomy and engagement. Collaborative storytelling tasks additionally support social constructivist principles, facilitating peer interaction, negotiation of meaning, and shared authorship of knowledge.

**Cognitive theories of multimedia learning** emphasize the dual-channel processing of visual and auditory information, proposing that learning is more effective when input is presented through multiple modalities. The integration of images, sound, animation, and text in digital storytelling supports cognitive processing by reducing cognitive overload and enhancing memory retention.

Combining verbal and visual content allows learners to make stronger connections between linguistic forms and meanings, fostering deeper comprehension and long-term acquisition of language structures.

**Communicative Language Teaching (CLT)** underscores the importance of authentic, meaningful communication in the language classroom. Digital storytelling provides a platform for learners to engage in real-life language use by creating and sharing stories that reflect personal experiences, cultural backgrounds, or imagined situations. This aligns with CLT's focus on fluency, interaction, and learner-centered instruction. Through the process of planning, scripting, recording, and presenting digital stories, learners are encouraged to use language purposefully and creatively, which contributes to communicative competence.

Taken together, these theoretical frameworks position digital storytelling as an effective method for integrating language learning with critical thinking, collaboration, and digital literacy. Its multimodal nature not only addresses diverse learning styles but also prepares learners for the communicative demands of the 21st century.

### **Challenges and Considerations**

Despite its potential benefits, digital storytelling presents certain challenges that must be addressed for successful implementation in language education.

**Technological Barriers:** Access to digital tools and reliable internet connections can be a limitation in some educational settings. The availability of high-quality software and hardware directly influences the effectiveness of digital storytelling activities.

**Teacher Training:** Educators need to develop the necessary digital literacy skills to effectively integrate storytelling into language instruction. Professional development programs should provide teachers with training on digital tools, pedagogical strategies, and assessment techniques for digital storytelling.

**Assessment Methods:** Evaluating student progress in digital storytelling-based learning requires new assessment frameworks that go beyond traditional grammar and vocabulary tests. Teachers must consider alternative evaluation methods such as portfolio assessments, peer reviews, and self-reflection to measure student improvement effectively.

**Student Engagement Variability:** While many students find digital storytelling motivating, others may struggle with the creative and technical aspects of digital storytelling projects. Providing structured guidance and technical support can help all learners benefit from this approach.

Digital storytelling offers a powerful approach to enhancing English language proficiency and creativity by integrating multimedia elements and fostering student engagement. Theoretical perspectives from constructivism, multimedia learning, and communicative language teaching support the effectiveness of this approach in modern language education. By merging storytelling with digital media, students can develop their linguistic abilities while simultaneously enhancing their digital literacy and creative thinking skills.

However, successful implementation requires addressing challenges such as technological accessibility, teacher training, and assessment strategies.

Future research should further explore the long-term impact of digital storytelling on language proficiency, particularly in different educational contexts and age groups. Additionally, studies should examine the evolving role of artificial intelligence and virtual reality in enhancing digital storytelling experiences for language learners. The increasing sophistication of AI-driven storytelling tools may further personalize language learning, providing adaptive feedback and new opportunities for immersive learning experiences.

### **References:**

1. Bruner J. The narrative construction of reality //Critical inquiry. – 1991. – T. 18. – №. 1. – C. 1-21.
2. Lambert J. Digital storytelling: Capturing lives, creating community. – Routledge, 2013.
3. Ohler J. B. Digital storytelling in the classroom: New media pathways to literacy, learning, and creativity. – Corwin Press, 2013.
4. Robin B. R. Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom //Theory into practice. – 2008. – T. 47. – №. 3. – C. 220-228.
5. Sadik A. Digital storytelling: A meaningful technology-integrated approach for engaged student learning //Educational technology research and development. – 2008. – T. 56. – C. 487-506.



